T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX . Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

6

Spartivento burnu savaşı
27 - Kasım - 1940

Akdeniz harekâtı
4 ilâ 14 - Kasım - 1940
11 - Kasım - 1940 ta Tarantoya yapılan hava hücumu

1948

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX . Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

6

Spartivento burnu savaşı
27 - Kasım - 1940

Akdeniz harekâtı
4 ilâ 14 - Kasım - 1940
11 - Kasım - 1940 ta Tarantoya yapılan hava hücumu

1948

Deniz savaşları Özeti : № 9

Spartivento burnu savaşı

27 - Kasım - 1940

İçindekiler

1 — İngiliz Bahriyesinin gizli eserlerinden olan bu kitap; gizliliğine itina va'di ile alınmış ve dilimize çevrilerek yayımlanmıştır.
2 — Hizmete özel yayımlar gibi işleme tâbi tutulacak, gemi ve mevkilerde yalnız subayların faydalanması sağlanacaktır.

11 — Savaş 9
12 — "Ark Royal„ ın torpito taşıyan bombardıman uçakları urucu kuvvetinin ilk hücumu. 13
13 — 27 - Kasım - 13,15 de Koramiral Somerville'in takdiri 13
14 — Takibin kalması. 14
15 — Ark Royalın torpito taşıyan bombardıman ve Skuas uçakları ile yapılan diğer hücumlar 15
16 — Britanya kuvvetine düşman hava hücumları . . . 16
17 — Düşman kuvvetlerinin terkibi ve savaştan sonraki hareket tarzları. 17
18 — Düşman üzerinde yapılan hasarat. 18
19 — "H„ kuvveti komutanı Koramiralin harekât hakkındaki mütaleası 19

Sahife numarası

Ekler

A) "COLLAR" harekâtında vazife alan gemiler ve komutanları 22
B) 27 - Kasım - 1940 taki harekât hakkında bir Fransız müşahidinin mütaleası 24
C) Takibin devamından sarfınazar edilmesi kararının sebepleri 26
FİHRİST 28

Plânlar

1 25/26 - Kasım - 947 tarihli "COLLAR" Harekâtı plânı
2 27 - Kasım saat 10,35 te Renown'ın haritasındaki durum.
3 27 - Kasım zevalinden biraz evvel Renown'ın haritasındaki durum.
4 27 - Kasım saat 13,15 te Renown haritasındaki durum.
5 27 - Kasım - 19,40 ta Ark Royal üzerine bomba taarruzu.
6 Çarpışan filoların takribî olarak tarzı hareketleri. Koramiral Somerville'in raporuna ilişik plânı esas kabul edilerek tertip edilmiştir, 27 - Kasım - 1940.

Rumuzlar

A/A. . . . . Uçaksavar.
ac . . . . Uçak gemisi
A/S . . . . Denizaltı savunma
bc . . . . Savaş kruvazörü
bs. . . . . Savaş gemisi
cr . . . . Kruvazör
C. S. . . . . Kruvazör filosu
dr . . . . Muhrip
F. O. H. . . . . "H" kuvvetine komuta eden Amiral
M. T. . . . . Kara kuvvetlerine ait nakliye gemisi.
M. V. . . . . Tüccar gemisi
R. D./F. . . . . Radyo iştikamet bulucusu.
T. S. R. . . . . "Torpito, tarassut ve keşif uçakları"
T/B. . . . . Torpito taşıyan bombardıman uçağı
W. I. . . . . Hindi garbî adaları

İstifade olunan membalar

1 — 27 - 11 - 940 ta Sardunya harekâtı hakkında "H„ kuvveti komutanı Koramiralin raporu, (M. 024148/40 sayılı).

Ekleri. I. "H„ Kuvveti komutanı Koramiralin anlattıkları
II. Tarihî vakayiin tarih sırasile kuyudatından
III. Topçuluk
IV. Muhaberat.
V. Aşağıda yazılı gemilerin kıdemli subay ve komutanlarının anlattıkları hikâyeler ile raporlarından
I. Renown ile Ramillies
II. Ark Royal
III. Berwick
IV. 18. inci kruvazör filosu komutanı Koramiralin, Sheffield, Newcastle, Southampton, Manchester.
V. Despatch
VI. (D) 8 ile 13 ün albayları, Firedrake, Forester, Fury, Encounter, Jaguar, Kelvin.

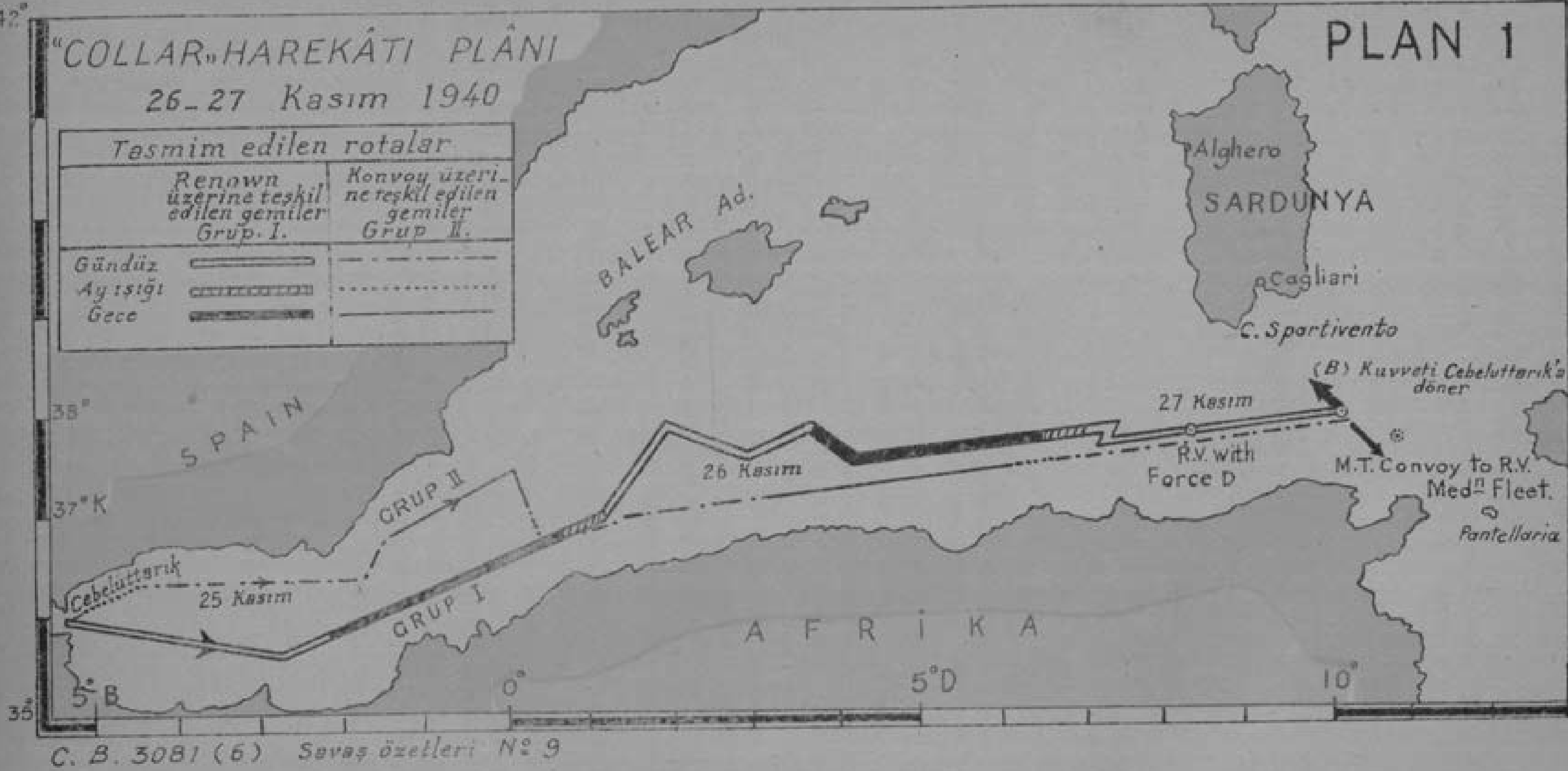
2 — 19/29 - kasıma ait "H„ kuvvetinin vukuat raporları, (M. 023544 sayılı), ilişikleri.

1. "COLLAR„ harekâtı emirleri

3 — SPARTİVENTO savaşı ile ilgili hususat (Beyrutta ele geçen vesikalar), N. I. D. 04372/41 sayılı,

4 — Kıdem sıraları kitabı, Ekim - Aralık - 1940

NOT : Neşredilmiş veya hazırlanmakta olan savaş özetlerinin bir listesi, kitabın nihayetinde bildirilmiştir.

PLAN 1
"COLLAR" HAREKÂTI PLÂNI
26-27 Kasım 1940
Tasmim edilen rotalar
Renown üzerine teşkil edilen gemiler Grup. I.
Konvoy üzerine teşkil edilen gemiler Grup II.
Gündüz
Ay ışığı
Gece
SPAIN
BALEAR Ad.
Alghero
SARDUNYA
Cagliari
C. Spartivento
(B) Kuvveti Cebeluttarık'a döner
27 Kasım
26 Kasım
R.V. with Force D
M.T. Convoy to R.V. Medn Fleet.
Pantellaria
GRUP II
GRUP I
Cebeluttarık
25 Kasım
AFRİKA
42°
38°
37° K
35°
5° B
0°
5° D
10°
C. B. 3081 (6) Savaş özetleri № 9

Spartıvento Burnu Savaşı

27 - Kasım - 1940

1 — Mukaddeme.

SPARTIVENTO burnu savaşı Koramiral Sir James Somerville'in komutası altında bulunan Britanya kuvvetleri ile İtalyan donanması birlikleri arasında Akdenizden orta doğuya haizi ehemmiyet askerî levazım ve personelin naklini temin etmek maksadile yapılan harekât esnasında vukua gelmiştir. Bu takviye kuvvetlerinin salimen geçmeleri baştan nihayete kadar her safhada değişmez fikir olduğundan bu husus daima gözönünde tutularak bu harekât etüd edilmelidir. [1]

2 — Harekâtın tertip tarzı. (Plân No. 1 e bakınız)

"COLLAR„ diye malûm olan harekâtta vazife alan Britanya birlikleri aşağıdaki tarzda üç grup [2] üzerine tertiplenmiştir : -

"B„ kuvveti. Renown savaş kruvazörü (Koramiral Sir James F. Somerville, " H „ kuvvetinin filo komutanıdır), uçak gemisi Ark Royal, Sheffield ve Despatch kruvazörleri ile 8 inci ve 13 üncü filotillâlardan ayrılmış dokuz muhripten ibaretti.

"F„ kuvveti Manchester (Koramiral L. E. Holladın komutasında, Amiral gemisi) ile Southampton kruvazörleri her biri takriben 700 ka-

[1] «Konvoyun müdafaasında yalnız bir gaye mevcut olup, yani konvoyun maksat ve hedefine salimen ve zamanında ulaşabilmesidir» Savaş talimatı No. 625.

[2] Ek A ya bakınız.

«B» Kuvveti	«F» Kuvveti	«D» Kuvveti
Renown (F. O. H.)	Manchester	Ramillies
Ark Royal	Southampton	Newcastle
Sheffield	Hotspur	Coventry
Despatch (komodor,	Peony	Berwick
Faulknor (D. 8) (Hindi garbî adaları)	Salvia	Defender
Firedrake	Gloxinia	Greyhound
Forester	Hyacinth	Gallant
Fury	Clan Forbes	Hereward
Duncan (D. 13)	Clan Fraser	Diamond
Wishart	New Zealand Star	
Encounter		
Kelvin		
Jaguar		

NOT : Bir karışıklığa meydan vermemek için, bu kuvvetlerin tarzı tertibi baştan nihayete kadar bütün vakayide rumuz şeklinde tekrar edilmiştir. Yani «F» kuvveti (2 cr., 1 dr., ilâh).

dar Kraliyet hava kuvvetlerine mensup personel ile kara personeli taşımakta, Hotspur muhribi, dört kruvet ile motorlu vasıtalar yüklü üç tüccar gemisinden mürekkep bir grup doğu Akdenize gitmekte idiler.

Doğu Akdenizden "D„ kuvveti; Ramillies savaş gemisi ile Newcastle, Berwick, Coventry (A/A) ile dört muhripten ibaretti.

Harekâtın umumî plânı "B„ ve "F„ kuvvetlerinin Cebelüttarıktan itibaren batı Akdenizde bidayetten nihayete kadar nakliye gemileri ile kruvetlerin yolunu setredip himâyelerine almaları ve 27 - kasım günü takriben zevale doğru Sardunyanın güneyinde "D„ kuvveti ile buluşmalarını muktezi idi. Her üç kuvvet te Sicilya ile Bon Burnu (Arz 37° 40′ kuzey, tul 10° 50′ doğu) arasında bir mevkide akşam karanlığında bulunacaklardı. Karanlıktan sonra, Koramiral Holland "F„ kuvveti ile birlikte ve Coventry ile "D„ kuvveti muhripleri tarafından takviye edilmek suretile dar boğazlardan doğu Akdenize geçeceklerdi ve ertesi günü de Akdeniz filosu tarafından karşılanacaktı. "B„ kuvveti; Ramillies, Newcastle ve Berwick ile birlikte bundan sonra Cebelüttarıka avdet edecekti.

3 — Başlangıçtaki durum hakkında mütalea ve düşman istihbaratı.

Harekâtta vazife alan gemilerin durumu tamamile mucibi memnuniyet değildi. Renown, Ark Royal ve Sheffield iyi durumda ve savaşa hazır vaziyette idiler, fakat Ark Royalda birtakım tecrübesiz pilot ile râsıt vardı ve torpito urucu kuvvetinin de kifayeti azdı, bu da talim için fırsat bulamayışlarından neş'et ediyordu. 8 inci ile 13 üncü filotillâların muhripleri takipte pek çok güçlük çekiyorlardı, her nekadar bilinen herhangi bir ârızanın inkişafının zamanından evvel vukuuna sebebiyet verilmiyordu. "H„ kuvvetinin daimî temelini teşkil eden bu gemiler, bütün kuvvette her daim bir filo [1] gibi birlikte çalışan yegâne gemilerdi. Bazı kruvazörler ârızaları yüzünden fena durumda idiler. Berwick 27 milden fazla sürat için stim kaldıramıyordu, bu hal turbin kanatlarından bazı sıraların çıkarılmış olmasından neş'et ediyordu ve Newcastle'ın kazanları ise tamamile güvenilir bir vaziyette değildi.

Hotspur şöyle muvakkat tamirat gördüğünden sürati 20 mile göre takriben tahdit edilmiş olup ayni zamanda (asdic) cihazı da mevcut değildi, kruvetlerin ise 14 milden daha fazla bir süratle seyir edecekleri tahmin edilmezdi.

[1] Bu münasebetle «H» kuvvetinin tertibi üzerinde hâdisatın yüklediği daimî değişiklikleri bildirmek nazarı dikkate alınmaya değer, 1 - Temmuz ile 27 - Kasım - 1940 arasında aşağıdaki muhtelif gemiler birçok kere veya herhangi bir zamanda kuvvete dahil olmuşlardır: -

7 Savaş gemisi, 3 uçak gemisi, 13 kruvazör, 33 muhrip.

Manchester ile Southampton'ın her biri tahminen 700 kadar Kraliyet hava kuvvetleri ile kara kuvvetlerine ait personeli taşıyacaklardı, bunları "F„kuvveti içersine almanın mahzurlu olduğu Koramiral Holland tarafından açıkca bildirilmiştir. Bu takviye kuvvetlerinin İskenderyeye salimen ve zamanında muvasalatlarına çok fazla ehemmiyet verilmiş olduğundan, Amiral ifadesinde kruvazörlerin yüksek sürat ve hareket kabiliyetlerine güvenilerek müstakil hareket etmelerini, gemide pek çok ilâve personel olması sebebile, gemilerin savaş yapacak durumda olmadıklarını ve savaşa icbar edildikleri takdirde Kraliyet hava kuvveti mürettebatı arasında zayiatın ağır olacağını bildirmiştir. Diğer tarafta Koramiral Somerville ise harekâtın tam hedefi; nakliye gemileri ile kruvetlerin salimen seyir etmelerinden ibaret oluşundan dolayı, bu işin İtalyanların müdahaleye teşebbüs etmelerine mâni olacak kâfi derecede kuvvetli bir kuvvetin gösterilmesile daha ziyade elde edileceği fikrinde idi. [1]

İtalyan kuvvetleri hakkında pek kat'î istihbarat elde edilemediği anlaşılmakta ise de [2], fakat Koramiral Somerville Taranto vak'asını göz[3] önünde tutarak düşmanın Akdenizin batı kısmında bir harekât yapmağa teşebbüs etmesi muhtemel olduğu düşüncesinde idi. Ağır yollu nakliye gemilerinin (16 mil sürat) mevcudiyeti dolayısile bunların yanında kalıp savaşmağa mecbur olacak olan "B„ ile "F„ kuvvetlerine (1 bc., 1 ac., 4 cr., 10 dr.) nazarı itibare alınacak derecede İtalyan kuvvetlerinin faik bir vaziyet temin edecekleri aşikâr idi. Amiral; üç savaş gemisi, beş ilâ sekiz 8 pusluk topu haiz kruvazör ve müteaddit 6 pusluk kruvazörler ile diğer hafif kuvvetlerden mürekkep bir kuvvetin bu

[1] Koramiral Holland'ın talebi üzerine, Akdeniz başkomutanından «F» kuvveti boğazlardan geçmek üzere ayrıldığı zaman ahval karara bağlanması muktezi bir durum arzettiği takdirde personelin mi veya askerî nakliye gemilerinin mi salimen gitmeleri ön plâna alınmalıdır diye sorulmuştur. «Başkomutan Personel» diye cevap vermiş fakat sonradan Admiraltiden alınan talimatta bu hususun bir tarafa atılan mülâhazaya tâbi tutularak İtalyan kuvvetleri görüldüğü takdirde kruvazörler tarafından alınacak hareketin sanki gemilere personel yüklenmemiş gibi telâkki edilerek diğerlerinin ayni olması tarzında idi.

[2] Maltadan yapılan uçak keşifleri ile 24-kasım günü İtalyan kuvvetlerinin aşağıdaki tertipte olduğu bildirilmiştir: -

Taranto	Dış limanda, 2 savaş gemisi, 5 kruvazör, 9 tüccar gemisi İç liman - görülmemiştir.
Messina	3 kruvazör, 5 muhrip, 6 denizaltı
Cantania	Hiçbir şey yoktur.
Augusta	Birkaç küçük gemi
Syracuse	1 muhrip ile birkaç çok küçük gemi olması muhtemeldir.

[3] 11-Kasım-1940 ta torpito taşıyan bombardıman uçakları tarafından İtalyan donanmasına hücum edilmiştir.

maksat için düşman tarafından kullanılacağını tahmin etmiştir. [1] Bu sebeple, Cebelüttarıkta tamirde bulunan Royal Sovereign savaş gemisinin harekâta iştirak etmek üzere verilmesini istemiş, bu husus Admiralti tarafından tasvip edilmişse de lâkin ârızaları zamanında izale edilerek tamam olmamıştır.

4 — Cebelüttarıktan ayrılış.

24/25-kasım gecesi esnasında nakliye gemileri Cebelüttarık boğazından geçtiler ve 25-kasım zevalinden evvel Cebelüttarıkın doğusunda bunlara kruvetler iltihak etti, "B„ ile "F„ kuvvetinin mütebakisi o sabah saat 08,00 de hareket etti.

Harekât plâna tevfikan herhangi bir fevkalâde hâdise cereyan etmeden 27-kasım sabahına kadar devam etmiştir.

5 — 27-Kasım-1940 saat 08,00 de Britanya kuvvetlerinin mevkii.

27-Kasım-1940 saat 08,00 de güneş doğmazdan yarım saat evvel [2] durum şöyle idi. Renownda bulunan Koramiral Somerville'in refakatinde Ark Royal, Sheffield ile dört muhrip bulunmakta idi, bunlar arz 37° 48′ kuzey ve tul 7° 24′ doğu bir mevkide olup (takriben Sardunya adasının SPARTIVENTO burnu mevkiinin güney batısından 95 mil mesafede) 083 dereceye 16 mil süratle seyir etmekte ediler.

Bunların batı lodosunda 25 mile yakın bir mesafesinde Manchester de bulunan 18 inci kruvazör filosu komutanı beraberinde Southampton, Despatch ile beş muhrip bulunarak konvoya refakat etmekte idi. (Bu grupun bu sıradaki mevkii ise arz 37° 37′ kuzey tul 6° 54′ doğu idi.)

Dört kruvet ise bunlar ile birlikte seyretmeğe muvaffak olamadıklarından takriben 10 mil kadar batı cihetinde idiler.

Rü'yet fevkalâde idi, rüzgâr keşişleme istikametinden sürati ise 3 ilâ 4 olup deniz sakindi.

Bu ande Ark Royal bir grup avcı uçağı uçurdu, biri denizaltı savunma, biri meteorologi uçağı ve yedisi de "torpito, tarassut ve keşif„ uçaklarından ibaret olan bu grup Sardunyanın batısındaki saha ile Sardunya ile Afrika arasındaki sahayı setretmek üzere tertiplenmişti.

[1] Savaşa hemen takaddüm eden günler esnasında (24/27-kasım) batı Akdenizdeki düşman cüzülerini tesbit etmek hususunda sahil üslerinde bulunan keşif uçaklarına tamamile güvenildiği aşikâr idi, sonradan Koramiral Somerville bu imtihanda tamamile ademi liyakat gösterdiklerini bildirmiştir.

Herhangi hususi bir membadan hiçbir malûmat alınmamıştır; batı Akdenizde bulunan düşman gemileri hakkında Admiralın aldığı ilk rapor, savaş başlamazdan birkaç saat evvel uçak gemisi keşif uçakları tarafından temin edilmiştir.

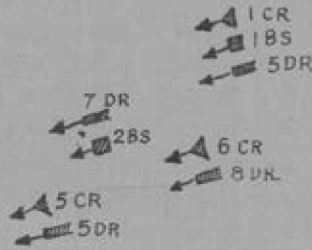
[2] Güneşin doğuşu 08,24 idi, mıntaka farkı (- 2) saattir.

C. SPARTİVENTO SAVAŞI

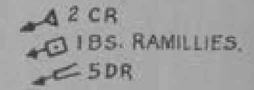
PLAN 2

27/Kasım/947 saat 10³⁵ de Renown haritasında gösterildiği üzere Durum

38° N

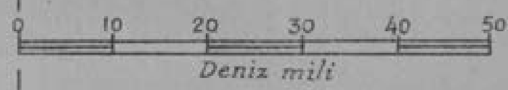

B ve F Kuvvetleri

D. Kuvveti

Galita

8° E

Bu keşif grupunun doğu istikametinde derinliği Skerki Bank'dan yakınlaşmakta olan "D„ kuvvetini (1 bs., 3 cr., 5 dr.,) setretmeğe kâfi idi.

Mühim düşman kuvvetlerinin bulunduğu bildirildiği takdirde mezkûr kuvvetle birleşmek üzere Koramiral Somerville gün doğusuna doğru olan rotasına devam etti. [1] Saat 00,09 da böyle bir rapor alınamadığından Sardunya hava meydanlarından bir an evvel vâki olacak hava hücumlarına karşı konvoyu kendi uçaksavar topları ile de ilâveten himaye etmek ve konvoya mülâki olmak üzere rotasını lodos istikametine tebdil etti.

6 — Denizde bulunan düşman kuvvetleri hakkında keşif uçakları raporu. (Plân № 1 e bakınız)

Tam bu sıralarda, saat 08,52 de Ark Royal'in keşif uçaklarından biri SPARTIVENTO burnunun güney cihetinde ve takriben 25 mil mesafesinde bir grup savaş gemilerinin bulunduğunu gördü ve tahkik etmek üzere yakınlaştı. Saat 09,06 da dört kruvazör ve altı muhribe dair bir alârm raporu verdi, her nasılsa Britanya kuvvetlerinin hiçbir gemisi tarafından bu rapor alınamadı, 09,20 de Renown konvoyu görerek bunun dümen suyundan geçmek ve güney istikametinde ve doğup yükselen güneşi - hava hücumunun muhtemel olacağı istikameti - nazarı dikkate alarak mevki almak üzere manevra yaptı. 09,56 da konvoyun iskele kıç omuzluğunda iken Koramiral Somerville, Ark Royaldan bir uçak raporu aldı. 09,20 de çekilmiş olan bu rapor mezkûr geminin poyraz cihetinde tahminen 65 mil mesafede beş kruvazör ile beş muhripten mürekkep bir grupun mevcudiyeti bildiriliyordu. [2]

Her nekadar bu raporun "D„ kuvvetile ilgili olması ihtimali gözönünde tutulmakla beraber hemen tam sürat için stim kaldırılması emri verildi ve iki muhripten ibaret muhafızlar Ark Royal ile konvoyun her ikisine birden ayrı ayrı tahsis edildi. Uçaklardan alınan müteakıp raporlar, Ark Royal tarafından teyit edilerek, 10,15 kadar düşman savaş gemilerile kruvazörlerinin mevcudiyeti tesbit edilmiş ve Renown ise Ramillies'e mülâki olmak üzere rotasını 075° ye tebdil etmiş ve mümkün olduğu kadar süratle süratini 28 mile çıkarmıştır.

7 — Konvoyun himaye ve emniyeti ile " D „ kuvvetine mülâki olmak üzere alınan tedbirler. (Plân № 2 ye bakınız)

20 Dakika sonra, yani 10,35 te harita üzerinde tesbit edilen durum poyrazda düşman kuvvetleri olduğunu açık olarak gösterdise de (plân

[1] İskenderiye genelkurmay başkanlığından çekilen bir işarette, 27 nci gün saat 03,30 da çekilmiştir, «D» kuvvetinin mevcudiyeti düşman tarafından bilinmesi melhuz olduğu iş'ar edilmiştir.

[2] Âhizede bulunan hatalardan dolayı, Renown keşif dalgası üzerinden verilen ilk onbir uçak raporunu almaya muvaffak olamamıştır.

№ 2 ye bakınız), bunların ne gibi gemilerden müteşekkil olduğu ve nisbî mevkileri hâlâ meşkûktü. Bu ahval tahtında koramiral konvoyun hedef ve maksadına ulaşması için; herhangi inkişaf etmesi muhtemel bir savaştan uzakta kalmasını mümkün kılabilmek üzere keşişlemeye yakın (120°) bir rotaya seyretmek suretile yoluna devam etmesine karar vermiştir. Konvoyun himayesi iki kruvazör; Despatch (Komodor C. Duoglas Pennant) ile Conventry ve iki muhribe [1] tevdi edilmiştir. "F„ kuvvetinin mütebaki kruvazörlerile muhripleri (2 cr. , 3 dr.) "B„ kuvvetine (1 bc. , 1 ac. , 1 cr. , 4 dr.) iltihak etmeleri emri verilmişti. Düşmana hücum edilmeden evvel "B„ kuvveti ise "D„ kuvveti ile (1 bc. , 3 cr. , 5 dr.) birleşip toplanmak üzere yoluna devam ediyordu. Ayni zamanda, Maltaya iki düşman savaş gemisinin mevkii bildirilmiş ve Ramillies'e de Renown'un mevkii bildirilmiştir. Ark Royala da filonun himayesi altında ve müstakil olarak hareket ederek bir torpito taşıyan bombardıman uçağı urucu kuvvetini hazırlayıp havalandırması emri verilmişti.

Saat 10,58 de bir Sunderland deniz uçağı Renown'a yakınlaşarak "D„ kuvvetinin 070° kerterizde ve 34 mil mesafede olduğunu rapor etmiştir. İki kuvvetin birleşmesi temin edilmiş gibi göründüğünden, konvoy ile düşman kuvveti arasında bir mevki muhafaza etmek için Renown süratini 24 mile indirmiştir. Düşmanın mevkii 025° ve 50 mil mesafede keşif ve tahmin edilerek deniz uçağına takip etmesi ve ne gibi gemilerden mürekkep olduğunu rapor etmesi emri verilmiştir.

Manchester, Sheffield ile Southampton kruvazörleri bu esnada Renown'ın düşman istikameti cihetinde ve 5 mil mesafe ilersinde olan muhripler ile birleşmişlerdir.

Ark Royal'ın keşif uçakları tarafından verilen raporlar birtakım tenakusları ihtiva ettiğinden durumun vâzıh bir şeklini elde etmek imkânı gayrı kabil olmuştur. İki grup kruvazör ile ikiye yakın savaş gemisi rapor edilmişti; beş ilâ altı kruvazörün mevcut olduğu muhakkak gibi görünüyorsa da lâkin savaş gemilerinin adedi meşkûktü, bir veya iki veyahut ta üç olabilirdi. "Fakat düşman kuvvetinin terkibi ne olursa olsun„ Koramiral Somerville için açık olan bir keyfiyet "Hedefe ulaşmak için - konvoyun hedef ve maksadına zamanında ve salimen vâsıl olması - cesur bir cephe alıp mümkün olduğu kadar süratle düşmana hücum etmesi icap ettiği idi.„

11,15 te, düşman bidayette batıya müteveccih seyrederken, doğuya doğru tebdili rota ettiği rapor edilmiştir. [2]

---

[1] Hotspur hesaba katılmamıştır. Coventry ile muhripler, Wishart ile Duncan, 13,00 e kadar temas edememişlerdir.

[2] Bu tebdili rotayı gören bir râsıt doğu gruptaki kruvazörlerde karışıklığı mucip olduğunu rapor etmiştir. Lider gemi 180° döndüğü halde, bu esnada bunu takip eden gemiler yalnız 90° dönmüşlerdir. Müsademelerin önüne güçlükle geçilmiş olup bir zaman her üç gemi durmuş ve pruvaları hemen yekdigerine değecekmiş gibi görünmüştür.

Bütün bu müddet esnasında "D„ kuvveti batıya doğru gelmekte idi, ve 11,28 de Renown tarafından 073° kerterizde ve takriben 24 mil mesafede görülmüştür. Uçak raporları düşman kuvvetinin iki savaş gemisi, altı veya daha ziyade kruvazör ile fazla miktarda muhriplerden ibaret olduğunu müş'irdi. Harekâtın bir takip savaşı şeklinde inkişaf etmesi muhtemel görülüyordu, bu sebepten dolayı Ramillies'e 045° ye seyretmesi emri verildi, bu suretle mesafe kaybetmemesi temin edildi. Koramiral Hollan'da öncü kruvazörlerin komutası verildi ve "D„ kuvvetinden Berwick ile Newcastle'a amirale mülâki olmaları emri verildi. Bundan biraz müddet sonra Ark Royal torpito taşıyan bombardıman urucu kuvvetinin ilk kademesini uçurmuştur. [1]

8 — **Takarrüp.** (Plân No. 6 ya bakınız)

11,34 te Koramiral Somerville süratini 28 mile çıkardı ve altı dakika sonra da düşmana yakınlaşmak için rotasını 050° ye tebdil etti. Britanya kuvvetlerinin vaziyeti aşağıdaki tarzda idi. Renown'ın tam iskele omuzluğunda ve pruva hattında Manchester, Southampton ve Sheffield kruvazörleri bulunmakta idi; Berwick ile Newcastle doğu istikametinden bunlara mülâki olmak üzere gelmekte idiler. Kruvazörlerin iki mil gerisinde Faulknor'da bulunan (D. 8) Albay De Salis tedricen Encounter ile 8 inci filotillâyı toplamakta idi; bunlardan bazıları konvoyu setretmekte idiler. Ayni zamanda "D„ kuvvetinin beş muhribi de Foulknor'a iltihak etmek üzere batıya geliyorlardı, bilâhare bunlara adı geçen geminin 270° sinde 3 mil mesafesinde mevki aldırılmıştır.

Renown'ın tam sancak başomuzluğunda 10 mil mesafede, Ramillies muvazi bir rotaya dönüyordu. Ark Royal mesafe cihetile biraz geride kalmıştı ve ana kuvvetle konvoy arasında uçaklarını uçurma ameliyesi ile meşguldü, şimdi Amiralin kıble - lodos cihetinde ve takriben 22 mil mesafesinde idi.

11,54 de, Sunderland deniz uçağı avdet etti ve Renown'ın 330° kerterizinde 30 mil mesafesinde altı kruvazör ile sekiz muhribin bulunduğunu rapor etti. Uçağın verdiği bu raporda bir talihsizlik eseri olarak düşmanın rotası ve sürati hakkında malûmat verilmemişti ve bu hususun öğrenilmesine meydan kalmadan uçak gözden kaybolup gitti. Bu malûmat - alınan ilk görme rabıtası - düşman kuvvetlerinden başka bir grupun evvelce rapor edilenlerden daha ziyade garpte olduğunu müş'irdi. Bundan başka geriden gelip Ark Royal ile konvoya hücum edecek vaziyette idi. Binaenaleyh Koramiral Somerville daha fazla doğuya doğru gitmekten kaçınmak maksadile Yıldıza tebdili rota etmiştir. [2]

[1] Kısım 12 ye bakınız.

[2] Bu grup hakkında savaş esnasında daha başka rapor alınmamıştır, binaenaleyh amiral bunların bulunduğu yer ve maksatları hakkında tereddüde düşmüştür.

9 — 27 - Kasım zevalinde Koramiral Somerville'in takdiri (Plân No. 3 e bakınız)

Zevalden biraz evvel Renown'ın hartasında beliren durum plân No. 3 te gösterilmiştir. Düşmanı savaşa icbar etmek ümidi müsait görünüyordu. İtalyan kuvvetlerinin ne gibi gemilerden mürekkep olduğu kat'î olarak tesbit edilememişti, fakat bunların arasında iki savaş gemisinden fazla bulunmadığı anlaşılıyordu.

Britanya kuvvetleri toplanmalarını fiile getirdikleri halde bundan düşman bihaber görünmüş, o zamandanberi radyo istikamet bulucusu ile filonun peşini takip eden keşşaflar görülüp tesbit edilmemiştir. Düşman süratinin 14 ile 18 arasında olduğu rapor edilmiştir, bu onun keşiflerinin ikmal edilmediğine delâlet etmekte idi. Güneş Britanya kuvvetinin hemen kıç tarafında idi, onlara ziyadan faydalanma imkânını veriyordu ve şayet düşmanın en yakın olarak bildirilen mevkii doğru ise su üstü ve torpido taşıyan bombardıman uçakları ile hep beraber hücuma geçmek için her türlü imkânın elde olduğu görülüyordu, yalnız düşmanın hemen yüksek süratle çekilmemesi şart idi.

Koramiral Somerville'in maksadı şunlardı :-

(i) Düşmanı konvoya hücum etmesi melhuz her hangi bir mevkiden geri sürmek.

(ii) Düşman savaş gemilerinden bir veya daha ziyadesinin batırılacağına kanaat getirilmek şartı ile, konvoyu biraz tehlikeye sokmayı kabul etmek.

Bunlardan ikincisini elde etmek için torpido taşıyan bombardıman uçaklarının hücumu ile düşmanın süratini 20 mile veya daha ziyade aşağı indirmeyi; ve bu suretle Renown ile Ramillies'in müşterek olarak düşman savaş gemilerini savaşa icbar etmesini düşünmüştür.

10 — Su üstü teması. (Plân No. 6 ya bakınız)

12,07 de, Renown'ın şaftlarından birinin yatağı kızdığından bu hal süratinin 27,5 milde tahdidini mucip olmuştur. Ayni zamanda, ufukta 006° kerterizde duman parçaları tarassut edilmiş ve ilerde olan kruvazörler tarafından da 006° ile 346° arasında önce direkler ve sonra gemiler görülmüştür. Altı dakika sonra (12,13 / 27) da Ark Royaldan gelen bir işarette (11,47 deki durumu gösteren) düşman gemilerinin iki savaş gemisi ile altı kruvazör ve bunlara refakat eden muhriplerden mürekkep olduğunu bildiriyordu. Bu rapor Sunderland'ın raporunu ibtal etmedi. Sunderland'ın altı kruvazör ile muhriplerden mürekkep olarak

---

Maamafih, Ark Royal kendi ana kuvvetleri ile konvoy arasında idi, bu grup konvoya hücum edecek bir mevkie gelmeye teşebbüs ettiği takdirde adı geçen geminin avdet eden uçakları bunları görerek rapor edeceklerini düşünmüştür.

C. SPARTİVENTO SAVAŞI

PLAN 3

27/Kasım/1947 zevalinden biraz evvel Renown ın haritasında gösterildiği üzere durum

DÜŞMAN

6 DR
1 BS
1 CR

4 DR
2 BS
3 CR

4 DR
2 BS
2 CR

1145

Sürat ve terkibi meçhul
11.54 de Sundeland'un raporu

38° N

Ramillies
Renown
Ark Royal
Convoy
Galita

0 10 20 30 40 50
Deniz mili

8° E

rapor ettiği grupun daha batıda ayrı bir kuvvet olması ihtimali ortada mevcuttu. Bu vakte kadar Britanya kruvazörleri ilerde toplanmışlar ve Sheffield, Southampton, Newcastle, Manchester, Berwick batıdan doğuya dogru müteselsil olarak 075° - 255° kerterizde bir hat teşkil etmişlerdi. [1]

Dokuz muhribe Renown'ın 040° ve 5 mil meaafesinde mevki aldırılmıştı. Bu suretle Renown veya Ramilliese bir torpito hücumu yapmağa teşebbüs edecek herhangi bir muhribe kolaylıkla mukabil hücum yapılması temin edilmiş oluyordu. [2]

Savaş başlamazdan hemen biraz evvel kruvazörler tarafından görülen durum âtideki gibi idi. 340° ile 350° kerterizler arasında üç düşman kruvazörü ile bir kısım muhripleri takriben 11 mil mesafede ve kuzeye müteveccih bir seyir takip eder vaziyette görünmekte idiler. [3] Bu kuvvet " Batı grupu„ diye rumuzlandırılmıştır.

Yine muhripler refakatinde bir ikinci kruvazör grupu da " Doğu grupu „ diye rumuzlandırılmış olup 003° ile 013° arasında görünmüştür. Bu grup daha uzakta olup takribî olarak 100° ye seyir ediyordu.

11 — Savaş. (plân No. 6 ya bakınız).

12,20/27 de batı grupundaki düşman ateş açtı, Britanya kuvvetlerinin ileriye sürülmüş olanları derhal mukabele ettiler. Düşmanın ilk salvosu Manchester'e yakın düştü, mesafe itibarile doğru fakat yanlamasına 100 yarda hariçte idi. Britanya kruvazörleri tarafından ateş açılır açılmaz, İtalyanlar duman yaptılar ve poyraz ile karayel arasında muhtelif rotalara seyir ederek çekildiler. Kendi duman perdeleri altında büyük ve sık rota tebdilleri yaptıkları anlaşılıyordu, buna süreksiz yapılabilen kısa müşahedelerden hükmedilmiştir.

[1] Newcastle mevcut olanların süratine yetişemediğinden mevkiini hiçbir vakıt tamamile alamamıştır.

Berwick saat 11,58 deişaret vererek sür'ati 27 milde tahdit edildiğinden Renown'a iltihakının tervicini teklif etti. Bunu yapmaya taşebbüs ettiğinden bu sebeple mesafe kaybetti, sonradan Manchesterin sancak başomuzluğunda mevki aldı, fakat süratinin azlığından savaş esnasında daha geriye sarktı.

[2] Bütün savaş esnasında muhripler beş gomina açıkta bulundular. Koramiral Somerville mevcut olan muhriplerin miktarı veya bir cenahta olanların takribî bir filotillâ olarak tahdit edildiği zaman bunun en muvafık bir mesafe olduğu mütaleasında bulunmuştur. Bu vaziyet komutanları doğru mevki muhafaza etmek zaruretinden kurtarır ve top atışından vukua gelmesi muhtemel hasaratı da azaltır.

[3] Batı grupunun hemen savaşın başlamasından evvel tarzı hareketi hakkındaki haberler biribirine zıt ve mugayirdir, bu grupun 12,10 kadar pruva hattında güneye yakin bir rota takip etmiş olması muhtemel görünmektedir, bundan sonra rota hep birlikte yıldız istikametine tebdil edilmiştir. 12,10 ile 12,20 arasında başka rota tebdilleri de yapılmış olabilir. Renowndan ilk tarassut edildikleri zaman gemilerin doğuya müteveccih müsait tarzda geniş bir meyilleri olduğu görülmüştür.

Dört dakika sonra Renown batı grupunun sağ cenah gemisine (8 pusluk topları olan Zara [1] sınıfı bir kruvazör olarak teşhis edilmiştir) 26,500 yardalık vasatî bir mesafeden ateş açtı altı salvo sonra, hedef duman içerisinde kayboldu. Ramillies de ayni zamanda mesafeyi kontrol için azamî irtifa vererek iki salvo endaht etmiş, fakat her ikisi de kısa düşmüştür; bundan sonra kıça sarkmış ve Renown'ın dümen suyunu azamî süratile, 20,7 mil, bütün savaş esnasında takip etmiştir.

Ateş açmazdan evvel, Renown duman yapmıyan iki gemi gördü, 020° kerterizde ve son derecede uzakta görünüyorlardı. Bunların o esnada İtalyan savaş gemileri olduğu düşünülmüşse de bilâhare doğu grupunun kruvazörleri olduğu anlaşılmıştır. İlk hedefini kaybeden Renown savaş gemileri farzedilen bunlara yakınlaşmak ve batı grupunun kruvazörlerini de genişlemesine omuzluğuna almak üzere rotasını sancağa tebdil etti. Bunu yapmağa ancak muvaffak olduğu sırada batı grupunun merkez gemisi duman içerisinde birdenbire göründü ve buna iki salvo gönderildi. Sol gemiye ateş kavisleri açmak için yine rota tebdil edildi, buna da 12,45 te duman içerisinde kaybolmazdan evvel takriben 30.700 yarda [2] mesafeden sekiz salvo ateş edildi. Bu dakikada, duman bulutu içerisinde batı istikametine seyreden iki büyük gemi görülmüş olduğundan Renown'ın taretleri bu yeni hedefe dirisa edildi, fakat ateş açmazdan evvel bir şans eseri olarak bunların Fransız transatlantikleri olduğu anlaşıldı. [3]

Düşman bu sıralarda kaçmakta idi ve bizim ana gemilerimizin mesafesi haricine çıkmıştı, her nekadar Renown 13,11 de doğu grupun iki gemisine, tayini mesafe için iki salvo endaht etti ise de bunlar kısa düştü.

Bu esnada Britanya kruvazörleri 16.000 ile 23.000 yarda arasında tahalüf eden mesafeler dahilinde sıkı bir surette döğüşmüşlerdir. Birçok kümeler elde edilmiş, fakat duman spotine mâni olmuş ve tarassudu fevkalâde güçleştirmiştir, ateş konsantrası emredilmemiştir, bu da durumun süratle değişmesinden ve hedeflerin fazla adette olmasından neş'et etmiştir. [4]

Manchester, Sheffield, Newcastle hepsi birden ilk evvelâ batı grubun sağ cenah gemisine ateş açtılar; Berwick ayni grupun sol cenah

[1] Ana silâhı, 8 adet 8 pusluk, sürati 32 mildir.

[2] Renowndan hiçbir isabet görülmemiş, fakat diğer gemilerdeki râsıtların raporlarından, savaşa tutuşulan ilk hedef üzerinde bir isabet elde edildiği kuvvetle muhtemel olup son hedefin de bir isabet aldığı mümkün görünmektedir.

[3] Ek 3 e bakınız,

[4] 18 inci kruvazör filosu komutanı Koramiral, bir konsantra teşebbüsünün ne netice doğuracağında mütereddit idi, çünkü; 18 inci kruvazör filosunun gemileri uzun zamandanberi birlikte değillerdi ve Rosyth, Reykjavik(Iceland), Malta ve Azores civarlarından gelmişlerdi.

gemisi ile savaşa tutuştu, bu sırada Southampton doğu grupunun sol cenah gemisini seçti. Manchester ile Sheffield takriben 20 dakika ayni gemilere ateş ettiler (12,36 ile 12,40 gelinceye kadar), fakat Newcastle 18 salvo borda atışı yaptıktan sonra Berwick'in hedefine tevcih etti. Southampton, esas hedefine beş salvo ateş ettikten sonra, isabet alan bir muhriple döğüşmeye başladı. Diğer bir muhribin de bu safha esnasında isabet aldığı zannedilmiş ve bir kruvazöre de büyük mermilerden iki danesinin isabet ettiği 12,27 de Faulknor ve 12,33 1/2 da ise Newcastle tarafından tarassut edilmiştir.

İlk safhalar esnasında düşmanın ateşi sıhhatli idi, fakat tam döğüşme esnasında ise süratle fenalaştı ve yayılışı gayrı muntazam olmuştur. Düşmanın atış sürati "Gayet ağır„ diye tavsif edilmiştir. Britanyalılarda insanca zayiat yalnız Berwick de olmuştur, bu gemiye 12,22 de bir 8 pusluk mermi isabet etti, bu isabet "Y„ taretini faaliyetten çıkardı. [1] Manchester müteaddit defalar küme altına alındı, fakat her ne kadar 12,21 den tahminen 13,00 kadar devamlı ateş altında kaldı ise de zararsız olarak kurtuldu. [2]

12,34/27 de kadar batı grupundaki gemiler hemen hemen duman içersinde kaybolmuş bulunuyorlardı. Bu sırada Britanya kruvazörlerinin rotası 020° idi ve düşmanın doğu grupu bunların önlerinden soldan sağa geçiyordu. Bu sebepten Koramiral Holland rotasını 360° ye aldı, bu rota tebdilini iki düşman grupunu yekdiğerinden ayırıp bunlardan herhangi biri üzerine yüklenmek maksadile yapdı. Bu manevra muvaffakıyet bahşidi ve doğu grupunu kendine hedef olarak seçti. [3]

[1] Bu mermi «Y» top barbetine kıç güvertenin takriben 15 pus yukarsından girdi ve dirisa tulumba dairesine kadar aşağı indikten sonra ana güverte üzerinde barbetin sancak tarafında paralandı ve kamara kompartimanlarına doğru yayılarak Doktor Yüzbaşı W. W. Wildman ile altı eri öldürdü ve ayrıca dokuz kişiyi de yaraladı, taret dirisa mahallinde büyük bir yangın başladı, bu yangın topevine yayıldı, bir saatten fazla bir zaman söndürülemedi.

[2] Manchester'de bulunmakta olan ordu ve Kraliyet hava kuvvetlerine mensup 35 subay ile 623 er gemide güverteler arasına baştan başa dağıtılmışlardı. Subaylarla erlerin bir miktarından «X» ve «Y» taretlerinden «A» ve «B» taretlerine cepane nakli için gönüllü partiler teşkil edilmişti. Koramiral Holland yazısında «bir gemi dolusu yolcuyu savaşa götürmek, şayanı gıpta olmıyan bir şans olmakla beraber naçar olarak onların mevcudiyetini aklımdan silmek zorunda kaldım. Kendileri bir deniz savaşında bulunduklarından dolayı keyif ve neş'e içinde idiler» demiştir.

[3] Bu karar hakkında Amiral Holland şöyle yazmaktadır: «A grupunu (batı grupu) örten duman perdesinin bazı hasaratı sakladığını tahmin etmek doğru olur ve bu grupun diğerinden zayıf olduğu sanılmakta idi. A grupuna yakınlaşmakla bazı âni tâbiyevî neticeye varılacağı ihtimali sanılmakta idi. Maamafih, bunun hilâfında, bütün cesaretle göze alınan işteki gayenin geçitlerden konvoyu geçirmek olduğu takdir olunur ve eğer bizim kruvazörlerimiz batıya doğru sapacak olurlarsa B grupu (doğu grupu) nun keşişlemeye doğru dönerek konvoya hücum etmesi için saha serbest kalıyordu. Ben bu sebepten B grupunun bizim ilerdeki hedefimiz olduğuna karar verdim...»

Manchester bu grupun sol cenah gemisine toplarını tevcih etti, o sırada sancak omuzluğunda 30° de ve 21,000 yarda mesafede idi. Bu gemi ile üç ilâ dört dakika döğüştü, bundan sonra iskele omuzluğunda 17,000 yarda mesafede duman perdesi yapan bir muhribe toplarını tevcih etti, müteaddit defalar küme altına alınan bu muhrip sonradan kendi duman perdesi altına kaçtı. 12,40 kadar, 18 inci kruvazör filosunun bütün gemileri bu grupa ateş ediyordu, 12,35 te Berwick ikinci bir isabet aldı, bu isabette insanca zayiat olmamış yalnız birkaç kamara tahrip olmuştu. Pola sınıfı [1] 8 pusluk topları olan bir kruvazör olduğu tahmin edilen bir gemi ile hemen mücadeleye başladı ve 20 dakika içersinde bu gemiye 47 salvo ateş etti.

12,45 te kruvazörler, düşmanın ilerden dolaşıp konvoya hücum etmesini menetmek üzere rotalarını 090° ye tebdil ettiler. Bu hal doğu grupunun nisbî kerterizini kırmızıya 40 a getirdi ve Manchester bir kere daha sol cenah gemisi ile savaşa tutuştu. Beş dakika sonra 18 inci kruvazör filosunun "T sini kat'etmek„ teşebbüsü olduğu anlaşılan vaziyeti karşılamak üzere güney istikametine başka bir rota tebdili daha yapıldı. Maamafih, düşman hemen poyraz rotasına tekrar geçti ve Koramiral Holland 12,56 da 070° ye ve 12,58 de 030° ye gemilerile döndü. Düşman hattının nihayet gemisinin [2] kıç tarafı yanmakta idi.

12,52 ile 12,59 arasında, süratini kaybeder gibi oldu, fakat kendisini toparladı ve diğer gemilerle birlikte çekildi.

13,01 de, lodos istikametine seyir eden bir yeni düşman cüz'ünün direkleri Manchester'in tam ilersinde ve çok uzakta görünmüştür. Kerterizi 045 derece idi ve iki dakika sonra, bunların iki savaş gemisi olduğu anlaşılmıştır ve mevcudiyetleri çabucak Manchester ile Berwickin yakınında büyük su sütunlarının çıkması ile teyit olundu ve amirale düşman hakkında rapor verildi. Baştan takarrüp mesafenin pek süratle azalmasını mucip olup ve 13,05 te Koramiral Holland kruvazörleri 120° ye çevirdi, bunu savaş gemilerinin cenahında süratle faaliyete geçmek ve Renown'a doğru aralığı kapatmak üzere iki maksatla taptı. Düşman gemileri takarrüp için hazırlanmamış olduklarından poyraza tebdili rota ederek 8 pusluk kruvazörlerine iltihak ettikleri zannedilmektedir. Bu sebepten koramiral Holland 13,08 de yine 090 dereceye tebdili rota etti ve 050 derecelik bir rota üzerinde karar kıldı. Bu sıralarda düşman süratle mesafe haricine çıkmakta idi ve 10 dakika sonra harekât nihayete erdi.

[1] Ana silâhı, 8 adet 8 pusluk, sürati 32 mildir.

[2] Bu hal Manchester, Newcastle ve Southampton tarafından tarassut edilmiştir, fakat harekâtın nihayetine kadar Koramiral Somerwille'e bu hususta bir rapor ulaşmamıştır.

12 — "Ark Royal" ın torpito taşıyan bombardıman uçakları urucu kuvvetinin ilk hücumu.

Bununla beraber, 810 numaralı filodan 11 uçaktan mürekkep bir urucu kuvvet 11,30 da Ark Royal'dan uçmuştu, bunlara keşif uçakları tarafından rapor edilen İtalyan savaş gemilerine hücum emri verilmişti. 12,16 da bunlar 25 ile 30 mil arasında ve doğuya müteveccih seyir eden iki savaş gemisi gördüler ve güneş istikametinden yakınlaşmak üzere rotalarını tebdil ettiler. Gemilerden biri Littario [1] ve biri de Cavour [2] sınıfı olarak teşhis edilmiştir; bunlar yedi muhrip tarafından muhafaza edilmekte idiler, biri pruvada ve üçü pruva hattında olmak üzere ve ağır gemilerin her kemeresinden takriben 1000 yardada idiler. Düşmanın rotası gündoğuşuna doğru idi ve sürati takriben 18 mildi; hücum inkişaf etmezden hemen beş dakika evvel bu rota batıya doğru muvaffakıyetle tebdil edildi ve sonradan hemen âni olarak yine tekrar hep birlikte gündoğuşuna alındı.

Uçaklar savaş gemilerinden liderleri takriben 1,500 kademe gelinceye kdar görünmemişti, her nekadar batı istikametindeki kruvazörler bunlara ateş açtılarsa da bunun savaş gemilerine yalnız bir ikaz olarak yapıldığı aşikârdı, çünkü; infilâklar çok kısa idi.

Rehberlik eden savaş gemisi (Littorio sınıfı) hedef olarak intihap edilmişti ve bilcümle torpitolar takriben 700 ilâ 800 yarda mesafe dahilinde emniyet hattı içersine düşürülmüştü. Kıç bacanın hemen gerisine kat'î bir isabet olduğu görüldü ve Littorio'nun hemen kıç tarafında ayni zamanda bir infilâk vukua geldi: Diğer bir infilâk ta Cavour'un baş tarafında görülmüştür. Başka isabetler görülmemiştir. Ağır gemiler ile emniyet muhriplerinin her ikisi tarafından hafif uçaksavar topları ile çok ağır bir konsantra atışı uçaklara açılmıştır; uçakların kaçması esnasında bunlara karşı daha ağır silâhlar da kullanılmıştır, bu sıralarda takriben 5 mil daha doğuda olan kruvazörler de ayni zamanda iştirak etmişlerdir. Uçaklar geçerlerken savaş gemileri ile muhriplerin köprüüstlerini makinelitüfek ateşi ile taramışlardır; uçakların hepsi salimen Ark Royala avdet etmişlerdir.

13 — 27 - Kasım - 13,15 de Koramiral Somerville'in takdiri.
(Plân No. 4 te bakınız).

13,15 e muhasım kuvvetlerin nisbî mevkileri plân 4 te gösterilmiştir. Ateş fiilen kesilmişti, bu hal düşmanın mesafe dahilinden dışarı çıkmasından neş'et etmiştir. Takip esnasında İtalyanlar tarafından yapılan kesif duman sıhhatli atış yapılmasına mâni olmuş ve bilindiğine göre

[1] Ana silâhı, 9 adet 15 pusluk top, sürati 30 mildir.

[2] Ana silâhı, 10 adet 12,6 pusluk top, sürati 27 mildir.

düşman üzerinde müessir hasar vukua getirilememiştir. Britanya urucu kuvveti hücum etmiş, fakat netice hakkında hiçbir rapor alınamamıştır. Aşikâr olarak görülür ki; düşmanın sürati fazla miktarda azalmamıştır. [1]

Britanya kuvvetleri, bu sırada süratle düşman sahiline yakınlaşmakta idiler ve takibe devamın doğru ve faideli olup olmayacağı suale değer bir keyfiyet olmuştur.

Bütün harekâtın esas hedefi yine konvoyun salimen gitmesi idi. Hattâ Sunderland tarafından karayel istikametinde rapor edilen kruvazörler eğer Britanya kuvvetlerinin batı yanından buna doğru gitmeye çalışsalar dahi düşmanın başlıca cüzüleri bunu temin için kâfi derecede geri sürüldüklerinden konvoya müdahale edemezdiler. Akşam karanlığında torpito taşıyan bombardıman uçakları ile hafif deniz üstü kuvvetlerinin hücumlarından transportları korumak için imkân dahilinde azamî derecede müdafaa kuvvetile teçhiz etmek ayni zamanda haizi ehemiyetti, [2] konvoya zamanında yetişip bu işi yapmak için, Britanya ana kuvvetlerinin 14,00 den evvel rotalarını bu istikamete tebdil etmeleri icabetmekte idi. Her ne olursa olsun, düşmanın sürat faikiyeti Renown ile Ramillies tarafından savaşa icbar edilmesi ihtimalini tamamile yok etmiştir. Bu şerait tahtında, Koramiral Somerville takibi bırakıp mümkün olduğu kadar çabuk konvoya iltihaka karar verdi. [3]

14 — Takibin kalması.

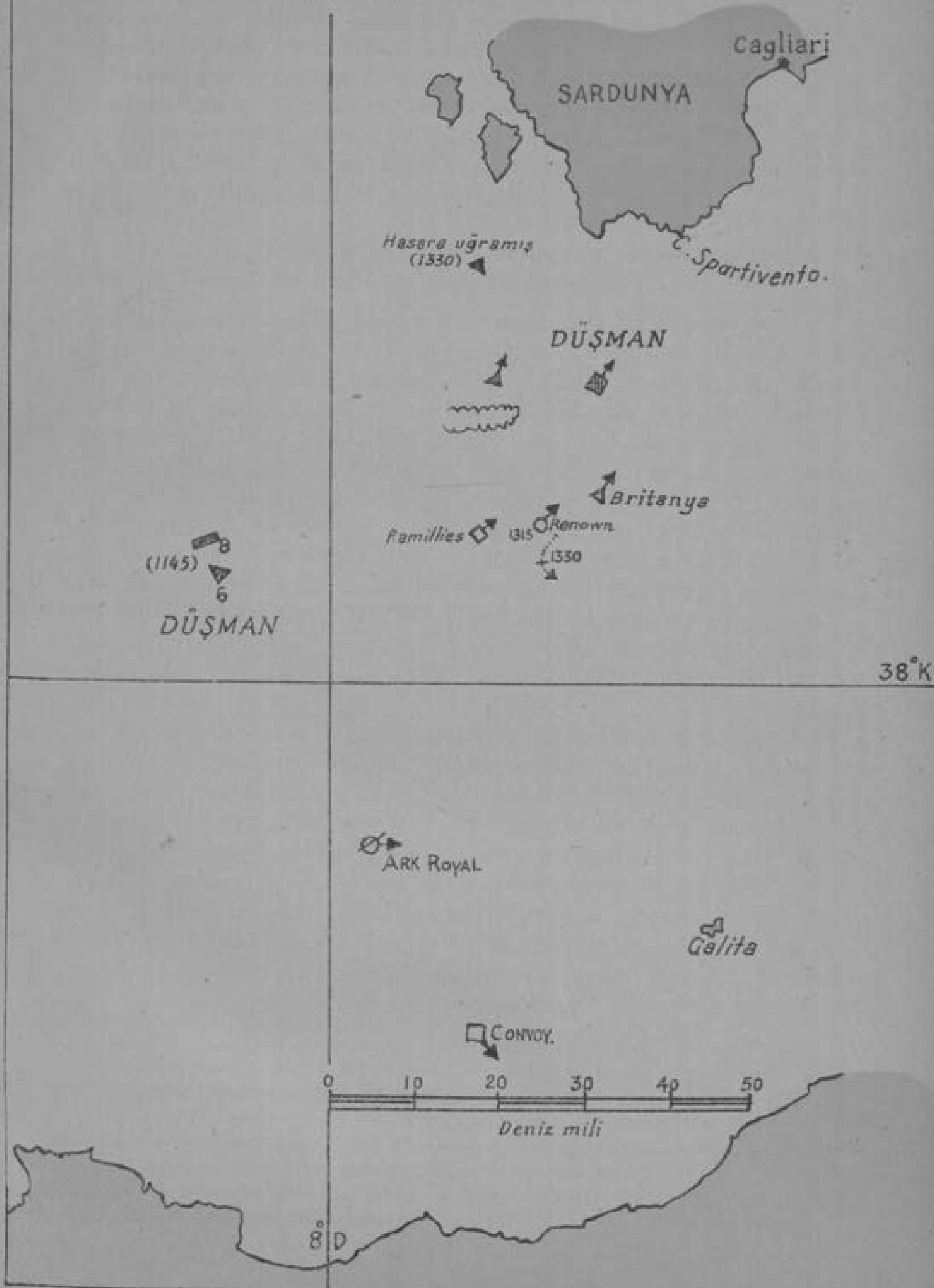
Bunun üzerine 13,12 de Koramiral Somerville kuvvetlerine çekilmeleri emrini verdi (Rota 130°). Yarım saat sonra, Renown'dan 30 mil ve Sardunya sahillerinden 10 mil mesafedeki bir mevkide hasara uğramış bir düşman kruvazörünün stop vaziyette olduğuna dair bir rapor alındı. Berwick ile Necastle [4] ın tefrik edilerek bu gemiyi arayıp hücum etmesi dikkatli bir tarzda gözden geçirilmişti. Binaenaleyh, Britanya ana kuvvetinin bu kruvazörleri desteklemek üzere muayyen bir mevkide bulunması gerekeceğinden bu ise konvoya mülâki olmakta mahzurlu bir gecikmeye sebebiyet verecekti. Düşman sahili civarına bu kadar yakın bulunan münferit gemiler için ikinci bir ihtimal daha varit olup bu da hava hücumu için seçilmeleridir; bu şekilde bir hücumda en çok yaralanması mümkün olan Berwick idi ve bunun sakatlanması bütün Britanya

[1] 13,08 de Koramiral Somerville, Koramiral Honlland'a işaret vererek: "Kruvazörleri yakalayabilmek ümidi var mıdır?" diye sormuş; buna Koramiral Holland «Yoktur» diye cevap vermiştir. Koramiral Holland tarafından bilâhare verilen bir mesajda düşmanın 3 millik bir sürat tefevvuku olduğunu tahmin ettiğini bildirmiştir.

[2] Güneşin batışı 18,07 dedir. Almanaktan şafak 19,08, mıntaka farkı (—2) saattir.

[3] Ek C ye bakınız.

[4] Bu maksat için Southampton ile Manchester'in kullanılması, bu iki gemiye sevkedilmek üzere Kraliyet hava kuvvetleri personeli yüklenmiş olduğundan dolayı aşikâr olarak arzu edilmemişti. Vukuu mutlak melhuz olan uçak bomba hücumlarile meşgul olmak üzere Sheffield'in radyo istikamet bulucusuna ihtiyaç vardı.

C. B. 3081 (6) Savaş üzeti № 9.

kuvvetini; kurtarılmasını temin işi ile alâkalandıracaktı. Hasara uğramış düşmanın stop vaziyette bulunduğuna delâlet eden hiçbir amere yoktu ve yakalanmazdan evvel pek âlâ kaçabilirdi. [1]

Bu sebepten Ark Royala eğer icrası mümkün görülüyorsa uçaklar ile hasara uğramış kruvazöre hücum edilmesi hakkında talimat gönderildi; bütün kuvvetin mütebakisi güneye doğru yollarına devam ettiler, 18 inci kruvazör filosunun koramiraline Manchester ve Southampton ile birlikte konvoya iltihak emri verilmişti.

15 — Ark Royalın Tarpito Taşıyan Bombardıman ve Skuas uçakları ile yapılan diğer hücumlar.

Sakatlanan kruvazöre hücum edilmesine dair çekilen işaret Ark Royal'dan 13,51 de alındı. 2. nci torpito taşıyan bombardıman urucu kuvveti hemen uçmaya hazır bir vaziyette idi. Albay Holland, Littorio sınıfı bir savaş gemisinde 1 inci urucu kuvvet tarafından bir isabet elde edildiğine dair 13,39 da göndermiş olduğu işaretin Koramiral Somerville'e vâsıl olmadığını teemmül ettiğinden; "Mezkûr işareti amiral almış olsaydı ikinci hücumun savaş gemilerine [2] yapılması emrini verirdi„ mutaleasında bulunmuş ve torpito taşıyan bombardıman uçaklarını bunlara göndermeye ve hasara uğrayan kruvazöre de o sırada 500 librelik bombalar ile mücehhez yedi Skuas ile pike hücumu yaptırmaya karar verdi.

14,10 da douz Swordfish 'dan mürekkep bir torpito taşıyan bombardıman urucu kuvveti havalandı. Filo liderine düşman savaş gemileri hedef olarak verilmişti, fakat kararı ile hedef değiştirmekte de tam serbestîyi haizdi, çünkü; başka türlü muvaffakıyetli bir hücum yapmak veya bu imkâna karar vermek mevkiinde yalnız kendisi bulunuyordu.

Uçaklar; Sardunya sahilinin keşişlemesinde takriben 12 mil uzakta doğuya doğru tam süratle seyir eden ve dört muhrip tarafından emniyete alınmış üç kruvazör gördüler. Kruvazörlerden sekiz mil kadar ilerde iki savaş gemisi bulunuyordu, on muhrip tarafından kuvvetli şekilde emniyete alınmıştılar. Bulut perdesi hiç yoktu, eğer bir sürperiz yapmak istendiği takdirde güneş istikametinden hücum etmenin esas olduğu düşünülmüştü. Maamafih, savaş gemilerine nazaran böyle bir mevkiin alınması için yapılacak herhangi bir teşebbüsün urucu kuvvetin, kruvazörleri tarafından çaresiz olarak görülmesini tevlit edeceğinden, kruvazörlere hücuma karar verildi.

---

[1] Sonradan yapılan bir hava araştırması ile hasara uğramış gemi tesbit edilmemiş, bu suretle tevakkuf aşikâr olarak ancak muvakkat olmuştur.

[2] İşaret « Cavour sınıfından bir İtalyan savaş gemisinin hasara uğrayarak süratten düştüğünü urucu kuvvet rapor ediyor » diye çekilmiştir. « Hasara uğrayarak süratten düştüğü » hakkındaki gruplar Renown tarafından tahrif edilmiş bir şekilde alınmıştır. İşaretin birinci kısmı urucu kuvvet tarafından vukua getirilen bir hasar raporu olduğuna delâlet etmiyordu.

Hücum 15,20 de icra edildi ve pek gecikinceye kadar görülmedi, birinci torpitonun düşürülmesinden evvel yalnız iki salvo ateş edilmiştir. Birinci uçak torpito düşürme mevkiine vâsıl olunca, kruvazörler hep birlikte sancağa döndüler; takip eden uçaklardan bazıları "düşürme„ lerini bu sırada yaptıklarından heflerine isabet ettirememelerini mucip olmuştur, fakat arkadaki kruvazöre bir ve lider kruvazörde de diğer bir isabetin elde edildiği muhtemeldir.

Bundan sonra düşman topçu atışı kesafet peyda etti, kendi gemilerinin tehlikeye düşmesine veya mermilerinin düştüğü cihete bakmıyarak gelişi güzel ateş ettikleri meydanda idi. Büyük bir merminin gerideki kruvazöre yakın suya düştüğü ve yakın mesafe silâhlarına ait mermilerin de bütün gemilerin yakınında infilâk ettiği görülmüştür. Britanya uçaklarından ikisine şarepnel isabet etmiş, fakat hepsi salimen Ark Royal'a dönmüşlerdir.

Bu arada, 15,00 te yedi Skuasdan mürekkep bir urucu kuvvet havalanmıştır. Bunlar da hasara uğramış kruvazörü tesbit edemediler fakat Sardunya'nın lodos köşesinden kuzeye seyir eden Condottieri [1] sınıfından üç kruvazöre görünmeden bir hücum yaptılar. İki yakın isabetin arka gemide bazı hasar yapmış olması melhuzdur.

Ark Royala avdet ederken bir İtalyan R. O. 43 uçağına tesadüf edip düşürdüler.

16 — Britanya kuvvetine düşman hava hücumları.

Britanya uçak harekâtı yapıldığı esnada Koramiral Somerville konvoya yakınlaşmak hususundaki vermiş olduğu karara binaen kıbleye doğru seyir ediyordu. Takriben 12,50 de Ark Royal poyraz istikametinde Renown'ı gözden kaybetmişti, fakat Britanya kuvvetlerinin geri çekilmesini emreden işareti aldıktan sonra Albay Holland Amiral gemisine iltihak edebilmek için ve uçak uçurma ameliyesinin müsaadesi nisbetinde 090° lik bir rotaya seyir ediyordu. Düşman uçaklarının mevcudiyetini iş'ar eden ilk rapor radyo istikamet bulucusu kaydı Renown'da 14,07 de alınmış ve hattâ bir sarsıntı tevlit etmiştir. Kısa bir müddet sonra ufukta bombalardan mütevellit su sütunları görülmüştür. Bu Ark Royal'ın Fulmar'ları tarafından vâki bir hücumun neticesi idi, bu hücum İtalyan uçaklarından bazılarının vaktinden evvel bombalarını atmalarını mucip olmuştur.

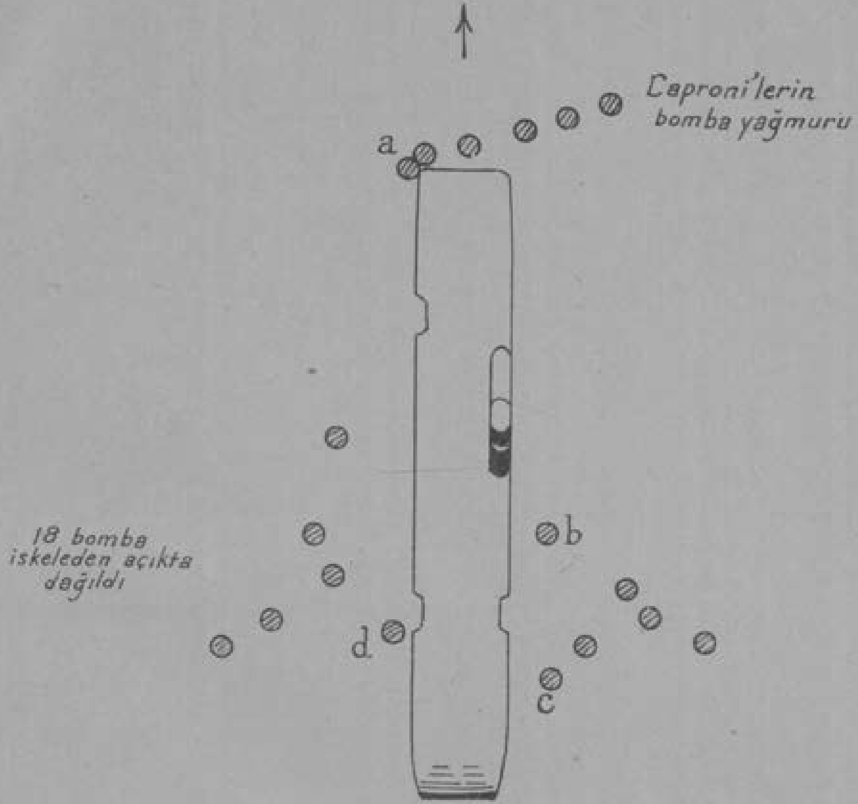
"V„ teşkilâtında S. 975 lerden on uçaktan mürekkep bir düşman filosu Renown'dan görülür görülmez, tekmil topların hedefe tevcihi için Britanya gemileri tarafından Mavi flâma ile bir dönüş işareti verilmiştir.

---

[1] Ana silâhı, 8 adet 6 pusluk top, sürati 37 mildir.

C. SPARTIVENTO SAVAŞI PLAN 5.

27/ Kasım / 1940 da ARK ROYAL
üzerine bomba taarruzu

a Uçuş güvertesinin hemen köşesine (2)
b İnfilâk etmedi
c 20 ilâ 30 yarda uzağa
d "Y" director (Tevcih aleti) nin hemen altına (10 yarda)

Düşman sabit bir rota muhafaza etti ve bombaları büyük gemilerden tamamen açık fakat emniyet muhriplerine yakın olarak düşmüştür.

Takriben 16,45 te beheri beş uçaktan mürekkep filolar tarafından iki hücum daha yapılmıştır. Bu hücumlar Ark Royal üzerinde temerküz etmiştir, mezkûr gemi bu sıralarda donanmanın refakatine girmişti, fakat uçak uçurma harekâtı dolayıs ile bilfiil hatta değildi. Bizim avcılarımızın yollarını kesme neticesi tehlikeyi görenlerin vaktinden evvel düşürdükleri birkaç bomba hariç olmak üzere takriben 13,000 kadem yükseklikten icra edilen bombardımanın gayet sıhhatli oluşudur. Tahminen 30 bomba civarına düştü - asgari ikisi, gemiden 10 yarda mesafede idiler - ve gemi su sütunları arasında kâmilen gözden kayboldu.

Bu hücumdan 1 1/2 dakika sonra geminin tam baş tarafı umulmıyan bir bomba yağmuruna tutuldu. Bunlar dört Caproni bombardıman uçağı tarafından atılmıştı, birinci hücumun perdesi altında görünmeden yaklaşmaya muvaffak olmuşlarsa da çok yakın bir had dahilinde hedefe isabet ettirememişlerdir. (Plân No. 5 e bakınız)

Bir talih eseri olarak Ark Royal ve bilindiğine göre de düşman uçakları bir hasara uğramamıştır. [1] Koramiral Somerville İtalyan uçak filosunun teşkilâtını bozmak için yapılan avcı hücumu veya top atışının her ikisinin birden tamamile muvaffakıyetli olamamasının pek dikkate şayan olduğunu bildirmiştir.

Bundan başka bombardıman uçakları tarafından hücum yapılmamıştır; konvoy 17,00 de görülmüş ve bundan sonra harekât plâna göre icra edilmiştir.

17 — Düşman kuvvetlerinin terkibi ve savaştan sonraki hareket tarzları.

Düşmanın harekâtı 13,12 de su üstü harekâtının kesilmesi anından itibaren 16,55 te hava keşşafları tarafından son olarak gözden kaybedilmesine kadar tamamile tesbit edilememiş ve kuvvetlerinin tam terkibi bilinememiştir.

[1] Koramiral Holland 16,45 te vâki olan hücumda filo dahilindeki uçak savar ateşini tarassut etmek için iyi bir mevkide olduğunu beyan etmiştir. Top atışı kesifti, fakat infilâkların 1000 kadem alçak ve 1000 yarda kısa olduğunu tahmin etmiştir.

[2] Sardunyanın güneyinde bir savaşın devam ettiği anlaşılınca, komodor Douglas - Pennant konvoyu Galita adasının kıblesinden geçirmeye karar verdi, maynlardan doğacak tehlikeyi asgari hadde indirmek için dar ve derin su kanalının içinde kaldı. Bir kaç Fransız uçağı konvoyu gündüzün gördü. Bir denizaltı teması - sonradan «denizaltı olmadığı» zannedildi - kanalın dar kısmında 180 derecelik cebrî bir tebdil yapılmasını mucip oldu; bu 45 dakikalık bir gecikmeyi mucip oldu. Bundan gayrı gidiş hâdisesiz geçti.

Düşman savaş filosunun bir Littorio sınıfı ve bir Cavour sınıfından mürekkep olduğuna dair kat'î delil mevcuttur. Su üstü harekâtı hitama erdikten sonra hemen bu kuvvet 7 muhrip tarafından emniyete alınarak takriben 25 mil süratle Cagliari'ye müteveccihen seyretmişlerdir ve tahminen 15,00 da doğuya doğru dönmüşler ve son görüldükleri zaman Sardunyanın doğu sahilinden yıldıza doğru seyretmekte idiler. Ark Royal'in birinci ve ikinci urucu kuvvetlerinin hücumları arasındaki bir zamanda muhrip emniyet hattının 10 muhribe çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

Doğu grupu kruvazörleri 3 adet olup 8 pusluk toplara malikti. 12,40 ta bu grup savaş gemilerinin 8 mil yakınına sokularak bunların arkasını takip etmeleri muhtemeldir. Torpito taşıyan bombardıman uçakları, ikinci urucu kuvvetin hücumuna uğradıkları zaman bunlar Sardunyanın güneyinde gündoğuşuna doğru bir rota üzerinde seyretmekte olup 4 muhrip tarafından emniyete alınmışlardı. Hücumdan sonra bunlardan bir tanesinin Cagliari'ye ayrılmış olması muhtemel görülmektedir. Bu gemi kıç tarafından ağır isabet almıştır.

Batı grupunun terkibi meşkûk kalmıştır. Newcastle bütün bu gruptaki kruvazörleri 6 pusluk addetmiş, fakat diğer bütün gemiler ise bunların arasında bir veya daha ziyade 8 pusluk kruvazörün bulunduğu fikrindedirler.

Harekât durunca, kruvazörler kendi savaş filolarının kıble ve batısından bir hayli mesafede idiler. Bundan sonra Cagliari'ye doğru dönüp savaş filolarına iltihak etmeleri muhtemeldir, fakat bunların harekâtı pek meşkûk olup, Sardunyanın batı sahilinden yukarı çekilenler olması mümkündür ve hakikatte bunlar 15,30 da Skuas'lar tarafından hücuma uğrayan 6 pusluk kruvazörlerdir.

Yoksa bir üçüncü grup kruvazörün de hakikaten mevcut olup olmadığı hâlâ belli değildi. 11,54 te Sunderland'ın verdiği rapor ayrı bir grupu ima eder, bunu "batı„ veya "doğu„ grupundan herhangisi olduğunu teşhis etmek güçtür. İkinci urucu kuvvet tarafından hücum edilen kruvazörlerin ("doğu„ grupu) batı cihetinde bir grup mezkûr kuvvetin pilotlarından biri tarafından görülmüştür, kısa bir müddet sonra batı grupu Skuas'ların hücumuna maruz kalmıştır ki; bu anlarda ikinci urucu kuvvetin görünüründe bulunmaması kabil değildir, bu grupun mülâhaza edilen olması ihtimali mevcuttur.

Eldeki delâili analize ettikten sonra Koramiral Somerville düşman kuvvetlerinin altı veya dokuz kruvazörden ibaret olduğunu kat'î olarak söyleyebilmenin mümkün olamıyacağını mütalea etmiştir.

18 — Düşman üzerinde yapılan hasarat :-

Mesafelerin uzaklığı ve düşman tarafından duman kullanılmasından dolayı düşman üzerinde vukua getirilen hasarat bilinememektedir. Doğu

grupunun nihayet kruvazörü ile batı grupundaki iki muhrip mutlak isabet alışmışlardır. Southampton'daki bazı râsıtlar muhriplerden birini batıyor addetmişlerdir. Koramiral Holland "batı grupunun süratle kesif duman perdesi yaparak bunun içerisine çekilmesini başka hasar almış olması ihtimalinden ileri geldiğini„ mütaleasında bildirmiştir.

Bir Littorio sınıfı savaş gemisi ile bir veya iki olması mümkün olan kruvazör, torpito taşıyan bombardıman uçaklarının hücumları ile torpito isabeti aldığı ve Skuasların bombalarından yakın düşüp te hedefe isabet etmiyenlerinden ise bir kruvazörün hasara uğramış olması melhuzdur.

En asgarî tahmine göre, adetçe faik İtalyan kuvvetleri üzerinde vukua getirilen hasar [1] Britanya kuvvetlerinin duçar olduğu hasardan çok fazladır, buna Koramiral Somerville kuvvetinin şecaat ve metanetle duruşu üzerine konvoya-eğer hakikaten bunun mevcudiyetinden haberdar iseler - herhangi ciddî bir taarruza geçmelerini menetmeğe kâfi gelişi de inzimam etmiştir.

19 — "H„ kuvveti komutanı Koramiralin harekât hakkındaki mütaleası :-

Koramiral Somerville harekât hakkında tefsirde bulunarak hakikatte asgarî surette işaretle talimat alan gemilerin savaş vazifelerini doğru olarak yaptıkları ve bunların birçoklarının ilk defa birlikte çalışmalarına rağmen sulh zamanındaki talim ve terbiyemizin sağlamlığı ile " Savaş talimatlarının „ mükâfatı olduğunu beyan etmiştir. Diğer taraftan, bir çok mühim sebeplerden sulh zamanı elde edilen savaş kifayeti derecesi harpte ulaşılanı geçmektedir; bu hususu sistematik talim ve terbiye ile amelî talimlerden mahrum olunulmasına atfetmekte ve Koramiral Holland'ın filosunda son zamanda tekrar toplanan kruvazörler tarafından bir ateş konsantrası yapmağa teşebbüs edilmemesini misal olarak göstermiştir.

Harp zamanı talim ve terbiye fırsatlarından bu mahrum oluş harekât esnasında ayrı ayrı cephelerden kendisini hissettirmiştir. Ark Royal'ın birçok genç râsıtları düşman teşkilâtlarını rapor etmek hususunda az tecrübeli veya tecrübesizdiler ve telsiz sükûtu muhafaza etmek lüzumundan dolayı, yalnız hemen Cebelüttarık civarı müstesna, havada muhabere talimi yapmak fırsatını daha az bulmuşlardır. [2]

Hava urucu kuvveti tarafından yapılan torpito hücumu neticeleri de, sulh zamanı talimlerile mukayese edildiği takdirde umulduğu gibi çık-

[1] 28- kasım tarihlı bir İtalyan resmî tebliğinde Fiumenin isabet aldığı ve ciddî hasara uğrayan bir muhribin de yedeğe alındığı bildirilmiştir.

[2] Koramiral Somerville ve Ark Royalin komutanı her ikisi de uçaklar tarafından verilen esas düşman raporlarının hakikat halde «D» kuvvetile münasebettar olduğu hakkında şüpheye düştüler. Bütün hususatı nazarı itibare alarak; amiral keşif uçakları mürettebatının kendilerine şeref payı ayırmağa çalıştıklarını zannetmiştir.

mamıştır. Her vak'ada, takarrüpler mahirane ve görünmeden yapılıp hücumlar metanet ve cesaretle yerine getirilmiştir, lâkin neticeler ümit edildiği gibi çıkmamıştır. Bu husus, kâmilen iptidaî talim terbiye ile sonradan yapılan "uçucu„ talimlerinin noksanlığına atfolunmaktadır.

Spotting tarassut uçaklarının çok yardımı dokunmamıştır. Filhakika bu kısmen düşmanla mümkün olacak temas anının yanlış hesap edilmesinden dolayı hemen hemen bütün ahvalde bunların geç uçurulmasından neş'et etmiştir. Berwick'de uçak denize indirileceği sırada ilk salvo ateş edilmiş ve bunun alevinden uçak hasara uğradığından denize atmak mecburiyetinde kalınmıştır.

Amiral Spotting uçaklarının, bilhassa lüzumunda inebilecekleri bir uçak gemisi bulunduğu takdirde bir an evvel uçurulmasının çok geç uçurmaktan daha iyi olduğuna işaret etmiştir. Muhabere temininde ve hedeflerin etrafındaki kesif dumandan dolayı mermilerin düşüş tarassudunu yapmakta uçaklar müşkülâta maruz kalmışlardır. Gemilerden bir çoğu duman perdesinden dolayı hedef teşhisi ile tarassutta uğradıkları güçlükten bahsetmişlerdir. Bundan başka, "Az moylu meyli„ hatası yüzünden bir hizada muhafaza etmek ve bazı cihetle de düşmanın sakınma harekâtına uçuş müddetinin inzimam etmesi de güçlükler doğurmuştur.

İtalyan ateşinin iptidadaki sıhhati ile mukabele edilir edilmez âni bozulması evvelce zikredilmiştir. Koramiral Holland bu sebeple İtalyanların [1] önünde ateş açmanın istikbalde zahmetli olabileceğini ima etmiştir.

Bu iptidadaki sıhhat düşman gemilerinde kullanılmakta olan Stereoscopic mesafe aletlerine atfedilmektedir ve Koramiral Somerville ile Koramiral Holland'ın her ikisi de bu tip mesafe aletlerile Britanya donanmasında da keza tecrübeler yapılmasının iyi olacağı fikrinde olduklarını bildirmişlerdir.

Tâbiyevî noktai nazardan, Koramiral Somerville bu vesile ile ilk mülâhazanın mümkün olduğu kadar süratle düşmanı konvoy istikametinden uzaklaştırmağa cebretmek ve azamî süratle ilerliyecek kruvazörlerin âni hücumlarına karşı süratinin müsaadesi nisbetinde Renown'ın yakın desteklemesinin bu maksadın husulü için en iyi vaziyeti doğurmuş olduğunu işaret etmiştir.

Maamafih, yüksek sürati ve gayrı müessir hava keşşafları olan ve savaşa başlar başlamaz hemen çekilmeğe rağbet gösteren bir düşman ile mücadele ediliyorken, bizim hava keşşaflarımıza itimat edilir ve dikkatli olmaları şartile ağır ve hafif kuvvetlerimizle temas elde edinciye kadar toplu kalmanın faideli olabileceğini ima etmiştir. Bu suretle düşman kuvvetleri mesafe dahilinden çekilinciye kadar hepsi veya bir kısmı üzerinde uzun mesafeden ateş teksifi yapmak mümkün olabilir.

[1] Bu fırsatta Manchester azamî mesafeden ateş açmıştır.

Uçaksavar gemilerine mensup uçakların harekâtına gelince; Koramiral Somerville uçak gemisi komutanının amiralin düşüncesinden tamamile haberdar olarak kendi uçaklarını nasıl kullanılacağını bilmesi şartile uçak gemisinin müstakil hareketinin çok muvafık olacağını beyan etmiştir. Urucu kuvvetleri, keşşafları ve ilâh. yi ilgilendiren ve telsizle verilen talimatlar yalnız telsiz kesafeti vücude getirmezler, fakat karışık olan uçak uçurma ve konma programının tertibini bozmadan sıhhatli olarak yapılmasını imkânsız kılabilirler. Hususî talimatlara ihtiyaç gösteren fevkalâde haller doğabilir. Lâkin uçak gemisi komutanı için alınacak tedbir amiralin düşüncelerinden edindiği malûmata ve umumî duruma nazaran hareket etmektir.

Ek "A„

"B„ Kuvveti

Renown (6 - 15 pusluk top) . . .	Filo komutanı Koramiral Sir James F. Somerville. (amiral gemisi) Gemi komutanı: Albay C.E.B. Simon
Ark Royal (16 - 4.5 pusluk top) (60 uçak)	Komutanı : Albay C. S. Holland
Sheffield (12 - 6 pusluk top). . .	Komutanı: Albay C. A. A. Larcom
Despatch (6 - 6 pusluk top) . .	Komodor gemisi, Komodor C. E. Douglas Pennant.
Faulknor (5 - 4.7 pusluk top) .	(D. 8) Albay A. F. De Salis.
Firedrake (4 - 4.7 pusluk top) .	Komutanı: Önyüzbaşı S. H. Norris.
Forester (4 - 4.7 pusluk top) . .	Komutanı: Önyüzbaşı E. B. Tancock
Fury (4 - 4.7 pusluk top)	Komutanı: Önyüzbaşı T.C. Robinson.
Wishart (4 - 4.7 pusluk top) . .	Komutanı: Binbaşı E. T. Cooper
Encounter (4 - 4.7 pusluk top)	Komutanı : Önyüzbaşı E. V. St. J. Morgan
Kelvin (6 - 4.7 pusluk top) . . .	Komutanı : Binbaşı J. H. Allison
Jaguar (6 4.7 pusluk top)	Komutanı: Önyüzbaşı J. F. W. Hine.

"F„ kuvveti

Manchester (12 - 6 pusluk top)	Amiral gemisi; Filo Komutanı Koramiral L. E. Holland Gemi komutanı: H. A. Packer.
Southampton (12 - 6 pusluk top)	Komutanı : Albay B. C. B. Brooke
Duncan (D.13) (4 - 4.7 pusluk top)	Komutanı: Albay A. D. B. James
Hotspur (4 - 4.7 pusluk top) . .	Komutanı : Binbaşı H.F.H. Layman.
Vidette (4 - 4 pusluk top) . . .	Komutanı Yüzbaşı E. N. Walmsley
Peony	Komutanı: Önyüzbaşı M.B. Sherwood (mütekait)
Salvia	Komutanı: Önyüzbaşı J. I. Miller
Gloxinia	Komutanı: Önyüzbaşı A.J.C. Pomeroy
Hyacinth	Komutanı: Yüzbaşı J. I. Jones.

"D„ Kuvveti

Ramillies (8 - 15 pusluk top) . .	Komutanı: Albay A. D. Read
Newcastle (12 - 6 pusluk top) . .	Komutanı: Albay E. A. Aylmer

Coventry (10 - 4 pusluk A/A topu)	Komutanı: Albay D. Galimour
Berwich (8 - 8 pusluk top) . . .	Komutanı: Albay G. L. Warren
Defender (4 - 4.7 pusluk top) .	Komutanı: Önyüzbaşı G.L. Farnfield
Geryhound (4 - 4.7 pusluk top)	Komutanı: Binbaşı W. Marshall - A' Deane
Gallant (4 - 4.7 pusluk top) . .	Komutanı: Önyüzbaşı C.P.F. Brown
Hereward (4 - 4.7 pusluk top) .	Komutanı: Önyüzbaşı C.W. Greening
Diamond (4 - 4.7 pusluk top) .	Komutanı: Önyüzbaşı P.A. Cartwright

---

Ek "B„

27 - Kasım - 1940 taki harekât hakkında bir Fransız müşahidinin mütaleası

Temmuz 1941 de Beyrutta ele geçen vesikalar arasında Albay Pedron isminde bir Fransız deniz subayının gönderdiği bir mektup bulunmuştur, mezkûr subay savaş esnasında Renown tarafından görülen Fransız yolcu gemilerinden birinde memleketine avdet etmek üzere bulunmakta idi. Verilen muhtelif tafsilâta nazaran bu savaşa dair bilinenleri bu mektuptaki savaş hikâyesile telif etmek güçtür; maamafih İtalyan manevraları hakkında bir müşahidin umumî görüşünü gösterdiğinden mütaleaya değer görülmüştür.

" 8 - Kasım - 1940 günü Mariette gemisinde„ yazılmış olan Albay Pearon'un mektubundan alınan müntehip parçalar aşağıda bildirilmiştir:-

" 27 Kasım günü Sardunyanın cenubunda denizde iken bizler hakikî bir deniz savaşında bulunduk. Kendimizi savaş içine tamamile girmiş bulduk ve Britanyalılar önünde dayak yiyerek canlarını kurtarmak üzere kaçan İtalyan donanmasını kendi gözlerimizle gördük. [1] Fakat bidayetten başlayalım.

" 26 ncı günü sabahı bizim iki gemimiz Mesina boğazı ağzına vâsıl oldu ve bize bir İtalyan karakol gemisi refakat ediyordu, normal bir rota muhafaza ederek boğazlardan geçtik. Boğazdan çıktığımız vakit bir İtalyan filosu tarafından takip edilmekte olduğumuzu gördük yedi gemiden mürekkep olan bu kuvvetten biri savaş gemisi ve diğeri ise büyük bir kruvazördü.

" 27 nci günü saat 11,15 te (gemi saatile) iskele tarafımızda tahminen 10 kilometre mesafede bir İtalyan filosu gördük - içerisinde bir savaş gemisile bir kruvazörü bulunan bu kuvvet dokuz gemiden ibaretti, o sırada ufukta da bir muhrip fırkası vardı; ve top düellusu başladı. Britanyalılar muhrip fırkasına ateş açtılar, muhripler çok fena mukabele etmediler; Britanya uçak filosu tarafından İtalyan savaş gemisine bir pike hücumu yapıldı; İtalyanlar tarafından uçaksavar atışile bir Britanya uçağı düşürüldü; denize düşen bombalar tarafından muazzam su sütunları kalktı, savaş gemisi üzerine düşen bombalardan duman ve alevler görüldü ve ilâh... Savaş gemisi ile onu saran cüzüleri top menzilinden hariçtiler, lâkin fırka (? muhripler) fena bir durumda bulunuyorlardı.

[1] «Vu la flotte İtalienne abimeé foutre le camp a toute vapeur devant les Anglais».

Bazı gemileri salvolar sarıyor veya isabet aldığı görülüyordu. Bunların hepsi pek bati oldu. Britanyalıların attığı bir mermi birdenbire savaş gemisi teşkilâtının yakınına düştü. Bundan sonra büyük eğlence başladı. Hepsinde "Tam yol ileri„ emirleri verildi ve çıkardıkları dumanlar dümen sularını kapladı. Bundan sonra büyük bir gemiyi emniyete almış ikinci bir muhrip fırkasının ufuktan çıktığını gördük, bu büyük gemiyi dumandan teşhis edemedik. Bunun İngiliz gemisi olduğunu tahmin ettik; bir kere daha düşman top atışı ile takip edilen ve aziz canı için kaçan İtalyanlar olduğunu gördük muhriplerden sonuncusunun kasararası yanmakta idi, tahminen 10 dakika sonra bir uçak bombasile işi tamam olmuştu. Bizden birkaç mil uzakta, bu gemi teslimiruh etti

"Bize gelince, makinelerimizi hırpalıyacak tarzda tam yola stim tutmuş harekât sahasından kurtulmak için manevra yapıyorduk. Fakat İtalyan muhriplerinin ikinci fırkası bize doğru gelmete tereddüt etmedi, bunlar bizim pruvalarımızdan o tarzda aykırı geçtiler ki; bizleri İngilizler ile kendi aralarına soktular, İngilizler bereket versin ateş kestiler. Yalnız tam bu sırada bir ande ufukta iki büyük geminin üst kısmı göründü bu sefer Britanyalılardı, İtalyanları takip eden diğer cüzülerin bunlara refakat etmesi de muhtemeldi. Bundan sonra bizim gerimizde hepsi kayboldular. Biraz terledik, lâkin nekadar lâtif bir manzara idi! İngilizler tarafından fena halde döğüldükten sonra yirmi ilâ yirmi iki geminin tabanlarını kaldırmasını, İtalyan gemicilerinin mevmidane kaçışlarını görmek ne büyük eğlence idi.

"Gemi subaylarına nazaran iki İtalyan muhribi batmış ve savaş gemisi ise bombalardan fena isabetler almıştır. İngilizlere gelince, İtalyan ateşinin neticesini görmek imkânı olmamıştır. Acele olarak yazılmış olan bu muhtıranın sizi alâkadar edip memnun edeceğini tahmin ediyorum.

"Hâmiş.-Son havadisim şudur ki; İtalyanlar büyük Britanya konvoyunu önlemeyi tasmim etmişler fakat yalnız konvoyun himaye gemileri bunları kaçırmaya kâfi gelmiştir„.

Ek "C„

Takibin devamından sarfınazar edilmesi kararının sebepleri

Koramiral Somerville takibin devamı ve takipten sarfınazar edilmesi sebeplerini aşağıdaki surette hulâsa etmektedir :-

Takibin devamı :-

(I) Herhangi bilinmiyen bir vaziyet dolayısile düşman süratinin azalmış olabilmesi ihtimali.

(II) Kendi kuvvetinin bizim kuvvetimize faik olduğunu idrak ederek dönüp döğüşmesi ihtimali.

Takibin devamından sarfınazar edilmesi :-

(I) Düşman gemilerinin ve bilhassa savaş gedilerinin hasara uğradıklarına dair bir imare olmaması, faik süratlerinden dolayı düşman üzerinde top atışıle hasar vukua getirildiğine dair akla yakın bir vaziyet dahi mevcut değildi. Eğer düşman gemilerinin sürati düşecek olursa' pek tabiî olarak ben onları Renown ve Ramillies ile savaşa icbar etmezden evvel onlar Cagliari'ye girebilirdi.

(II) Ben Cagliari'deki düşman hava ve denizaltı üssüne sevkedilmiş olacaktım, bu gayet güzel bir tuzak olabilirdi. Onun bu sahada görünüşünün kasti mahsusa müstenit olduğu anlaşılıyordu. Çünkü; boğazlarda "D„ kuvvetinin mevcudiyeti hakkındaki malûmatı bir gece evvel almasile bu işin yalnız onunla alâkalı olması ihtimal haricinde idi.

(III) Bulunduğum mevkide hava ve denizaltı hücumu ile sakatlanan gmilerimden birinin kurtarılması elbette bütün filomu meşgul edecek ve boğazlardan konvoyun setredilmeden ve gayrı kâfi himaye altında geçmesini mucip olacaktı.

(IV) Düşmanın ana cüzüleri konvoyun geçişine müdahale edemiyecek surette kâfi derecede uzağa sürülmüşlerdi.

(V) Torpito taşıyan bombardıman uçakları ile bir ikinci hücum 15,30 ile 16,00 arasında icra olunamazdı, bu zaman zarfında konvoy tamamile setirsiz kalacak ve düşman filosu ise Cagliari'deki uçaksavar ve avcıların örtüsü altında bulunacaktı. Hücumun müessir olacağında az ümidim vardı, ikinci uçuşun birinciden daha az kârlı olacağını biliyordum.

(VI) Karayelde ropor edilen kruvazörlerin konvoy ve Ark Royal'a karşı harekâtta bulunmıyacaklarından emin değildim.

(VII) Karanlık basmadan konvoy ile temasa gelmek zarurî idi, boğazlardan geçerken kruvazörler ile muhriplerden mürekkep himayenin lâyıkı veçhile teşkili gerekti. Akşam karanlığında torpito taşıyan bombardıman uçaklarile hafif su üstü kuvvetlerinin hücumlarına karşı imkân dahilinde azamî müdafaanın temini de ayni zamanda zarurî idi. Bunu temin için 13,00 ile 14,00 arasında bir çekilme lüzumu görülmüştür.

Fihrist

(NOT : Numaralar kısımları iş'ar etmektedir)

Admiralti . . .	Kruvazörlere kara ordusu personelini yolcu olarak nakletmek vazifesi verildiği takdirde Admiraltinin kararı, 3 (not).
Hava hücumları .	Britanyalılar tarafından, 12, 15, düşman tarafından 16.
Uçaklar	Britanya bomba uçakları 15, Fulmarlar, 16; Keşif uçakları, 5, 6, 7; Skuas'ların düşman kruvazörlerini bombalamaları 16; tarassut, 19; 17 - Kasım - 10,58 de Sunderland'ın "D„ kuvvetini raporu, 7; düşmana dair rapor, 8, 13, 17; torpito bombardıman uçaklarının düşmana hücumu 12, 15, 19; uçaksavar gemilerine mensup uçakların harekâtı, 19.
Hava keşifleri . .	Maltadan 3 (notlar); 27 - kasım zevalden evvel Ark Royal'den, 5; düşmanın görülmesi, 6, 7.
Takarrüp . . .	8
Ark Royal . . .	Uçak gemisi, 2; tecrübesiz pilot ve râsıtlar, 3, 5, 6, 8; düşman kuvvetinin terkibi hakkında raporlar, 10; torpito bombardıman uçaklarının uçuruluşu ve bomba hücumları, 12, 15, 13; düşman uçaklarının hücumu, 16; Ek A.
Savaş gemileri .	İtalyan 3; 27 - kasım günü Sardunya açığında rapor edilenler, 6, 7, 9; su üstü teması, 11; hava urucu kuvvetinin hücumu, 12, 15, 17.
Berwick	2; hasara uğraması 3, 8, 10; düşmanla döğüşmesi ve kendisinin hasara uğraması, 11 (ve not), 19; Ek A.
Bombardıman uçakları	Uçaklara bakınız.
Cagliari	Sardunyanın güneyinde, 17.
Cavour	İtalyan savaş gemisi, torpito taşıyan bombardıman uçaklarının hücumuna uğrar, 12, 15 (not), 17.
Collar	Harekât plânı, 2, 16.
Condottieri . . .	İtalyanların 6 pusluk kruvazörü, Skuas'ların hücumuna uğrar, 15.
Konvoy	Müdafaası, 1; terkibi, 2 (not), Cebelüttarıktan geçişi 4, 5, 16, 13; savaş esnasında tarzı hareketi, 16 (not), 19.

Korvetler . . . Listesi, 2 (not); süratleri, 3, 5, Ek A.
Coventry . . . A/A kruvazörü, 2, 7; Ek A.
Cunningham . . Admiral Sir A. B., K. C. B., D. S. O. Akdeniz başkomutanı, yolcuların ehemmiyeti hakkındaki kararı, 3 (not).
Hasar. . . . . Düşmana vâki, 11, 14, 18; Berwick'e, 11 (not).
Konvoyun müdafaası Konvoya bakınız.
De Salis . . . . Albay A. F., R. N., Albay (D), 8; Faulknor komutanı, 8.
Despatch . . . 6 pusluk kruvazör, komodor gemisi, 2, 5, 7.
Muhripler . . . Britanyanın kullandığı muhriplerin esami listesi 2 (not); 3, 7, 8, 10.
Douglas - Pennant Komodor, forsu Despatch'e çekilmiştir, 2; konvoya memur edilmiştir, 7, 16 (not).
Encounter . . . Muhrip, 8.
Düşman . . . . Düşman hakkında istihbarat, 3; 27 - kasım 09,06 da rapor edilen gemiler, 6; ilk yapılan manevralar (ve not), 7; takarrüp esnasında, 8, 10; savaşın başlaması, 11; ilk salvonun doğruluğu, 11; duman kullanılması, 11, 18, 19; hava hücumları, 16; kuvvetlerin terkibi, 17; yapılan hasarat, 18.
Amelî talimler. . Ehemmiyeti, 19.
Faulknor . . . Muhrip (D. 8), 2 (not); EK A.
Savaş talimatı . . Konvoy müdafaasına ait, 1 (not); kıymeti, 19.
Kuvvetler . . . Britanya teşkilâtı, 2 (ve not), vaziyeti, 3, 27 - kasım 08,00 da mevkii, 5; düşmanın rapor edilmesi üzerine yapılan harekât, 7 - 15; düşman tarafından yapılan hava hücumları, 16, 19.
"B„ kuvvetinin terkibi, 1 (not); Cebelüttarıktan ayrılışı, 4, 5, 7; Ek A.
"D„ kuvvetinin terkibi, 1 (not) 5, 7; Koramiral Somerville'e iltihakı, 7; Ek A.
"F„ kuvvetinin terkibi, 1 (not) Cebelüttarıktan ayrılışı 4, 5, 7; Ek A.
"H„ kuvvet daimî surette Cebelüttarık'a müretteptir, 3 (ve not).
İtalyan kuvvetleri için "düşman„ kısmına bakınız.
Fransız . . . . Tüccar gemileri, 11; Ek B.
Fulmarxs . . . Uçaklara bakınız.
Topçuluk . . . Müşkül şerait, 11, 19; düşman, 11, 19.
Holland . . . . Ark Royalın komutanı Albay, savaş gemilerine hücum kararı, 15, 16, 19.

Holland	Koramiral, 18 inci kruvazör filosu K., forsu Manchesterde, 2; Konvoyu himaye eden kruvazörlerin askerî kuvvet taşımalarına ait sorgusu, 3, 5; düşmanla savaşa tutuşması, münferit ateş, 11 (ve not), savaş esnasında bulunan yolcular hakkında mütalea, 11; doğu grupu ile savaşa karar vermek, 11, 13 (not), 14; Britanya uçaksavar bataryaları hakkında mütalea, 16 (not), 18, 19.
Hotspur	Muhrip, 2 (not), ârızalı, 3; Ek A.
İstihbarat . . .	Düşman hakkında kifayetsiz, 3.
Littorio	15 pusluk topu havi İtalyan savaş gemisi, torpito bombardıman uçaklarının hücumuna uğrar, 12, 17, 18.
Manchester . . .	18 inci kruvazör filosu K. Koramiral Holland'ın sancak gemisi, 3, 11 (not); 5, 7, 8; düşmanla döğüşür, 11, 14, 19 (not); Ek A.
Akdeniz	Filosuna, harekâtta düşen vazife, 2.
M. T. gemileri . .	Konvoya bakınız.
Newcastle . . .	Kruvazör, 2; arızalı 3; 8, 10; düşmanla savaşa tutuşur, 11, 17; Ek A.
Hedef	Collar harekâtından maksat 1; 27 - kasım zevalinde Koramiral Somerville'in hedefi 9, 13; 27 - kasım 14,10 da urucu kuvvetin hedefi, 15.
Pola	8 pusluk İtalyan kruvazörü, 11.
Ramillies	Savaş gemisi, 2, 6, 8, 10, 11, 13; Ek A.
Keşşaflar . . .	Hava keşşaflarına bakınız.
Takviyeler . . .	Kara ve Kraliyet hava kuvvetleri, 1, 3.
Renown	Savaş kruvazörü, Koramiral Somerville'in amiral gemisi, 2 (not), 3, 5, 6, 8; düşman ile temas, 10, ateş açar, 11, 13, 16, 19.
Royal Sovereign .	Savaş gemisi, 3.
Sheffield	Kruvazör, 2, 3, 5, 7, 8, 10; düşmanla döğüşür, 11.
İşaretler	İlk düşman raporlarının alınamaması, 6; torpito taşıyan bombardıman uçakları hücumuna dair sakat rapor, 15 (not); 19.
Skuas	Uçaklara bakınız.
Duman	Düşman tarafından istimali, 11, 13.
Somerville . . .	"H„ kuvveti komutanı, Renown gemisine forsunu çekmiştir, 1, 3, 5; düşman hakkında rapor alır, 6; konvoyun muhafazası için alınan tedbirler, 7, 8; 27 - kasım zevalinde takdiri, 9 ve 13,15 te, 13 (ve not); takibin kalması, 14, düşmanın hasara uğramış kruvazörü hakkında rapor, 14; 16, 17, 18; harekât hakkında mütaleası, 19.

Southampton . . Kruvazör, 2; transport gibi kullanılması 3; 5, 7, 8, 10; düşmanla döğüşür, 11, 14.
Sürat . . . . . Düşman sürati faiktir, 12 (not), 13 (ve not), 19.
Tarassut . . . . Uçaklar için uçaklara bakınız; dumandan dolayı müşkülât, 11, 19.
Steresscopic mesafe aletleri 19.
Sunderland . . . Uçaklara bakınız.
Güneşin doğuşu . 27 - kasım, 5 (not).
Güneşin batışı . . 27 - kasım, 13 (not).
Tâbiyevî hareketler Britanyalıların ana hedefleri konvoyun müdafaasıdır 9, 11; Koramiral Somerville'in mütaleası, 19; düşman 11, 13, 19.
Torpito taşıyan bombardıman uçakları Uçaklara bakınız.
Talim ve terbiye . Savaştaki ehemmiyeti, 9.
Zara . . . . . İtalyan 8 pusluk kruvazörü, 11.
Mıntaka farkı . . 5 (not).

Deniz savaşları Özeti : № 10

Akdeniz harekâtı

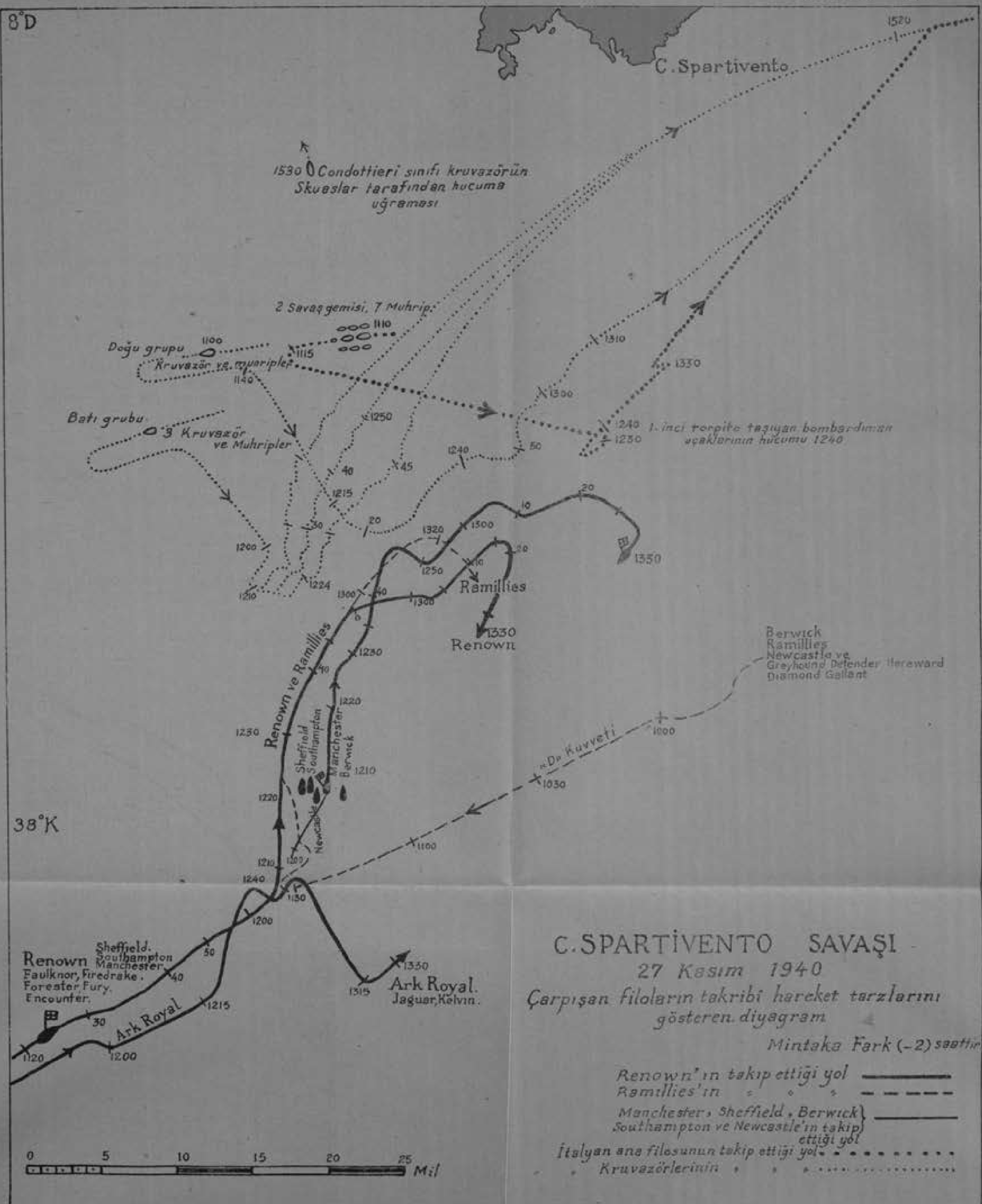
4 ilâ 14 - Kasım - 1940

11 - Kasım - 1940 ta Tarantoya yapılan hava hücumu

İçindekiler

Kısım		Sahife numarası
1	— 1940 Kasımında umumî durum	35
2	— M. B. 8 harekâtı	36
3	— M. B. 8 harekâtındaki kuvvetler	36
4	— Konvoylar ve hava keşifleri	37
5	— A. N. 6 konvoyunun Egedenizinde harekâtı	38
6	— Başkomutan ve Maltaya mürettep M. W. 3 konvoyu	39
7	— Takviye kuvvetlerile birleşme	40
8	— Tarantoya "Torpito„ hava hücumu	42
9	— Uçak gemileri komutanı tümamiral'ın plânı	43
10	— Hücum için alınan tertibat	44
11	— Tarantoya yapılan hava hücumu (neticesi)	45
12	— Uçaklara ait notlar - Birinci uçuş	46
13	— Uçaklara ait notlar - İkinci uçuş	48
14	— Taranto hücumu neticeleri.	49
15	— 11 - Kasım'da Otranto boğazına yapılan akın	50
16	— Konvoya hücum	51
17	— İskenderiyeye avdet	53
18	— 8/11 - Kasım, düşman hava hücumları	54
19	— Filo hava silâhlarının hücumu hakkında Albay Boyd'ın mütaleası	54
20	— Başkomutanın mütaleası	55
21	— Otranto boğazına akın	56
22	— Harekât hakkında başkomutanın mütaleası	56
23	— Kralın mesajı	57

Plan 6.

C. B. 3081 (6) Savaş özeti №9

Ekler

A)	Britanya kuvvetleri	59
B)	İllustirous'ın uçakları (Taranto hücumunda kullandığı)	62
C)	Uçak gemisini muhafaza ve emniyete almak için verilen emirler.	64
D)	Konvoylar	65
E)	Suda limanı	67
	FİHRİST	69

Plânlar

1	11 - Kasım - 1940 ta Tarantoda bulunan İtalyan filosuna hava hücumu.	Nihayette
2	12 - Kasım - 1940 ta Otranto boğazında 7 kruvazör filosu tarafından İtalyan konvoyuna yapılan akın	Nihayette

Rumuzlar

A. A.	Uçaksavar.
A. B. V.	Müsellâh yatak gemisi.
A/C.	Uçaklar.
A. N.	Kuzey Ege (konvoyu).
A. S.	Güney Ege (konvoyu).
A/S.	Denizaltı savunma.
C. in - C.	Başkomutan.
C. S.	Kruvazör filosu.
D. C.	Su bombası.
D. F.	Muhrip filotillâsı.
F. A. A.	Filo uçakları.
F. O.	Sancak subayı.
H. E.	Yüksek infilâklı.
H. L. B.	Yüksek irtifadan bombalama.
H. Q.	Karargâh.
M. A. S.	Denizaltı savunma motoru.
M. E.	Doğu Malta (konvoyu).
M/S	Mayn tarayıcı.
M. W.	Batı Malta (konvoyu).
R. A. (A).	Uçak gemileri komutanı Tümamiral.
R. A. F.	Kraliyet hava kuvvetleri.
R/C	Keşşaflar.
R. D. /F	Radyo istikamet bulucusu.
S. A. P.	Çelik zırh delici.
S. O.	Kıdemli subay.

T. O. O.	Veriliş saati, - Time of origin -
T. S. R.	Torpito, tarassut ve keşif uçakları.
Tr. . , . .	Balıkçı gemileri.
V. A. L. F.	Hafif kuvvetler komutanı Koramiral.

İstifade olunan membalar

M. 06480	Akdeniz başkomutanının; 3 - Mart - 941 tarihli M. B. 8 harekâtı emri ilişiği ile birlikte; 13 - Kasım - 1940 tarihli (Otranto kanalına akın) Koramiralin hafif kuvvetlerile.
M. 023897/40 . .	Koramiralin Maltada 15 - Kasım - 1940 (Taranto fotoğraflarına dair verdiği rapor).
A. 0138/41 . .	İllustrious'da bulunan uçak gemileri K. Tümamirali
A. 0238/41 . .	
A. 0755/41 . .	

Akdeniz harp ceridesi; T. S. D. 5701/41
T. S. D. 5676/41

Akdeniz harekâtı

4 ilâ 14 - Kasım - 1940

11 - Kasım - 1940 ta Tarantoya yapılan hava hücumu

1 — Kasım - 1940 ta umumî durum :

İtalya ile beş aylık savaş esnasında, Britanya filosu veya bunun bir kısmı, merkezî Akdeniz dahilinde tahminen 16 tarama yapmışlardır. Üç ilâ yedi gün arasında müddetleri değişen bu taramalar az semere vermiştir, çünkü; yalnız üç fırsatta İtalyan kuvvetleri denizde bulunmuştur. Tâli su üstü kuvvetleri diğer fırsâtlarda döğüşmüşler ve düşmana zayiat verdirmişlerdir, fakat savaş filoları arasında yegâne karşılaşma Calabrie açığında 9 - temmuzda yapılan kısmî bir savaşla vuku bulmuştur. Uzak mesafe atış teatisinden biraz fazla tesirli olan bu savaş İtalyan filosunu şan ve şereften mahrum ve âtıl bir vaziyete düşmesine kâfi gelmiştir.

Maamafih, Adriyatik ve Tyréhenian denizleri gibi iki saha kalıyordu ki; Mussolini buraya bir dereceye kadar hükmedeceğini ümit etmekte idi, çünkü; o sularda elindeki faik hava kuvvetine ve müteaddit denizaltı gemilerine güvenebilirdi. O; Taranto'nun zâhiren mahfuz limanında emniyette bulunan İtalyan filosunun Atinaya muzafferane girişinde hisse alacağını kat'î olarak umuyordu.

1940 - Kasım ayı başlangıcında Akdenizdeki durum, 28 - ekimde İtalyanın Yunanistan üzerine tecviz edilmiyen taarruzundan doğan yeni ahvalin tesirinde kalmıştır. Yunanistanın yardım taleplerine karşılık olarak, bu hükûmetin deniz, kara ve hava makamlarile işbirliği yapmak üzere seri adımlar atılmıştır.

Bu hususta Suda limanında filo ve uçaklar için bir mayimahruk üssü tesisi ve Giride asker ile mühimmat ve Pireye de levazımı harbiye nakli ön plânda geliyordu. 29 - Ekim ile 3 - kasım arasında ilk tedbirler itmam edilmişti, ilk düşman müdahalesi 1 - kasımda Suda limanı ile Canea'ya vâki bir ağır hava hücumudur ki; bunda gemilerde bir hasar vukua gelmemiş ve iki uçak düşürülmüştür. Hafif kuvvetlere komuta eden koramiralin komutasındaki bir kuvvete 2 - kasımda dört torpito uçağının yaptığı bir hücum ise evvelki gibi semeresiz olmuştur.

Esas İtalyan filosu Taranto'da idi ve 27 - ekimde beş savaş gemisi, üç 8 pusluk topları havi kruvazör, altı 6 pusluk topları havi kruvazörlerle müteaddit adet te muhriplerden ibaret olduğu rapor edilmiştir. Bu filoya limanda hücum etmek imkânı kemali dikkatle etüd edilmiş lâkin

torpito taşıyan uçaklar ile hücum edildiği takdirde eğer filo yalnız açık demir mevkiinde yatarsa bu işin kabili icra olacağı düşünülmüştür.

2 — M. B. 8 Harekâtı.

Britanya filosu 31 - ekimde 4 savaş gemisi 2 uçak gemisi 7 kruvazör, 2 uçaksavar gemisi, 32 muhrip ile 20 denizaltıdan ibaretti. Bu filonun Barham savaş gemisi, Glascow ve Berwick kruvazörleri ve üç muhrip ile takviye edilmesine karar verilmişti, bunların hepsi Malta garnizonu için kara takviye kuvvetleri yükleyeceklerdı. Bu gemiler Cebelüttarıktan yola çıktıkları zaman "H„ kuvveti tarafından himaye edilecekler ("Coat„ harekâtı) ve batı Akdenizdeki harekât bu kuvvete komuta eden koramiral Somerville tarafından idare olunacaktı.

Konvoylar Maltaya gitmek ve Maltadan ayrılmak için bekliyorlardı; hükûmet Giridi muhafaza etmeyi kat'î olarak düşündüğünden takviye kuvvetleri, levazım ve mühimmat, toplar ile akaryakıtın Suda limanına taşınması ve ayni zamanda Yunanitandaki Kraliyet hava kuvvetleri bombardıman uçakları için de Pireye personel ve akaryakıt gönderilmesi icap ediyordu. Bu mülâhazalar gözönünde tutularak, Başkomutan savaş filosu ile merkezî bir mevki almaya karar verdi, bu suretle muhtelif konvoyların harekâtını setr ve ayni zamanda kendisine gelen takviye kuvvetlerile irtibatı sağlamış olacaktı.

M. B. 8 harekâtının esası şu idi, Cebelüttarıktan takviye kuvvetlerinin yola çıkması (" Coat „ harekâtı) ile Taranto'ya yapılacak bir hava hücumu (" Judgment „ harekâtı) ve Otranto boğazına hafif kuvvetler tarafından yapılacak bir akınla sona erecek olan harekâttan ibaretti. Her nekadar iptidaî hareketler 4 - kısımda başladı ise de 6 - kasım başlangıç günü (birinci gün) olacaktı.

3 — M. B. 8 Harekâtındaki kuvvetler.

Bu harekât için filo aşağıda bildirilen kuvvetlerden teşkil edilmiştir:-

"A„ kuvveti : Savaş gemileri : Warspite (Amiral gemisi), Malaya, Valiant, İllustrious (uçak gemisi), 3. üncü kruvazör filosu : Glouchester, York; Muhripler : Hyperion, Havock, Hero, Hereward, Hasty, İlex (2. inci Muhrip filotillâsını teşkil etmekte idiler) ; Decoy, Defender (20 inci fırkayı); Nubian, Mohawk, Janus, Juno Jervis (14. üncü muhrip filotillâsını taşkil etmekte idi).

"B„ kuvveti : Ajax, Sydney, Port Said'den askerî kuvvet ve teçhizat alarak Suda limanına götürecekler ve orada Bofors toplarını monte edeceklerdi. Sydney " A „ kuvvetine iltihak edecek Ajax nöbetci olarak Calcutta tarafından değiştirilinceye kadar Suda limanında kalacak bundan sonra "A„ kuvvetine iltıhak edecekti.

“C„ kuvveti : Kruvazör : Orion, Kraliyet hava kuvvetleri mühimmat ve levazımı ile personelini Pireye ve sonra Suda limanına götürecekti.

“D„ kuvveti : (Konvoy himaye kuvveti) savaş gemisi : Ramillies; uçaksavar gemileri : Coventry, Calcutta; muhripler : Vampire, Voyager, Waterhen (10 uncu muhrip filotillâsını teşkil etmekte idiler); Dainty, Wryneck (Uçaksavar gemisi); Balıkcı gemileri : Kingston, Coral (A. N. 6), Sindos; mayn tarayıcı : Abingdon; bunlar A. N. 6 yı Suda limanına giderken himaye edeceklerdi.

“F„ kuvveti : Akdeniz filosu için takviye kuvvetleri, savaş gemisi : Barham [1] (700); kruvazörler : Berwick (750) Glasgw (400); Muhripler : Griffin (50), Greyhound (50) Gallan (50). “H„ kuvvetinden “F„ kuvvetine tefrik edilen ve Maltaya kadar gidecek ve sonra Cebellüttarık'a avdet edecek muhripler : Faulknor (50), Fortune (50), Fury (50)

“H„ kuvveti : Uçak gemisi: Ark Royal (Amiral gemisi), kruvazörler : Sheffield; Muhripler : Duncan, Isis, Foxhound, Forester, Firedrake.

Eagle uçak gemisi filoya refakat edemediğinden İskerderyede kalmıştır. Kullanılan Britanya kuvvetleri miktarı aşağıdaki cetvelde göşterilmiştir : -

	B.	A/C C.	Gr.	D.	M. S.	Tr.
“A„ kuvveti . . .	3	1	2	13	—	—
“B„ kuvveti . . .	—	—	2	—	—	—
“C„ kuvveti . . .	—	—	1	—	—	—
“D„ kuvveti . . .	1	—	2	6	1	
“F„ kuvveti . . .	1	—	2	6	—	—
“H„ kuvveti . . .	—	1	1	5	—	—
Mucmuu . . .	5	2	10	30	1	3

4 — Konvoylar ve hava keşifleri.

Hareket etmek üzere bekleyen dört konvoy vardı. [2] İlk evvelâ İskenderiyeden Maltaya gidecek olan M. W. 3 (Batı, Malta 3) konvoyu vardı. Bu beş gemiden ibaretti: Waiwera (12,435 tonluk), Devis (6,054 tonluk), Plumleaf (5,916 tonluk), Volo (1,587 tonluk) ve Rodi

[1] Kere içindeki rakamlar gemilerde bulunan kara kuvvetlerine ait personelin miktarını göstermektedir.

[2] Ek D ye bakınız.

(3,333 tonluk), son üçü bidon içersinde gaz taşıyordu. Bu konvoya Suda limanı için iki gemi daha iltihak edecekti, bunlar da: Brisbane Star (12,791 tonluk) sekiz adet 3.7 pusluk mobil uçaksavar topu ve motorlu nakliye vasıtası, Bramble Leaf (5,917 tonluk) mayimahruk ve gaz yüklü olan gemilerdi. En yolsuz geminin sürati 11 1/2 mildi.

İkinci olarak, Mısırdan Yunanistana mayimahruk ve gaz götürecek olan ve üç gemi ıen ibaret A. N. 6 (Kuzey Ege 6) konvoyu vardı. Bunlar, Danimarkanın Adinda (3,359 tonluk), Pass of Balmaha (758 tonluk) ve British Sergeant (5,868 tonluk) olan gemilerdi. Sürat 8 1/2 mildi.

Üçüncüsü, Maltadan İskenderiyeye yüksüz dört büyük gemi olup M. E. 3 (Doğu Malta 3) konvoyu idi. Memnon (7,506 tonluk), Lanarkshire (9,816 tonluk), Clan Macauly (10,492 tonluk) ve Clan Ferguson (7,347 tonluk) olan gemilerdi. (Hepsi 15 mil sürati olan gemilerdir).

Ayni zamanda Terror monitoru ile Vendetta muhribi de Maltadan Suda limanına gitmek üzere bekliyorlardı; Terror, Suda limanında liman müdafaa gemisi vazifesi görecekti.

Dördüncü olarak, Türkiye ve Yunanistandan Mısıra doğru gelmekte olan ve 8 milden yukarı süratte gemilerden tertiplenen A. S. 5 (Güney Eğe 5) konvoyu vardı.

Akdeniz hava kuvvetleri Komutanı ile 6 ve 7 - kasımda Yunan denizi ile Taranto'da ve ayni veçhile 8/12 - kasımda Zanta - Malta hattında hava keşifleri yapılması için icap eden tertibat alınmıştı, bu sırada Malta konvoyu Girit ile Molta arasında bulunacaktı; ayni zamanda "F„ kuvveti batıdan takviye kuvvetleri ile yakınlaşmakta olduğu sırada, 9 - kasımda, Sicilya - Tunus sahası ile Sicilyanın kuzey sahili boyunca da tertibat alınmıştı. 201 inci grupun hava kuvvetleri K. dan Malta ve Pire konvoylarının ilersinde keşifler yapmak üzere muktezi tertibatı alması rica edilmişti.

5 — A. N. 6 konvoyunun Egedenizine hareketi :

Harekât 4 - kasımda Port Said'den A. N. 6 konvoyunu teşkil eden üç geminin hareketile başladı. Bu konvoy bir mayn tarayıcı ve iki balıkcı gemisinin himayesinde idi, lâkin, balıkcı gemilerinin sakatlanmasından dolayı, Kingston Coral ile Sindonis sakatlananların yerini almak için İskenderyeden gönderilmişti. Bu gemiler 5 - kasımda Mısır sahilinde konvoyu yakaladılar; ertesi gün uçaksavar gemisi Calcutta ile Pass of Balmaha bunlara mülâki oldu. İskenderiyeden Maltaya giden M. W. 3 konvoyu 6. ncı günü 15,00 de tahminen 2 1/2 mil fazla bir yolla seyir ettiğinden bunları geçti. Bu anlerde A. N. 6 adet itibarile yedi gemi olmuştu, [1] bir kararda yoluna devam etmekle beraber yedi mil gide-

[1] Mandalay, British Sergenat, Adinda, Hannah Moller, Odysseus, Pass of Balmaha ve bir Türk gambotu.

bilen bati süratli balıkcı gemilerinin himayesinden dolayı teahhura uğradı. Giridin doğusunda Kaso boğazından geçerken parlak ay ışığı vardı. Calcutta çok iş yapılacak olan Suda limanında kıdemli deniz subayı vazifesini deruhde etmek üzere önden gitti - adı geçen limana bir mania ağı atılacak, uçaksavar topları monte edilecek ve tayyare meydanı kukurulacaktı.[1]

Konvoy Giridin kuzey sahili boyunca yoluna devam etti ve dört gözle beklenen levazım ve mühimmatı, gaz hamulesini salimen Pireye ulaştırdı. Düşman denizaltılarına veya uçaklarına hiç tesadüf etmemişti.

6 — Başkomutan ve Maltaya Mürettep M. W. 3 konvoyu.

M. W. 3 konvoyu ikisi Suda limanına ve beşi Maltaya mürettep olmak üzere 5 - kasımda İskenderiyeden ayrıldı; uçaksavar gemisi Coventry ile üç muhribin himayesinde idiler. 11 1/2 millik bir süratle A. N. 6 konvoyunu Kaso boğazı açığında geçtiler, bilâhare Brisbane Star ile Bramble Leaf isminde ve Suda limanı için mürettep iki gemiyi serbest bıraktılar, bunlar 7 - kasımda heyecanla beklenmekte olan uçaksavar toplarını getirdiler. Geri kalanlar Giridin kuzeyinden geçerek Antikithera kanlından geçtiler ve 7. nci gün Matapan burnu (arz 35° 44′ kuzey ve 22° 41′ doğu) nun güneyinden tahminen 40 mil mesafede bulunarak batıya doğru yollarına devam ediyorlardı.

Koramiral Pridham - Wippell, Pire ve Giritteki durumu inceleyecekti. Atina için Kraliyet hava kuvvetleri personeli ile levezım ve mühimmat yükleyen Orion ayın 6 sında 09,00 da İskenderiyeden yola çıkarak 7 nci günü 09,30 da Pireye muvasalat etti. Orada Koramiral Suda limanındaki istihkâmları ve tedafüi tedbirleri görmeden evvel Yunan makamatı ile uzun bir görüşmede bulundu.

Başkomutan; Warspite, İllustrious, Valiant, Malaya, Ramillies ve muhripler ile birlikte 6 - kasım günü 13,00 te İskenderiyeden batıya müteveccihen rota vererek hareket etti. Ajax ile Sydney ("B„ kuvveti) 4 - kasımda Port Saide hareket ederek oradan Girit için 14 üncü piyade tuğayının karargâhını ve bir hafif ve bir de ağır uçaksavar bataryası ile idarî kuvvetleri yüklemişlerdi. Bunları 6 sında Suda limanına boşaltdıktan sonra, bu gemiler başkomutana mülâki oldular. [2] 8 - kasım 12,00 da filo Girit ile Malta arasında ayrı yola vardığı zaman (arz 35° 27′ kuzey, tul 18° 46′ doğuda iken) lodos cihetinde ve 10 mil mesafede M. W. 3 konvoyu görüldüğünden filo bunun kuzeyinde bunları

[1] Calcutta 7 mil gibi bir süratten fazla yapamayan balıkcı gemilerinin himaye vazifesi ile tavzif edilemeyeceğini makamata arzetmiştir. Ayni zamanda Suda limanına müstakil olarak gidecek olan British Sergant ile Pass of Balmaha'ya temizlenmiş kanal hakkındı malûmat verilmemişti ve ağların atıldığını da bilmiyorlardı. İşaret personelsiz olan gemilere birçok karışık işaretlerin verilmesine sebep olmuştur.

[2] Sydney 7. gün saat 17,00 de ve Ajax da 8. inci gün saat 17,00 de.

setredecek bir mevkie geçti. 8 inci gün 12,30 da bir düşman keşif uçağı konvoyu görüp rapor etmiş ve Gladiotor'ler tarafından takip edilerek uzaklaştırılmıştır. Bu sıralarda filo Sicilyadan tahminen 180 mil mesafede bulunıyordu ve 8 inci gün saat 15,20 de diğer bir keşif uçağı görünmüş ise de uzaklaştırılmıştır. Bir saat sonra S 79 lardan yedi bombardıman uçağı vak'a mahallinde görünmüş, bunlar üç Fulmar'ın hücumuna uğradıklarından ikisi düşürülmüş ve diğerleri tehlikeyi gördüklerinden vaktinden evvel bombalarını bırakıp uzaklaşmışlardır.

9 - Kasım 09,20 de Ramillies ile üç muhrip konvoyu Maltaya götürmek üzere tefrik edilmişlerdir, bu esnada başkomutan adanın keşişleme cihetinde tahminen 100 mil mesafede bulunuyordu ve 3. üncü kruvazör filosu (Glouchester ve York) ile 7 nci kruvazör filosu (Ajax ve Sydney) kuzeye doğru taramalara devam etmişlerdir. Hava kapalı ve fırtınalı olduğundan dolayı bu sıralarda uçaklar vasıtasile keşifler yapılamamıştır. 9 uncu gün 10,48 ile 15,50 arasında düşman uçakları dört kere rapor edilmiş ve bütün gün uzaktan takibe devam etmişlerdir, bunlardan bir danesi (bir Cant. 506) bir Fulmar tarafından 16,40 ta düşürülmüştür. 12,19 da bir Swordfish uçağı denizaltı savunma karakolu için uçtuktan biraz sonra Warspite'in yakınına mecburî iniş yapmış, mürettebatı Jervis tarafından kurtarılmıştır.

7 — Takviye kuvvetleri ile birleşme.

Gazo (arz 36° 8′ kuzey, tul 13° 26′ doğu) nun 40 mil batısında Cebelüttarıktan gelecek takviyeler ("F„ kuvveti ile) ile burada buluşacağından randevuya gitmek zamanı gelmişti. Filo buna nazaran 9. uncu gün 21,00 de rotasını verdi. Denizaltıların filoyu takip ettiği anlaşılıyordu, çünkü 10 uncu günü 00,10 da arz 35° 13′ kuzey ve tul 15° 25′ doğu mevkiinde Warspite'de iki ağır infilâk işitildi, az sonra İtalyan radyolarından filoya torpitolar atılmış olduğu haberi verildi. 10. uncu günü 045° ile 315° arasında bir kıtaı daire üzerinde araştırmalar yapmak üzere 07,00 de uçaklar uçuruldu; bir tanesi uçtuktan biraz sonra denize saplandı. Mürettebatı Nubian muhribi tarafından toplandı. 3 üncü kruvazör filosu (York ile Glouchester) ve 7. inci kruvazör filosu (Sydney ile Ajax) Amiral gemisine 10 uncu gün saat 07,15 te tekrar iltihak ettiler. Ayni gün 10,15 te Barham ve "F„ kuvvetine Maltanın batısında kararlaştırılan randevu mahallinde tesadüf edildi. "H„ kuvveti (Ark Royal, Sheffield, Glasgow ve altı muhrip) "Crack„ harekâtı yaptıktan sonra 8 - kasımda Cagliari'nin bombalanması - Amirale Sardunyaya kadar refakat etmiş ve 9. ucu günü saat 19,15 te (Arz 37° 55′ kuzey, Tul 9° 8′ D.) mevkiinde Sicilyanın 165 mil batısında ondan ayrılmıştır.

Berwick Malta için tahminen kara ordusuna ait 750 erlik bir kuvvet ile 10 adet Bofors topunu hâmildi ve 400 erlik bir askerî kafileyi götüren Glasgow ile birlikte Griffin, Greyhound, Gallant ve Foulknor da Maltaya güvertelerindeki kalabalık ordu kuvvetlerini boşaltmak üzere tam süratle gönderilmişlerdi.

10 uncu gün zevalinde başkomutan arz 35° 55′ kuzey ve tul 13° 30′ doğu mevkiinde olup Maltanın batısında tahminen 40 mil mesafede bulunuyordu. Havada tehlike bulutları sezilmekte idi, uzaktan takip eden uçaklar görüldü ve 10 uncu gün 12,30 da banlardan biri (bir Cant. 501) düşürüldü. Bir düşman hava filosunun yaklaştığı görüldü ve takriben bir saat sonra on bombardıman uçağı 13,30 da iki grup halinde ve takriben 14000 kademden hücuma geçtiler. Bunlar Fulmar avcıları tarafından yakalanıp savaşa icbar olundular ve bir tanesi bunlar tarafından sakatlandı, bunların gelişi güzel attıkları takriben 25 bomba dağınık nizamda olan savaş filosuna hiçbir hasar yapmadı.

10 uncu gün 13,30 da Maltadan ayrılan M. E. 3 konvoyu (dört gemiden ibaret) Ramillies, Coventry, Decoy ve Defender'in himayesinde olarak İskenderiyeye giderken 15,00 te doğu istikametinde uzakta görünmüşlerdir. Ayni gün Maltadan ayrılan Terror ile Vendetta müstakil olarak Suda limanına gidiyorlardı. O gece konvoyun bir denizaltı hücumuna uğramış olması ihtimali vardır. Çünkü; 11 inci gün 03,10 da Ramillies [1] üç infilâk hissetmiş ve bir İtalyan radyo yayımında bir denizaltı tarafından muvaffakıyetli bir hücum yapıldığı bildirilmiştir. Hakikatte hiçbir gemi isabet almamıştır. Ramillies konvoyu 14.7 mil süratle yollarına devam etmiş ve İskenderiyeye salimen vâsıl olmuştur.

Başkomutan ve filosu doğuya doğru gitmiştir. 11 - kasım günü zevalinde Malta ve Girit arasında yarı yolda bulunmakta idi. (Arz 36° 10′ kuzey, tul 18° 30′ doğu). Bu mevkide Orion (Koramiral Pridham - Wippell) amiral gemisine iltihak etmiştir. Pireyi ziyaretten sonra Koramiral Pridham - Wippell yerinde vaziyeti incelemek üzere Suda limanına gitmiştir. 9 uncu günü 07,00 da oraya muvasalat etmiş ve yapılacak çok iş olduğunu görmüştür. Toplar, ağ maniası, uçaksavar topları, mühimmat yığınları, kömür, su, koruma işleri, sıhhî tertibatın bilcümlesinin düzenlemesi için nakliyat işlerinin yoluna konmasına ve sayü gayrete ihtiyaç vardı ve deniz kuvvetleri ile deniz silâhendazları bu işlerde öncü idiler. Koramiral Pridham - Wippell komutana tekrar iltihak etmek üzere 10 uncu gün 16,30 da limanı terketmiştir. [2]

Konvoy harekâtı tamam olmuştu, diğer iki iş kalıyordu - Tarantoya yapılacak hava hücumu ile Otranto boğazına yapılacak akın. Akın (muvakkaten "X„ kuvveti tâbir edilen) ve Orion (amiral gemisi), Sydney

[1] Arz 34° 43′ K. tul 16° 8′ D. da
[2] Ek E ye bakınız.

ve Ajax kruvazörlerile Nubian ve Mohawk muhriplerinden mürekkep bir kuvvet tarafından icra olunacaktı. 11 inci günü 13,10 da Koramiral Pridham - Wippell bu kuvvetle Otranto boğazına doğru ilerledi. Akşama doğru, 11 inci gün 18,00 de İllustrious uçak gemisinde bulunan Tümamiral Lyster komutası altında bulunan 3 üncü kruvazör filosu (Glouchester, Berwick, Glasgow ve York) ile dört muhrip te ayni zamanda tefrik edilerek Kefalonyanın 40 mil batısında bulunan bir noktaya gönderilmişlerdi, bu esnada başkomutan filonun geri kalanı ile iki harekâtı da destekleyecek bir mevki aldı.

8 — Taranto "torpito„ hava hücumu.

Maltadan tahminen 320 mil uzakta ve ayni isimdeki körfezin içinde bulunan Taranto, İtalyanın en güzel bir deniz limanıdır. Dar bir kanal ile girilen iç liman, içersinde deniz tamamile görünmez vaziyette olduğundan su üstü torpito hücumlarından masun bulunuyordu; büyük dış liman, batıya doğru açık olup su üstü hücumlarından uzun dalgakıranlar vasıtasile muhafaza edilmekte idi. Torpito taşıyan bombardıman uçaklarile hücum etmek imkânı dikkatli bir surette tetkik edilmiş isede, fakat İllustrious gelinceye kadar projenin tatbikı kabil olamamıştır. Akdeniz filosuna takviye kuvvetlerinin gitmesini ("Coat„ harekâtı) temin için yardım maksadile Admiraltiden alınan talimat üzerine evvelâ işe başlanmıştır. Bu işin muvaffakıyetle intacı, esas itibarile üç noktaya dayanmakta idi - birincisi, doğru ve zamanında keşifler yapılması, düşman gemilerinin tam bulunduğu mahallin verilmesi, bu husus Maltaya Glenn Martin uçakları muvasalat edinceye kadar mümkün olamamıştır; ikincisi, hissolunmadan takarrüp etmek, Swordfish'ler olduğu takdirde uzak mesafe tankları kullanılması muktezi olduğundan, bunların eylûl bidayetinde İllustrious'un muvasalatına kadar tedariki mümkün olamamıştır; üçüncüsü, gece uçuşları için kâfi mertebeye erişilmiş olması idi ki; buna ekim ayının ortasına kadar ulaşılamamıştır. 21 - Ekim gecesi için bir hücum plânlanmış ise de İllustrious'un hangarında vukua gelen bir yangın dolayısile tehir edilmek mecburiyetinde kalınmıştır. Bu yangında birkaç uçak tahrip veya hasara uğramıştır. Bu hücumun 30/31 - ekim gecesi icra edilmesi temenni edilmiş ise de, bu sırada filo Yunanistan sahillerinden uzakta idi, fakat ayın bulunmaması ve mürettebatın da tenvir fişeklerini kullanmakta az mümarese görmüş bulunmasından yine geri bırakılmak mecburiyetinde kalınmıştır. Bu birbirini takip eden gecikmeler tazminatsız olmamıştır, çünkü; Kraliyet hava kuvvetleri tarafından alınan son fotoğraflar balonlarla ağların mevcudiyetini göstermiştir. Hakikî hücumun plânlanmasında bu malûmatın fevkalâde kıymeti olmuştur.

9 — Uçak gemileri komutanı Tümamiralin plânı.

Tümamiral Lyster çizdiği bir plân gereğince (28 - Ekim - 1940 ta yapılmış olan bu plân 6 - Kasım - 1940 ta tashih edilmiştir) dört ilâ altı savaş gemisi, beş kruvazör ve yirmi muhrip miktarında olan Tarantodaki İtalyan filosuna yapılacak hücum için aşağıda münderiç olan tekliflerde bulunmuştur : -

a) Dış limanda (Mar Grande) yatan savaş gemilerile kruvazörlere karşı ay ışığında bir torpito hücumu ile ayni zamanda iç limanda (Mar Piccolo) ki; gemilere de pike bambardımanları yapılması.

b) Torpito hücumunun aya müteveccihen batı cihetten yapılması, hücum tarihinin ay ışığının muvafık olmasına tâbi bulunması.

c) Uçak gemisi kuvvetinin karanlık basmadan evvel Malta - Kithera hattının fazla kuzeyinde bulunmaması; ay doğmadan evvel kuzeye takarrüp edilmesi; uçakların mümkün olduğu kadar 21,00 den sonra uçurulması ve 400 milden fazla uçmamaları; kalkış ve inişin ay ışığında yapılması.

Kasımın 17, 18, 19 uncu geceleri bu şeraite uygundu.

Uçak gemisi kuvveti karanlık bastıktan sonra ayrılarak Kefaloyanın [1] batı lodos cihetinde ve tahminen 60 mil mesafesinde bir mevkie ulaşarak orada uçaklar havalanacaklar ve Kefalonyanın batısında 20 mil mesafede bir mevkide ise uçak gemisine ineceklerdi. Otuz Swordfish' den ibaret asgarî bir vurucu kuvvet iki kademe halinde ve beheri 15 uçaktan mürekkep olmak üzere bu işte kullanılacaktı; her kademedeki dokuz uçak torpitolar ile (savaş gemilerine hücum etmek üzere) beş tanesi kruvazörlerle muhriplere pike hücumu yapmak için bombalar ile ve biri de doğudan şaşırma hücumu yapmak üzere bomba ile teçhiz edilmiş olacaktı.

Düşmanın hareket tarzı; uçak gemisi kuvvetine karşı hava, su üstü, veya denizaltı hücumu şeklinde tezahür edebileceği ve uçaklara karşı da uçaksavar bataryalarile olacağı aşikârdı. Uçak gemisi kuvvetinin mesafesi - gündüzün 240 mil ve geceleyin 150 mil - hava kuvvetlerine karşı kendiliğinden kâfi bir emniyet teşkil ediyordu. Deniz üstü hücumu ise bir kuvvetli kruvazör himayesi veya sahanın karakolu veyahut ta düşman dışarda olduğu takdirde tamamile doğuda bulunmakla karşılanabilirdi. Taranto'da karşılaşılacak uçaksavar bataryaları ateşi ciddî bir engel addolunmuyordu. Torpito atıcılarını alçak zaviyedeki ışıldaklar belki kamaştırabilirdi, aldatarak bunları yukarıda tutmak şarttı. Hücumdan evvel her gün fotoğraf keşifleri yapılması icap etmekte ve gündüzün Yunan denizinde bir temizleme araması ve Otranto boğazı, Taranto ve Messina körfezlerinde de gece yarısına kadar karakol yapılması icap ediyordu.

[1] Yani,tahminen 37°47′ kuzey ve 19°10′ doğuda, Taranto'nun keşişlemesinde takriben 200 mil mesafede (Ek C ye bakınız).

Uçakların noksan oluşundan dolayı plânda bazı tadilâtın yapılması gerektiğinden, hücum gününün tekrar tayini ve düsman müdafaa hattındaki balonlarla ağ manialarının fotoğraf keşiflerile tahkik ve tesbitini mucip olmuştur. İlk evvelâ kullanılmaya elverişli 30 uçak yoktu. Eagle hücumda müşterek harekâtta bulunacaktı fakat harbin bidayetinde [1] civarına düşen bombalardan dolayı mazot donanımında vukua gelen ciddî hasarlardan naşi iştirak etmeye muktedir durumda değildi. Bu gemiye ait beş torpito, tarassut ve keşif uçağile birlikte sekiz komple mürettebatı bu sebeple İllustriousa nakledilmiştir; fakat üç "torpito, tarassut ve keşif uçağı„ ise bir talihsizlik eseri olarak 9/11 - kasım harekâtının bidayetinde zayi olmuştur [2]. Bu sebepten hücum yalnız İllustrious tarafından yapılacaktı ve iki uçuşta da vazife alacak uçakların miktarı ise 21 adetti, birinci kademesi 12 olup, diğeri ise 9 idi.

Bundan başka karanlık basıncaya kadar kıble istikametinde "sürpriz„ maksadile beklemenin lüzumsuz olduğu mülâhaza edilmiştir ve deniz üstü merakibinin hücum tehlikesini azaltmak gayesile harekâtın daha erken başlaması kararlaştırılmıştır. Ayni zamanda tenvir fişekleri istimaline ve muvafık bomba atma mevkilerinin balon ve ağ manialarile tahdit edilmesi dolayısile de her hücumda yalnız altı uçağın kullanılması muvafık görülmüştür.

10 — Hücum için alınan tertibat:

Hücum için alınan son tertibatta 11 - kasım günü saat 20,00 ye doğru İllustrious ile himaye gemilerinin, Kefalonyanın Kabbo burnundan 270 derecede ve 40 mil mesafesinde [3] bulunması tensip edilmişti, bu ande 12 uçaktan mürekkep birinci kademe uçacak ve bunu 21,00 de dokuz uçaktan mürekkep ikinci kademe takip edecekti. Uçaklar Kabbo burnundan (arz 38°12′ kuzey tul 19°57′ doğu) 270 derecede ve 20 mil mesafede bir mevkide 12 nci gün 01,00 de inişe başlıyacaklardı. İlk kademe Taranto körfezinin ortasından geçerek limana lodos istikametinden takarrüp edecekti. İlk hücum Mar Grande'daki savaş gemilerine torpito taşıyan bombardıman uçaklarile yapılacak ve Mar Piccolo'nun evvelâ doğu tarafına atılacak tenvir fişeklerile de kruvazörlerle muhriplere pike hücumları yapılacaktı, (Plân 1 e bakınız). Malta'daki Wellington bombardıman uçaklarının 20,30 ile 21,15 arasında Mar Piccolo'daki havuz ve gemilere hücum etmesine dair yapılan teklif kabul edilmemiştir.

[1] 11 - Temmuz - 1940 ta ağır surette bombalanmıştır.

[2] Mürettebatın hepsi kurtulmuştur. Tonel'ne yağ gemisinden alınan mülevves yağdan dolayı zayiatların vukua geldiği yapılan tahkikat neticesinde anlaşılmıştır.

[3] Yani 38°12′ kuzey, 19°30′ doğu.

11 — Tarantoya yapılan hava hücumu (neticesi) :

11 inci gün saat 18,00 de İllustrious dört kruvazör ve dört muhriple birlikte refakatten ayrıldılar ve başkomutan geceleyin bu harekâtı desteklemek üzere muvafık mevkie geçti [1]. Malta'dan hava yolu ile gelen en son fotoğraflar hava keşiflerinde mühim değişiklikler olmadığını teyit etti, yalnız akşam üzeri diğer bir savaş gemisinin muvasalat ettiği anlaşıldı. İllustrious mevkiini aldı ve ilk kademe uçaklar 11 inci gün 20,40 a kadar havalanıp uzaklaşmış bulunuyordu. Hava durumu: Satıhdaki rüzgâr hafif ve mütehavvildi, üst rüzgârlar batıya doğru, tahminen 10 mil süratinde ve 8000 kademde 8/10 ince bulut vardı. Ayın kerterizi hemen hemen kıble olup 3/4 cesametinde idi. İlk urucu kuvvet 170 mil uzakta filo nizamına geçmiş ve Tarantoya rota vermişti İkinci kademe dokuz uçak ise 11 inci gün 21,34 e doğru hareket etmiş bulunuyordu. Bunlardan bir tanesinin (L. 5 F.) kanat bezi hasara uğradığından tamir için kalması icap etmişti. Bunun zamanında hareket edeceği ümit edilmiyordu, lâkin mürettebatı kendilerinin de bu işte hissesi olmasını çok arzu ettiklerinden yirmi dakika sonra havalanmışlardır.

21,15 te, ilk havalananlar bir buluta girdiklerinden dört uçak ayrı düşmüştür. Filo komutanı yoluna sekiz uçakla (beş torpito, iki tenvir, ve bir de bombardıman) devam etmiştir. 22,52 de bunlar topların alevlerini gördüler ve tenvir fişekleri atacaklar limanın doğu tarafına tenvir fişeklerini atmak üzere ayrılmışlardır.

Mar Grande'ın doğu tarafında (Diga di Tarantola) dalgakıranı ile ağlar arasında altı İtalyan savaş gemisi yatıyordu - iki Littorios (35,000 tonluk) ve dört Cavour sınıfı (23,622 tonluk). Bunlar doğu sahilinden 3/4 mil mesafede şamandıraya bağlı yatmakta ve baraj balonlarile ihata edilmiş vaziyette idiler. Tahminen 11 inci gün 23,00 te ilk uçakların tenvir fişekleri limanı aydınlatmaya başlamıştı. Birinci urucu kuvvet hücum ediyordu. San Pietro adası üzerinden geçerek batıdan gelen üç uçak ta kıble tarafındaki savaş gemilerine hücum ettiler. İkisi Cavourlardan (F) birine torpitolarını attılar ve onun bordasında büyük bir infilâk sütunu yükseldi. San Pietro üzerindeki bataryalar ile kruvazörlerden ağır uçaksavar ateşi devam ediyordu ve üçüncü uçak düşürüldü. Kuzey cihetinden doğru gelen diğer üçü de bir Littorio (A) sınıfı gemiye üç torpito attılar. İki tanesi daha (7 ile 8) tenvir fişekleri attıktan sonra Mar Piccola'daki yağ deposunu bombaladılar ve mütebaki dördü ise Mar Piccola'daki kruvazörler ile muhriplere ve deniz uçak üssüne hücum ettiler, deniz uçak üssünde büyük bir yangının çıktığı görüldü. İkinci uçak kademesi yakınlaşıyordu. Bunlar yalnız sekiz uçaktan iba-

[1] Başkomutan 12 nci gün zevalinde arz 36°40′ kuzey ve tul 28°8′ doğuda uçakların uçuruldugu mevkiin kıblesinde ve 95 mil uzakta idi.

retti, bir tanesi dönmek mecburiyetinde kalmıştı. [1] Bunlar tahminen 11 inçi gün 23,50 de limanın üstünde idiler. Dört tanesi torpitolarını attılar (iki torpito (A) ya, bir tane (B) ye ve bir tane de (C) ye olmak üzere), uçaklardan bir tanesi kayboldu, iki tanesi tenvir fişeği attılar ve bir tanesi Mar Piccola'daki kruvazörler ile muhriplere pike hücumu yaptı. Atılan torpitoların mecmuu dokuz idi ve hücuma uğrıyan gemilerde aşağıdaki cetvelde gösterilen neticeler elde edilmiştir. (Plân 1 e bakınız).

Atılan torpitolar

	Birinci kuvvet	İkinci kuvvet	Mecmu	İsabetler
Littorio (A)	1 (400 yarda)	1 (700 yarda)	4	Sıfır
	1 (1,000 yarda)	1 (700 yarda)		
Littorio (B)	1 (1,300 yarda)	1 (500 yarda)	2	1 veya 2
Cavour (C)		1 (800 yarda)	1	1
Cavour (F)	1 (700 yarda)	......	2	2
	1 (600 yarda)	......		

12 — Uçaklara ait notlar - birinci uçuş.

Torpito bombardıman uçaklarile büyük semereler elde etmek üzere yapılan bu ilk baskında, uçaklar aşağıdaki tarzda hücum etmişlerdir; (Plân 1 e bakınız) : -

No. 1..(L. 4A) avdet etmedi. En son Mar Grande üzerinde 4,000 kademde iken (No. 2 tarafından) görülmüştür.

No. 2..(L. 4C) Diga di Tarantola mendireği tulünün sahilden itibaren 2/3 ünü kat'etti. Kıbledeki Littorio (B) yi pilot teşhis edemediğinden 5 No. lı mevkiden torpitosunu 700 yardadan Cavour (F) ye attı ve bir dakika sonra bu geminin bordasında bir infilâk vukua geldiğini gördü. Liman methalindeki bataryaların kesif uçaksavar ateşi altında Diga'nın üzerinden savuştu.

No. 3..(L. 4R) iki numarayı takip etti ve 4. No. lı mevkiden torpitosunu Cavour (F) ye attı. Diga di Tarantolanın dışarsından 1000 kademde bir hat üzerine balonlar olduğu görülmüştür. Limanın doğu ve güneyindeki bataryalar tarafından ateş açılmıştır.

No. 4..(L. 4K) Rondinalla, San Pietro ve sahilin ateşi altında 4,000 kademden batı mendireği üzerinden yaklaşmıştır. Taranto ile en batıdaki kruvazörün arasında yarı yolda pikeye geçti ve kruvazörün kesif uçaksavar ateşi ile karşılaştı. 3 No. lı mev-

[1] 11 inci gün 22,05 te harici ilâve yük sarnıcı düştüğünden govşiyon kayışı mahzur teşkil etmeğe başlamıştır.

kiden torpitosunu 23,18 de 1000 yarda mesafeden Littorio (A) ya attı ve doğru seyrettiğini gördü, Diga di Tarantola üzerinden savuştu.

No. 5.. (L. 4 M) liderinden ayrı düştüğünden bir çeyrek saat limanın haricinde bekledi ve sonra şiddetli uçaksavar ateşi altında batıya doğru olan mendireğin üzerinden 1000 kadem irtifa ile limana girdi. Diga di Tarantolanın başında iskeleye kırdı ve 23,15 te 1 No. lı mevkiden torpitosunu 400 yarda mesafeden Littorio (A) ya attı ve mezkûr gemiden bir duman sütunu yükseldiğini gördü. Düşman uçaksavar atışından üç balonun yanmakta olduğu görülmüştür.

No. 6.. (E. 4 F) Rondinella burnunun kuzeyinden yaklaşmış, ondan sonra torpito atma mevkiine ulaşmak için aşağıya kaymıştır, kanal methalini kıble lodos 800 yarda mesafeden geçmiş ve ve 1300 yarda mesafe ve 14 No. lı mevkiden torpitosunu Littorio (B) ye sıhhatli olarak atmıştır. San Pietro adası üzerinden kaçmıştır.

No. 7.. (L. 4 P) San Vito burnunda ayrılarak, 23,02 de yarım millik aralıklar ile bir hat üzerine 8 tenvir fişeği atmıştır. 15 ile 20 dakika dolaştıktan sonra 6 No. lı mevkiden yağ deposuna pike hücumu ile bombalamıştır.

No. 8.. (L. 5 B), L. 4 P nin peşini takip ederek girmiştir. İlk yangın alevleri matluba muvafık netice verdiğinden başka bomba atmamıştır. 7 No. lı mevkiden yağ deposunu bombalamış ise de neticesini görememiştir.

No. 9.. (E. 5 A) San Pietro adası üzerinden 23,06 da 8500 kademden geçerek içeri girmiş adalar ile Rondinella burnundan her ikisinin uçaksavar bataryalarının ateşile karşılaşmıştır; Mar Grande'ı kat'ederek Mar Piccolo'nun ortasına gelmiş ve 1500 kademden karayelden keşişlemeye doğru 8 No. lı mevkide rıhtımda bulunan iki kruvazörü pike hücumile bombalamıştır. Deniz uçak üssü istikametinde büyük bir yangın görülmüştür.

No. 10.. (L. 4 L.) 8,000 kademden batı kara parçası üzerinden geçip Mar Piccolo üzerinde pike yaparak 1,500 kademe indi ve hedefini teşhis edemediği için (rıhtımlardaki kruvazörler ile muhriplerin çokluğundan) 9 No. lı mevkideki deniz uçak üssüne hücum etti ve bir hangar üzerinde tam isabet elde ederek büyük bir infifâkın vukuuna sebebiyet vermiştir.

No. 11.. (L. 4 H) liderinden ayrı düştü ve ilk tenvir fişeği düştüğü zaman muvasalat etti. San Vito üzerinden geçerek yağ deposunun yanmakta olduğunu gördü. Mar Piccoloya 10 No. lı mevkiden poyrazdan lodosa doğru kruvazörlere hücum etmiştir.

No. 12.. (L. 4 Q) doğudan yakınlaşarak San Vito burnu üzerinden geçti ve taarruz devam ederken muvasalat etti. Mar Piccolo'daki dört muhribe 11 No. lı mevkiden ve 3,000 kademden taarruza geçti, bombalarını doğu - batı hattı üzerinde attı. Deniz uçak üssünde büyük bir yangın görmüştür.

13 — ikinci uçuş - İkinci kademe -

No. 13.. (L. 5 A) 5,000 kademden uçarak Rondinella burnunun 1 mil kuzeyinden geçerek içeri girdi ve doğu köşesinin ateşi altında aşağı kayarak Littorio (A) ya 2 No. lı mevkiden ve 700 yarda mesafeden torpitosunu attı ve sancağa doğru kırarak savuşmağa çalıştığı esnada Diga di Tarantola üzerinden geçerken râsıdı 3,000 kademde balonlar gördü, pilotu ise bunların bağlı oldukları tombazları gördüğünden kaçınmağa muvaffak olmuştur.

No. 14.. (E. 4 H) avdet etmedi. En son Rondinella burnu üzerinde No. 13 ü takip ederken görülmüştür.

No. 15.. (L. 5 H), L. 5 A nın peşini takip ederek girmiş ve kanalın 500 yarda güneyinde bulunan bir mevkie kayarak indi, 13 No. lı mevkiden ve 800 yarda mesafeden Cavour (C) ye torpitosunu attı sertce sancağa dönerek uzaklaştı. Rondinella burnunun arkasındaki kuvvet santralına yakin gaz dumanı ve yangın görülmüştür. [1]

No. 16.. (L. 5 K), L. 5 A nın peşini takip ederek girmiştir. Ve kanalın 1000 yarda güneyinde bulunan bir mevkie Taranto adası, kruvazörler ve en büyük savaş gemisinin uçaksavar ateşi altında kayarak indi ve takriben 700 yarda uzakta olan Littorio (A) ya 12 No. lı mevkiden torpitosunu attı. Pom - Pom ve makinelitüfek ateşi altında lodosa doğru savuştu.

No. 17.. (E. 5 H) Rondinella burnu üzerinden ve liderin peşini takip ederek girmiş ve Mar Piccolo ile şehrin üzerinden geçerek Mar Grande üzerinde sancağa dönmüştür. Pilot hücum için pikeye geçtiği zaman bir balondan kaçınma zorunda kalmış bu esnada bir makinelitüfek kurşunu dış kanatcık roduna - ailron rod - isabet ettiğinden muvakkaten uçak kontrol edilemez vaziyete girmiştir.

Arıza izale edildikten sonra 500 yarda mesafeden Littorio (B) nin iskele kıçomuzluğuna 15 numaralı mevkiden torpitosunu atmıştır. San Pietro üzerinden kesif uçaksavar ateşi altında savuşurken iskele kanadından isabet almıştır.

[1] Kaybolan uçaklardan birinin hücum neticesi veya düşürülmüş olanlardan mütevellit olması mümkündür.

No. 18. . (L. 5B) 7,500 kadem irtifadan San Vito burnu üzerinden yaklaşmış ve 5000 kademe inmişti, pom-pom ve âlî feveranlı mermi yağmuru altında limanın doğusuna doğru 15 saniye fâsıla ile bir sıra tenvir fişeği attı ve yağ deposuna 16 numaralı mevkiden pike hücumu yaparak bombalarını atmış ve ufak bir yangının çıkmasına sebebiyet vermiştir. Doğu istikametinden savuşmuştur.

No. 19. . (L. 4 F), L. 5 B ye müşabih tarzda yaklaşmış ve limanın keşişlemesine 6,500 kadem ile 5,000 kadem arasında sekiz tenvir fişeği atmıştır, tenvir fişekleri 3,000 kadem aşağıda yanmak üzere ayar edilmiştir. Yağ deposuna 17 numaralı mevkiden pike hücumu ile bombalarını atmış ise de aşikâr bir netice elde edilememiştir. Uçaksavar ateşi L. 5 A ya müşabih olmuştur.

No. 20. . (L. 5 F) in kanat bezindeki ârızasından dolayı hareketi yarım saat gecikmiştir. Taranto'ya ikinci hücumda vâsıl olmuştur. Limanın takriben 5 mil doğusundan arazi üzerinden içeri girmiş ve doğruca tersane üzerine rota vermiştir. Kruvazörler hattına batıdan doğuya doğru 2,500 kademden pike hücumu ile bombalarını atmıştır. "18 numaralı mevkiden kruvazörleri bir bomba yağmuruna tutmuştur „ limanın beş mil doğusundan arazi üzerinden geçerek savuşmuştur. Arazi üzerinde bulunduğu bütün müddet esnasında uçaksavar ateşi altında kalmıştır, bilhassa pom-pom ateşi kesif olmuştur.

No. 21. . (L. 5 Q) nun 22,05 de haricî yedek gaz sarnıcı düştüğünden bunun uçak gövdesine çarpan donanımları geriye dönmesini icap ettirmiştir. İllustrious'a yaklaşırken kırmızı veri atmışsa da lâkin böyle bir hal beklenmediğinden İllustrious ile Berwick ateş açmışlardır. İki beyaz tanınma işareti verdikten sonra ateş kesilmiştir.

14 — Taranto hücumu neticeleri : (plân - 1)

Sonunda elde edilen neticeler torpito taşıyan bombardıman uçağının kıymetini ortaya koymuştur. Fotoğraflar üç savaş gemisinin isabet aldığını göstermiştir. [1] Littorio (B) başı üzerine fena halde gömülmüş ve kısmen su ile kaplı bir vaziyette idi, 14- kasımda bordasında iki muavin gemi, bir büyük denizaltı gemisi, bir tanker ile birkaç ufak gemi vardı.

Bu geminin güneyindeki Cavour (F) daha fena bir durumda idi. Karaya oturtulmuş vaziyette görülüyordu, hakikaten tekmil güverteleri

[1] Sonradan Littorio, Conte di Cavour ve Caio Duillio oldukları mülâhaza edilmiştir. Hücumun neticesine ait malûmat keşif uçakları tarafından alınan fotoğrafların incelenmesine istinat ettirilerek Maltadaki koramiral tarafından bildirilmiştir.

su altında idi ve en gerideki tareti de tamamile suya gömülü idi. Littorio'nun kuzeyindeki diğer Cavour (C) de ayni tarzda karaya oturtulmuş olup ufak gemiler tarafından yardım görmekte olup ağlar tarafından da kuşatılmıştı. Littorio (B) nin (Littorio'nın kendisi olduğu sanılmaktadır) asgarî bir torpito isabeti almıştı. [1] Dörtten az olmamak üzere Littorio (A) [2] hedef ittihaz olunarak atılmış ise de hiçbir hasar yapmadığı görülmüştür, bunlardan bir adedinin Littorio (B) ye isabet etmesi muhtemel görülmektedir. Çünkü; bu gemi sonradan Tarantoda havuza alınmıştır.

Cavour (F) savaş gemisi (Conti di Cavour olduğu sanılmaktadır), kendisine atılan her iki torpito ile isabet aldığı ihtimali vardır. [3] Bu gemi karaya oturtulmuş ve terkedilmiş bir vaziyette görünüyordu. Cavour (C) (Caio Duillio olduğu sanılmaktadır) bir torpito isabeti almıştır (13). Karaya oturtulmuş ve sonradan havuza sokulmuştur. [4] Fotoğraflarda etraflarında yağ görünmesinden başka Mar Piccolodaki kruvazörler veya muhriplerde hasar olduğuna dair açık bir emare yoktu, lâkin deniz uçak üssünün kızakları ile hangarında yangınlar görülmüştür. Kısacası İtalyan savaş filosunun yarısı altı ay için ve bir gemisi de bir seneye yakın müddet için âtıl vaziyete düşmüştür.

Bu neticelerin tamamile tesbiti birkaç gün içerisinde mümkün olamamıştır. O esnada yapılan hasaratın teferruatının pilotlar tarafından bilinmesi imkân haricinde idi, zayi olan iki uçak istisna edilmek şartile diğerleri geriye dönmüşlerdir ve 12 nci günü 02,50'ye kadar hepsi inmişlerdir. İllustrious başkomutana iltihak etmek üzere rota vermiştir. Saat 07,00 da başkomutana mülâki olarak hücumun muvaffakıyetli neticesini rapor etmiştir.

15 — 11 - Kasımda Otranto boğazına yapılan akın.

Bu arada, Koramiral Pridham - Wippell kendi hafif kuvveti olan üç kruvazör ve iki muhriple birlikte ("X" kuvveti) "Yunanlıların gönlünü almak ve düşmana kendi sularında bir darbe indirmek" maksadile Otranto boğazına dahil oldu. Hedefi mahsus: Otranto, Brindizi, Bari den Adriyatiği geceleyin geçen İtalyan konvoyu idi. Kendi kuvveti Ajax, Sydney, Orion kruvazörleri ile Nubian, Mohawk muhriplerinden ibaretti. Bu husustaki gerekli emirler 11 inci günü zevalinden evvel işaretle çekilmişti. Bunlar 11 inci gün 20,30 da arz 39° 10' kuzey ve tul 19° 30' doğu olan bir mevkiden (Korfonun lodosunda) geçecekler, bun-

[1] Plân üzerindeki torpito (15) ve (14) ün olması muhtemeldir.

[2] (2) (3) (12) ve (14) numaralı mevkilerdeki torpitolar.

[3] (4) ile (5)

[4] Littorio asgari beş ay ve Caio Duillio ise tahminen altı ay müddetle vazife harici kalmışlardır. Conte di Cavourun 14-Temmuz 1941 de yüzdürüldüğü rapor edilmiştir, fakat Ekim 1941 ayında hâlâ sâbih havuzda idi.

dan sonra 22,30 kadar 340° lik bir rotaya 25 mille seyir edecekler, bu anda ise sürat 20 mile indirelecekti. 12 nci gün saat 01,00 de (Brindizi ile bir hizaya geldikleri zaman) dönecekler ve 12 nci günü 08,00 de arz 38° 20′ kuzey ve tul 19° 50′ doğu (Kefolonya uzağında) olan bir mevkideki randevuda bulunacaklardı. Kruvazörler yanaşık nizamda pruva hattında ve muhripler ise her iki omuzlukta 2 mil mesafede bulunacaklardı. Bilcümle karartılmış gemilere düşman muamelesi yapılacaktı. Herhangi bir gemi müteferrik kalacak olursa güneye doğru süratle geri çekilecekti. Tenvir etmek icap ettiği takdirde ışıldağa tercihen tenvir mermisi kullanılacaktı. Tek bir tüccar gemisine raslandığı takdirde, gerideki kruvazör ayrılacak ve bu geminin icabına bakacaktı. Şayet bir konvoya tesadüf edilecek olursa, gemiler sabit ve muayyen bir mevki muhafaza etmeyip teması muhafaza etmek üzere gereği veçhile manevra yapacaklardı.

Parlak ay ışığı dolayısile kuvvetini toplu olarak bulunduran Koramiral Pridham - Wimppell boğazın vasatından yukarı doğru ve Fano adasının takriben 10 mil batısından geçen bir rota takip etti. Gemileri evvelce rapor edilmiş olan hydrophone'nın keşif ve tarassutundan galiba kurtuldular. [1] Fakat Bari - Dıraç hattı hariç olmak üzere Brindizi ile Avlonya hattına erişmeye kâfi zaman vardı. Görülen herhangi gemiye karşı harekete geçmek için yalnız yarım saatlik elde bir ihitiyat payı kalmıştı. 12 nci günü 01,00 e doğru kuvvet kuzeyde ulaşacağı mevkie varmıştı. Avdet rotasında iken 12 inci gün 01,15 te lodosta gemiler görüldü. Bunların 120° kerterizde ve takriben sekiz mil uzakta konvoy halinde dört tüccar gemisi oldukları ve bir muhrip ile torpitobotun himayesinde Brindizi'ye doğru batıya seyir ettikleri görüldü.

16 — Konvoya hücum.

12 nci gün 01,25 te Mohawk torpitobota ateş açtı ve Orion 01,28 de konvoyun omuzluğunu kat'ederek önde ilerlerken, 6 pusluk topları ile üçüncü gemiye ateş açtığı esnada 4 pusluk topları ile de torpitobota dört salvo ateş etti. Kerteriz 88° olup mesafe 6,400 yarda idi. Tüccar gemisi fena halde hasara uğradı ve yangın çıktı; bu gemiye iki torpito atıldı, bunlardan biri isabet ettiğinden battığı görüldü. 4 pusluktan atılan tenvir mermisi hedefi aydınlatıyorken 63° kerterizde olan dördüncü gemi üzerine 6 pusluk toplar tevcih olundu, mesafe 5,300 yarda idi. Müteaddit isabetler aldı, yangın çıktığından mürettebatı tarafından terkolundu, bundan sonra bir topito isabeti aldı (kerterizi 12°, mesafe 5,000 yarda), bu gemi kıçı üzerinde ağır ağır battı.

---

[1] Santa Maria di Leuca burnu açıklarında uzaktan kontrol edilen bir hydrophone'ın mevcudiyeti son zamanlarda rapor edilmişti.

Ajax, 12 nci gün 01,25 te konvoyu gördüğü zaman, 01,30 da muhribe ateş açtı, bu muhrip arkadan geçerek müessir menzil haricine belki isabet almadan çıktı. Bundan sonra Ajax'sın topları alevler içinde yanmakta olan tüccar gemilerine çevrildi. Bir ikinci gemi ateş altına girdi, bu gemiye atılan bir torpito isabet etmedi, iki salvo isabet ettiğinden batar vaziyette bırakıldı.

Hattın son gemisi olan Sydney, 12 nci gün saat 01,21 de en evvel olarak beş karartılmış gemi görerek baştaki gemiye 7,000 yardadan ateş açtı bu gemi isabet alarak alevler içinde yanmağa başladı. 01,32/12 de tenvir mermisi ışığında görülen ve etrafına düşen mermilerden kaçınmağa çalışan hattın sağdan ikinci gemisine ateş tevcih olundu; bundan sonra duman yapmakta olan muhrip ateş altına alındı. Bu gemi ileriye doğru çekildi ve ateş bir araya kümelenmiş olan esas hedeflere tevcih edildi, bunlar isabet alarak gece karanlığında gözden kayboldular. 01,40 ta Sydney'in altından bir torpito izi geçti. Diğer gemilerin ateşi altında kalarak ağır isabet aldığından dolayı stop vaziyetinde bulunan bir gemiye ateş tevcih olundu. Rota keşişlemeye tebdil edildi ve 01,48 de yanmakta olan geminin sağında bulunan bir gemiye iki torpito atıldı. 01,50/12 de toplar ateş kestiği zaman, görünürde kerterizleri 020° ile 025° olan iki gemi ile 349° kerterizde yanmakta olan bir gemi kalmıştı, bu gemi de 02,00/12 de batmıştır. Ayni veçhile iki muhrip te meşguldü. Nubian 01,19/12 de iskele omuzluğunda dört tüccar gemisi gördü, kerterizi 110° idi ve 01,31 de 8000 yardadan açık gümüşî renkte bir gemiye ateş açtı; bu gemi yanmağa başlayınca onun sağındakine toplarını tevcih etti, himaye gemileri gözden kayboldular. 01,45/12 de sancak omuzluğunda sahil hayal şeklinde seçilebiliyordu.

Orıo'un iskele omuzluğunda bulunan Mohawk 01,15/12 de karartılmış gemiler gördü, bunların yanaşık pruva hattında seyir eden beş gemiden mürekkep bir konvoy olduğu, 340° ye gittikleri ve sancak omuzluğunun bir muhrip ve iskele kemeresinin de daha ufak bir gemi tarafından emniyete alındığı görülüyordu. Sür'atini 25 mile çıkarıp Nubian'a alârm işareti verdi ve emniyet gemilerinden birile döğüşmek üzere 120° ye döndü. Konvoyu emniyete alan gemi dönüp konvoyun arkasında kayboldu ve Mohawk, konvoyun iskele kemeresinde olan himaye ve emniyet gemisi ile döğüşmek üzere sancağa dönerek, 01,25/12 de 4000 yardadan ateş açtı. Dördüncü salvosu ile bir isabet elde edildi ve düşman duman yaparak konvoya doğru döndü. Ateş soldan ikinci tüccar gemisine tevcih olundu. Bu sıralarda konvoy dağılmaya başlamıştı. 01,45/12 de sancak omuzluğunda sahil göründü. Nubian dümen suyunda hatta girmişti ve Mohawk soldan dördüncü gemiye hedef değiştirdi. Kıç tarafından bir salvo ile isabet almış olan son gemi stop vaziyetinde kalmış ve stim bulutları etrafını kaplamıştı. Nubian hedefi teslim aldı ve Mohawk sancağa dönüp bunun dümen suyuna geçerek

hareketten kalan gemileri torpitolayacağı sırada; 01,53/12 de Koramiraldan 166° ye 28 mil süratle seyir edilmesi emri alındı. Gemiler keşişlemeye döndüler ve harekât kaldı. Düşman tarafından yapılan duman perdeleri ile bizim toplarımızın körletici alevi neticelerin takdirini çok zorlaştırdı. Torpito ve top ateşile isabet alan bir tüccar gemisinin battığı görüldü, bu esnada diğer ikisi yanmakta ve tamamile hareketten kalmış ve batar durumda idiler. Dördüncüsü ise son defa Avlonyaya doğru yanarak kaçarken görülmüştü. [1] Koramiral Ankaradaki deniz ataşesinden (T. O. O. 19,36/11) tarihli bir telsiz almıştı, bu telsizde İtalyan donanmasının o gece Korfo'yu bombardıman etmek maksadile hareket edeceği rapor ediliyordu. Rapor yanlıştı lâkin bu esnada boğazlarda kuvvetli bir kruvazör filosunun bunların yolunu kesmek üzere bulunması ihtimali akla geldi. Konvoy tahrip edilmişti ve görünürde başkaca bir hedef te yoktu. 03,15 te Ajax bir uçağın peşlerini takip ettiğini rapor etti, bu uçak 05,15/12 - ay battıktan yarım saat sonraya kadar bunların peşinden ayrılmamıştı, geceleyin teheyyüce gelen düşman üslerinden gün aydınlanmazdan evvel mümkün olduğu kadar sür'atle uzaklaşmak için sürat 28 milde muhafaza olundu. Saat 11,00 de gelen bir deniz uçağının attığı emre imtisalen, vazifesini yapan 7 nci kruvazör filosu başkomutana tekrar iltihak etti.

17 — İskenderiyeye avdet.

12 nci gün zevalinde başkomutan Yunanistan ile Sicilya arasında arz 36° 40′ kuzey tul 20° 8′ doğu bir mevkide bulunuyordu. Kendisine Tümamiral Lyster'in emri altında uçak filosu ile Koramiral Pridham - Wippell'in emri altındaki "X„ kuvveti de iltihak etmişti. Taranto'ya yapılan hava hücumunun tekrar edilmesi düşünülürken, filo gündüzün bu sahada kaldı, üç Fulmarın cür'etkârane hareketleri sayesinde havadan takip olunup keşif edilmekten kurtuldular, bu uçaklar üç Cant uçağını rapor vermelerine zaman bırakmadan düşürmüşlerdir. Yeni hücumun yapılması için 15 uçaktan mürekkep bir urucu kuvvet ayrılmış olup bunlar altı torpito uçağı, yedi pike bombardıman ile iki tenvir fişeği atıcıdan ibaretti, fakat hava bozulduğundan uçak gemileri komutanı ile işaretle istişare edildikten sonra harekâttan sarfınazar edildi. 12 nci gün 18,00 de başkomutan İskenderiyeye rota verdi; tümamiral Rawlings (1. inci savaş filosu), ile 2 nci fırka Malaya ve Barham ile Ajax, Dainty, Diamond, Greyhound, Griffin ile Gallant hep birlikte mazot ikmali için Suda limanına ayrıldılar. York ile Berwick tam sür'atle İskenderiyeye yol verdiler; yolda 13 üncü gün 09,20 de arz 32° 40′ kuzey ve 26° 45′ doğu bir mevkide bir denizaltı gördülerse de hücuma

[1] Harekât esnasında 5,693 tonluk Antonio Locatelli'den bir S. O. S telsiz işareti alınmıştır, fakat diğerlerinin tanınma işaretleri bilinmiyordu.

uğramadılar. 13 üncü gün 17,45 te İskenderiye açığına muvasalat ettiklerinde bir hava hücumundan dolayı limana girişleri yarım saat geçikti. Ramillies'in himayesindeki M. E. 3 konvoyu (kısım 7 ye bakınız) 13 üncü gün 06,45 te İskenderiyeye salimen muvasalat etti Pireden Port Saide Wryneck ile Victorian ve Sindonis balıkcı gemileri himayesinde hareket eden A. S. 5 konvoyuna arz 34° 48′ kuzey ve 23° 46′ doğu bir mevkide 12 nci gün 02,10 da Fiona ile Chakla iltihak etti. 13. üncü günü 11,00 de Wryneck ayrıldıktan sonra konvoy 13,30 da 32° 55′ kuzey ve 28° 17′ doğu bir mevkide torptio taşıyan iki S. 79 uçağının taarruzuna uğradı, atılan bu torpidolardan ikisi de isabet etmemişti. 15-kasımda salimen Port Saide muvasalat etti.

Bu arada, 13/11, zevalinde başkomutan Giridin lodosunda idi (34°23′ kuzey, 23°43′ doğu) filo zevalden sonra uçaklar tarafından tesbit edilmiş ve uzaktan takip edenlerden birinin düşürülmüş olması muhtemeldir, rota gerektiği veçhile 16,00 da 050° ye ve 18,00 de ise 090° tebdil edilmişti. Kıble istikametinde radyo istikamet bulucusile bir düşman hava filosu tesbit edilmiş, lâkin bunlar 14 üncü gün 07,00 de salimen İskenderiyeye muvasalat eden filoyu bulamamıştır.

18 — 8/13 - Kasımda düşman hava hücumları.

M. B. 8 harekâtının devamı esnasında yalnız bir hava hücumu - yüksek irtifadan bombardıman suretile - filoya yapılmıştır. (Kısım 7 ye bakınız). Bu masuniyetin başkomutan tarafından müessir avcı müdahalesine atfetmiştir ki; aşağıdakiler buna bir misaldir : -

8 - Kasımda bir keşif uçağı düşürülmüş ve bundan sonra filodan 35 mil uzakta yedi bombardıman uçağından mürekkep S. 79 filosu yakalanarak geri döndürülmüştür. S. 79 lardan biri düşürülmüş ve diğeri de hasara uğratılmıştır. 9 uncu günü bir keşif uçağı düşürülmüştür. 10 uncu gün ise uzaktan takip eden bir uçak düşürülmüş ve bir bombardıman filosu dağıtılmıştır ve 12 nci gün üç keşif uçağı raporlarını vermeden düşürülmüştür. 13 üncü gün bir Cant 501 ile dövüşülmüş ve neticede bu uçak ta düşürülmüşse de iki uçak A. S. 5 konvoyuna neticesiz bir taarruzda bulunmuşlardır.

19 — Filo uçaklarının hücumu hakkında Albay Boyd'un mütaleası : -

Taranto'ya yapılan hücum Akdeniz'deki filo uçaklarının bir düşman üssüne taarruz etmek için buldukları ilk fırsattı, İllustrious Komutanı Albay Denis W. Boyd vermiş olduğu raporda aşağıdaki mütaleada bulunmuştur :-

« Kraliyet hava kuvveti tarafından mükemmel surette alınan keşif fotgrafları bu harekâtın muvaffakıyetle neticelenmesinde en mühim âmil

olmuştur. Maltadan verilen doğru meteorolojik malûmat ta ayni zamanda fevkalâde işe yaramıştır „.

" Böyle dar sularda Duplex tabancalarının kullanılması sebebi hayli müzakereyi mucip olmuştu. Emniyet sahasının 100 yarda ilerisinde işlemesi kararlaştırılmıştı ve batarya mukavemeti kaldırılmak suretile torpitoların seyri tamam oluncaya kadar tehlikeli vaziyette kalmaları sağlanmıştı. Bunların kullanılmasına karar verilmiş olması hakikaten hayırlı oldu. Çünkü; herhangi diğer bir silâh ile bu neticeler elde edilemezdi. Bu silâhlara karşı itimatları sarsılmamış olanlara en büyük şeref düşmektedir ve bunların itimat etmekte haklı olduklarını dokuz, veya belki onbir adet, 18 pusluk torpito ile üç savaş gemisinin batmış veya meflûç vaziyete düşmüş olmasile tamamile anlaşılmıştır.

" Hücum biraz müşkül şerait altında icra edilmiştir. Ağır filo programı dolayısile prova yapmak imkânı hâsıl olamamıştır. Limanı terketmezden bir gün evvel Eagle'ın uçakları yüklenmiştir ve bunların İllustrious'un güvertesine inmede veya bizim kontrollü inişlerimize ve manialarıin kullanılmasına dair evvelden hiç mümareseleri yoktu. Üçüncü bir zorluk ta elimizdeki gazin kirli olduğu keşifedildiği zaman kendini göstermiştir, bu sebepten üç Swordfish ziyaa uğramıştır. Bunlara rağmen, bu büyük işi başarmak için herkesin gayret ve tehalükü ayni derece olmuştur ve nisbeten yolsuz makinelerde çalışarak kesif uçaksavar ateşi altında doğru hücumlar yapmağa muvaffak olanları fevkalâde sena etmemek imkânsızdır.

" Gerçi filo uçaklarının lâyıkı veçhile hizmet görmeleri açık denizde bulunan düşmana karşı yapacakları harekât ile imkân dahilinde olabileceği evvelce ispat edilmiş ve şüphe götürmiyen bir şekilde tekrar edildiğinden bu sebepten filo uçaklarına baskın şeklinde vurmak vazifesi tevcih olunmuştur.

" Bu kuvvetin muhalif fikirler tahtı tesirinde uzun bir mücadele geçirdiği ve gösterişsiz olan uçaklarının kudretinin tahmin edilemediği ekseriyetle hissolunmuştur. Bu zafer filo uçaklarına itimat edip başarılarile muvaffakıyetin kazanılmasını sağlayanlara iyi bir mükâfat olmuştur„.

20 — Başkomutanın mütaleası : -

Başkomutan Amiral Sir Andrew Cunningham verdiği raporda Taranto hücumu hakkında aşağıdaki mütaleada bulunmuştur : -

" Pek güzel plânlanmış ve icra ediliyorken gösterilen cesurane tarzı hareket ile başarılmış olması bütün ilgililere en yüksek şerefi bahşetmiştir.

" Akdenizde Duplex tabancalarının kullanılması hususunda bu ilk fırsat olmuştur. Elde edilen neticeler bu silâhın kıymetini göstermiş olup bunun inkişafı için birçok seneler yapılan araştırmalar ve sarfedilen tecrübelerin semeresinin iyi alınmış olduğu kanaatindeyiz.

" İtalyan filosunun nısfının meflûç bir hale getirilmesinin savaşın seyrine lâyıkı derecede tesir ettiği ve tesir etmekte devam edeceğinde şüphe yoktur. Siyasî akislerin yapacağı tesiri tahayyül ve tasavvur edip hesaba katmadan, bu muvaffakıyetli hücumun Akdenizde harekât serbestîmizi fevkalâde tezyit ettiği şimdiden belli olduğundan bu sebepten bu denizin merkezî sahasında bizim kontrolümüzü kuvvetlendirmiştir. Başka yerlerdeki harekâtta iki savaş gemimizin kullanılmak üzere ayrılmasına imkân vermiş olup bu esnada İtalyanların morali üzerindeki tesiri büyük olmalıdır.„

21 — Otranto boğazına akın.

Boğazlara yapılan akın da ayni zamanda muvaffakıyetli olmuştur. Koramiral düşman tarafından yapılan duman perdelerile bizim top atışımızın körletici tesiri neticelerin tarassudunu tamamile güçleştirmiştir mütaleasında bulunmuştur. Top atışı ve ayni zamanda bir torpito isabeti alan bir tüccar gemisinin battığı görülmüştür. Ve diğer ikisi ise tamamile hareketten kalmış, yanmakta ve batar durumda oldukları görülmüştür; dördüncüsünün yanarak Avlonyaya kaçtığı görülmüştür. Amiral akınların az veya hiç ay ışığı olmıyan gecelere, teşmil edilmesini ve iki takım halinde muhripler tarafından yapılmasını, boğazın ortasını ayıran bir hat ile her birisi kendi sahasında çalışmasını tavsiye etmiştir.

" Kruvazörlerden mürekkep istinat kuvveti boğazın dışında kalarak akıncı kuvvetin ilerisinde çekilerek ve bu suretle geceleyin bu kuvvetler arasında temas tehlikesi olmadan gündüzün yakın istinadı teşkil etmelidir. Bu akının düşmanın Adriyatik methaline karakollar koyması ve bunları urucu kuvvetler ile takviye etmesini belki mucip olacağından, İtalyanlar tarafından yapılmamakla beraber geçen harpte yapıldığı veçhile akıncı kuvvetlere kendi mevcudiyetlerinin keşfedildiğine ihtimal vermeleri için ortada kâfi sebep olduğu takdirde hemen çekilmeleri için gerekli talimat verilmelidir„.

Netice olarak, hafîf kuvvetlerin K. Koramiral geceleyin alevsiz kordayt tedarik ederek kullanmanın çok faydalı olabileceğini bildirmiştir.

22 — Harekât hakkında başkomutanın mütaleası.

Yukarıdaki harekât hakkında başkomutanın mütaleası aşağıda bildîrilmiştir :-

"(M. B. 8) harekâtına; Admiraltinin talimatları gereğince Barham, Berwick ve Glasgow'un Akdeniz filosunu takviye etmek (" Coat „ harekâtı) üzere gitmelerini sağlamak için bidayette teşebbüs edilmiştir. Birçok defalar teahhura uğrayan "Judgment„ harekâtını (Taranto'ya hücum) icra etmek için ayni zamanda ayın periodu da müsaitti.

"Yunanistanın harbe girişinden az sonra Yunanistana malzeme sevkı ve Suda limanında deniz ve kara üs kuvvetlerinin tesisatile teçhizatı gibi istenilen taahhütlerin yapılması geliyordu. Bunlar Maltaya giden ve oradan dönen konvoylara ilâvetendi, dolayısile merkezî Akdenizdeki harekâta muvafık setir temin edildiği zaman yapılacaktı.

" Ayrıca, Suda limanında sahil müdafaa topları monte edildiği esnada muvakkaten müdafaayı temin etmek ve Libyadaki ordunun cenahında bilâhare kullanılması noktai nazarile Terror'u [1] Maltadan ayırmak icap ediyordu.

" on olarak ta fırsat zuhûrunda Otranto boğazına bir akın yapılması karara alınmış, bu Yunanlıları tekrar teşyi etmek ve düşmana kendi sularında ikinci bir darbe indirmek maksadile yapılmıştır.

Bu sebepten, geniş ve müteselsil fer'î hareketlerin büyük bir sahayı kaplaması dolayısile harekâtın bir hayli girift bir şekil aldığı görülür. Taarruzî harekâtla elde edilen fevkalâde neticelerden başka harekâtın en ziyade hayret verici cephesi belki de konvoyların saat gibi işlemesi gemilerin top ve meteriyal boşaltmasıdır. Ve geniş surette yayılmış birliklerin bildirilen zamanda randevularına ulaşmış olmalarıdır.

" Bu neticeler yalnız Suda limanındaki üssün tesisile alâkadar olan deniz, kara ve hava kuvvetleri makamatının iyi işbirliği sayesinde mümkün olmuştur, bu suretle gemiler vazifelerine tam zamanında gönderilmiştir; konvoylardaki tüccar gemilerinin küçük olmıyan iyi hareketleri sayesinde tam zamanında varışları harekâtın muvaffakıyetine çok yardım etmiştir. Askerî kuvvetler ile malzemenin süratle tahliyesi ve muhriplerin mazot ikmali işlerinde Maltanın gördüğü vazife de sitayişe değer mahiyettedir„.

23 — Kralın mesajı.

Anavatan üslerinden harekât yapan ve kuvvetce faik olan bir düşmana karşı 1940 ta Akdeniz filosu tarafından elde edilen muvaffakıyetlerin kemâl noktasını bu harekât teşkil etmiştir.

Filonun muvaffakıyeleri arasında en başta geleni de filo hava kuvvetlerinin İtalyan donanmasına yaptığı hücumdur. Kuvvetli müdafaa edilen bir demir mevkiindeki muktedir bir filoya karşı parlak bir surette düşünülüp vukuf ve cür'etle başarılmıştır. Denizdeki filo tarafından kullanılan hava kuvvetinin kudretine açık bir misal teşkil ettiğinden deniz tarihinde hususî bir kıymeti olacaktır.

Kralın aşağıdaki mesajı 18 - kasımda başkomutan tarafından alınmıştır :-

[1] Monitor (1915), 2 - 15 pusluk, 3 - 2 pusluk yüksek zaviyeli.

"Emriniz altındaki filonun son muvaffakıyetli harekâtı anavatanda bulunan bizlerin iftiharını ve memnuniyetini mucip olmuştur. Beim samimî tebriklerimi Akdeniz filosuna ve bilhassa Taranto'da İtalyan savaş gemilerine karşı parlak başarılar kazanan hava filosuna isal etmenizi rica ederim„.

Ek A.

4 - 11 - Kasım, Akdenizdeki Britanya kuvvetleri
"A„ Kuvveti

1 nci Britanya filosu

Warspite 8 - 15 pusluk top . . . . 8 - 6 „ „	Başkomutan Admiral Sir Andrew Cunningham. (Amiral gemisi) Gemi Komutanı : Albay D.B. Fisher
Malaya 8 - 15 pusluk top . . . . . 12 - 6 pusluk top	Filo Komutanı Tümamiral H. B. Rawlings, (Amiral gemisi) G. K.: Albay F. E. Palliser.
Valiant 8 - 15 pusluk top . . . . . 20 - 4.5 pusluk top	G. K.: Albay C. F. Morgan
İllustrious . . . . (Uçak gemisi)	Filo Komutanı Tümamiral St. G. Lyster, (Amiral gemisi) G. K. Albay D. W. Boyd

3. Kruvazör filosu

Glouchester 12 - 6 pusluk top . .	Filo Komutanı Tümamiral F Renouf, (Amiral gemisi) G. K. H. A. Rowley.
York 6 - 8 pusluk top	G. K.: Albay R. H. Portal

2 nci muhrip filotillâsı

Hyperion 4 - 4.7 pusluk top . . .	G. K. : Binbaşı H. S. T. L. Nicholson
Havock 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı R. E. Courage
Hero 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : H. W. Higgs
Hereward 4 - .47 pusluk top . . .	G. K. : Önyüzbaşı C. W. Greening
Hasty 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Önyüzbaşı L.R.K. Tyrwhitt,
İlex 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Önyüzbaşı P. L. Saumarez.

20 inci muhrip filotillâsı

Decoy 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı E. G. Mc Gregor.
Defender 4 - 4.7 pusluk top . . .	G. K. : Yüzbaşı G. L. Farnfield

14 üncü muhrip filotillâsı.

Jervis 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Albay P. J. Mack
Nubian 8 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı R. W. Ravenhill
Mohawk 8 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı J. W. Eaton

Janus 6 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı J. A. W. Tothill
Juno 6 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı St. J. R. J. Tyrwhitt.

"B„ Kuvveti

Ajax 8 - 6 pusluk top	G. K. : Albay E. D. B. Mc Carthy
Sydney 8 - 6 pusluk top	G. K. : Albay J. A. Collins

"C„ Kuvveti

Orion 8 - 6 pusluk top	Filo Komutanı Koramiral H. D. Pridham Wippell. (Amiral gemisi) G. K. : Albay G. R. B. Back

"D„ Kuvveti

(Konvoy himaye kuvveti)

Ramillies 8 - 15 pusluk top . . . 12 - 6 pusluk top	G. K. : Albay A. D. Read (A kuvvetinden ayrıldığı zaman).
Coventry 8-4 pusluk H.A./L.A. top	G. K. : Albay D. Gilmour
Calcutta 8-4 pusluk H.A./L.A. top	G. K. : Albay D. M. Lees

10 uncu muhrip filotillâsı.

Vampire 4 - 4 pusluk top	G. K. : Yüzbaşı J. A. Walsh
Voyager 4 - 4 pusluk top	G. K. : J. C. Morrow
Waterhen 4 - 4 pusluk top	G. K. : Önyüzbaşı J. H. Swain

20 inci muhrip filotillâsı.

Dainty 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı M. S. Thomas
Diamond 4 - 4.7 pusluk top . . .	G. K. : Önyüzbaşı P.A. Cartwright
Wryneck 4 - 4 pusluk H.A./L.A. (Uçaksavar gemisi)	G. K. : Önyüzbaşı Burnell - Nugent
[1] Kingston Coral (Tr.)	Gemi kaptanı : W. Kirman
[1] Sindonis (Tr.)	Gemi kaptanı : G. Rawding
[1] Abingdon (M/S)	Yüzbaşı G. A. Simmers

"F„ Kuvveti

[2]Barham8-15pusluk,12-6pusluk top	G. K. : Albay G. C. Cooke (700)
[2] Berwick (S.O.) 8 - 8 pusluk top	G. K. : Albay G. L. Warren (750)
[2] Glasgow 12 - 6 pusluk top . .	G. K. : Albay H. Hickling (400)
[2] Griffin 4 - 4.7 pusluk top . . .	G. K. : Yzb. K. R. C. Letts (50)
[2] Greyhound 4 - 4.7 pusluk top	G. K. : Binbaşı Marshall - A'Deane(50)
[2] Gallant 4 - 4.7 pusluk top . .	Önyüzbaşı C. P. F. Brown (50)

[1] Suda limanına mürettep A. N. 6 konvoyu ile birlikte.

[2] Akdeniz filosu için takviye kuvvetleridir.

[1] Faulknor 5 - 4.7 pusluk top . G. K. : Albay A. F. de Salis (50)
[1] Fortune 4 - 4.7 pusluk top . . G. K. : Önyüzbaşı E. N. Sincler (50)
[1] Fury 4 - 4.7 pusluk top . . . . G. K. : Önyüzbaşı T.C. Robinson (50)

"H„ Kuvveti

Ark Royal. . . . . Filo Komutanı Koramiral Sir J. Somerville ("H„ kuvvetinin komutanı) (Amiral gemisi)
G. K. : Albay C. S. Holland
Sheffield 12 - 6 pusluk top . . . . G. K. : Albay C. A. A. Larcom
Duncan 4 - 4.7 pusluk top . . . . G. K. : Albay A. D. B. James.
Isis 4 - 4.7 pusluk top . . . . G. K. : Binbaşı C. S. B. Swinley
Foxhound 4 - 4.7 pusluk top . . . G. K. : Binbaşı G. H. Peters.
Forester 4 - 4.7 pusluk top . . . . G. K. : Önyüzbaşı E. B. Tancock
Firedrake 4 - 4.7 pusluk top . . . G. K. : Önyüzbaşı S. H. Norris

Eagle (G. K. : Albay A. R. M. Bridge) ârızalı olan mazot sarnıçlarından dolayı filoya refakat edememiştir.

NOT :- Komutanların isimleri mevcut deniz sıralama cetvellerinden alınmıştır.

---

[1] «H» kuvvetinden Faulknor, Fortune, Fury Maltaya kadar «F» kuvvetine refakat edecektir. Mutarızalar içersindeki rakamlar her gemide bulunan kara kuvvetleri personelinin miktarını bildirmektedir.

Ek "B„

12 nci kısma bakınız

11-Kasım-1940 ta Taranto hücumunda İllustrious'un kullandığı uçaklar

T—Torpito, B—Bombalar, F—Tenvir fişekleri

1 nci Urucu kuvvet

Uçak filosu	Pilot Râsıt	Hamulesi	Hedef ve düşürme mevkii Plân 1
L. 4 A. (815) ..	Önyzb. Williamson ..	1 T	Malûm değil
(Avdet etmedi)	Yzb. N. J. Scarlett		
L. 4C. (815) ..	Üsteğ. (A) P.D.J. Sparke..	1 T	Cavour F (5)
	„ (A) A.L.O. Neale		
L. 4R. (815) ..	„ (A) S. D. Macaulay..	1 T	Cavour F (4)
	„ (A) A.L.O. Wray..		
L. 4K. (815) ..	Yüzbaşı N. Mc I. Kemp ..	1 T	Littorio A (3)
	Üsteğ. (A) R.A. Bailey ..		
L. 4M. (815) ..	Yzb. (A) H.A.I. Swayne..	1 T	Littorio A (1)
	Üsteğ. (A.) J. Buscall ..		
E. 4F. (813) ..	(1) Yzb. M. R. Maund ..	1 T	Littorio (14)
	(1) Üsteğ. (A) W.A. Bull..		
L. 4P. ..	Yzb. (A) L. J. Kiggell ..	4 B	Yağ depolarına
	Yzb. H. R. B. Janvrin ..	16 F	
L. 5B. (815) ..	(1) Yzb. (A) C.B. Lamb ..	4 B	Yağ tanklarına (7)
(813) ..	Yzb. K. G. Grieve ..	16 F	
E. 5A. (824) ..	(1) Albay O. Patch ..	6 B	Mar Piccoladaki kruvazör ve muhriplere (8
	(1) Yzb. D.G. Goodwin ..		
L. 4L. (815) ..	Üsteğ. (A) W. C. Sarra ..	6 B	Mar Piccoladaki uçak üssüne (9)
	Teğmen (A) J. Bowker ..		
L. 4H. (815) ..	Üsteğ. (A) A. J. Forde ..	6 B	Mar Piccoladaki muhrip ve kruvazörlere (10)
	„ (A) A. Mardel-Ferreira..		
E. 5Q. (824) ..	(1) Yzb. (A) J.B. Murray..	6 B	Mar Piccoladaki kruvazör ve muhriplere (11)
	(1) Üsteğ. (A) S.M. Paine..		

2 nci Urucu kuvvet

L. 5A. (819) ..	Önyzb. J. W. Hale ..	1 T	Littorio A (2)
	Yzb. G. A. Carline ..		
E. 4H. (813) ..	(1) Yzb. G. W. Bayley ..	1 T	Malûm değil
(Avdet etmedi)	(1) Yzb. H. J. Slaughter ..		
L. 5H. (819) ..	Yzb. (A) C. S. C. Lea ..	1 T	Cavour C (13)
	Üsteğ. (A) P. D. Jones ..		
L. 5K. (819) ..	Yzb. F.M.A. Torrens-Spence ..	1 T	Littorio A (12)
	Yzb. A. W. F. Sutton ..		
E. 5H. (824) ..	(1) Yzb. (A) J. W. G. Welham ..	1 T	Littorio B (15)
	(1) Yzb. P. Humphreys ..		
L. 5B. (819) ..	Yzb. R. W. V. Hamilton ..	2 B	Yağ tanklarına (16)
	Üsteğ. (A) J. R. Weekes ..	16 F	
L. H. F. (815)..	Yzb. (A) R. G. Skelton ..	2 B	Yağ tanklarına (17)
	Üsteğ. (A) E. A. Perkins..	16 F	
L. 5F. (819) ..	Yzb. E. W. Clifford ..	6 B	Mar Piccoladaki kruvazörler ile muhripleri pike yaparak bombalamıştır. (18)
	Yzb. G. R. M. Going ..		
L. 5Q (819) ..	Yzb. (A) W. D. Morford ..	1 T	Haricî tankı düştüğünden uçak gemisine avdet etmiştir.
	Üsteğ. (A) R. A. F. Green ..		

Uçaklardan L harfi ile işaretlenenler İllustrious'a ve E harfliler ise Eagle'a aittir. Eagle'ın mürettebatından olanlar (1) rakamı ile gösterilmiştir.

Kullanılan bütün torpitolar 18 pusluk Mark XII,27 mil sürat ve 33 kademe ayar edilip Duplex tabancaları ile teçhiz olunmuş emniyet sahası ayarı ise 300 yarda idi.

Bütün kullanılan bombalar çelik zırh delici ve 250 libreliktir.

Bütün uçaklar 7 ye ayar edilmiş bir paraşütlü tenvir fişeği taşımakta idiler. Yalnız tenvir fişeği atacak olan üç uçak bundan istisna edilmiş ve bunların beheri 7 ye ayar edilen 8 ve 16 ya ayar edilen 8 paraşütlü tenvir fişeği taşımakta idiler.

Ek C.

(9 uncu kısma bakınız)

Taranto'ya yapılan hava hücumu

11 - Kasımda, uçak gemisini Muhafaza ve emniyete almak için verilen emirler [1]

İllustrious ayrıldıktan sonra, Kabbo burnunun 270° sinde ve 40 mil mesafesinde bulunan "X„ mevkiinden 20,00 de geçmek üzere rota ve süratini tashih edecektir, bu ande rota rüzgâra doğru tevcih olunacak ve sürati de 30 millik rüzgâr sürati verecek tarzda tashih edilecektir. İlk kademe uçakların uçurulması itmam edildiği zaman rota 180° sancağa tebdil edilecek, sürat 17 ye indirilecek yine "X„ mevkiinden 21,00 de geçmek üzere sancağa 180 derecelik bir ikinci rota tebdili yapılacaktır. Ve "X„ mevkiinden geçilince rota ve sürat evvelki gibi tashih edilecektir. İkinci kademe uçakların uçurulması itmam edilince, İllustrious rotasını 150 dereceye tebdil edip süratini 17 mile indirecek ve bundan sonra da Kabbo burnunun 270 derecesinde ve 20 mil [2] mesafesinde bulunan "Y„ mevkiinden saat 01,00 de geçecektir ve bu ande rota rüzgâra doğru tebdil ve sürat te 25 mil rüzgâr süratine göre tashih edilerek bu suretle her iki kademenin de inişi temin edilecektir. Şayet rüzgâr doğu tarafından olursa birinci ve ikinci kademelerin inişi arasında rotanın aksedilmesi muktezi olabilir, bu takdirde her iki dönüşte sancaktan yapılacak ve geminin sürati de rüzgâr hesaba katılmadan 25 mil olacaktır. İnişlerin hitamında, başkomutana avdet etmek üzere rota tebdil edilecek ve sürat 18 mil olacaktır. Bilcümle yukarda bildirilen ve herhangi icap eden rota tebdilleri işaretsiz icra olunacaktır.

Normal gece zikzağı yapılacaktır; uçakların havaya kalkmaları esnasında bundan sarfı nazar edilecektir.

Eğer geceleyin düşman su üstü kuvvetlerile karşılaşılaçak olursa İllustrious geri çekilecektir, diğerleri C. S. 3 göre savaşacaklardır. İki muhrip İllustrious ile birlikte çekilmek üzere tefrik olunacaktır.

---

[1] Ek V. 13 - Kasım - 1941 tarih ve A. 0138/41 sayılı İllustrious komutanının raporu.

[2] Yani, Kefalonyanın Kabbo burnundan 270 derece 20 mil mesafededir.

Ek D

(Kısım 2, 4 ve 5 e bakınız)

Konvoylar

(M. B. 8 harekâtı yapılması hakkında başkomutanın emirleri: Warspite 4 - Kasım - 1940 gün ve M. 06481/41 sayılı)

M. W. 3 konvoyu (Mısırdan Maltaya) Waiwera (muhtelif hamule) 16 mil; Devis (muhtelif hamule) 11 1/2 mil; Plumleaf (mayimahruk ile sandık içersinde gaz) 13 mil; Volo (sandık içersinde gaz) 14 mil; Rodi (sandık içersinde gaz) 14 mil; (Maltaya 9 kasımda muvasalat etmiştir).

(Suda limanı kısmı) Brisbane Star (toplar ve motorlu nakliye vasıtası), 16 mil; Brambleleaf (mayimahruk ve dökme gaz), 13 mil; H. M. S. Chakla (A. B. V.), Fiona (A. B. V.) ile Protecter (ağ gemisi).

A. N. 6 Konvoyu (Mısırdan Pireye) Hollanda G. Adinda (dökme gaz), 8 1/2 mil; Pass of Balmaha (dökme gaz), 10 mil, British Sergeant (mayimahruk) 8 1/2 mil; Kanal sahasındaki kıdemli Britanya deniz subayının emrettiği kömür ve sair eşya ile yüklü diğer gemiler. [1] Hiçbir geminin sürati 8 1/2 milden aşağı olmıyacaktır.

M. E. 3 Konvoyu (Maltadan doğuya doğru) Memnon, Lanarkshire, Clan Macaulay, Clan Ferguson, Brisbane Star (Suda'dan). Hepsinin sürati 15 mil olup hemen hemen boş vaziyette. 10 - Kasımda Maltadan hareket ederek 13 - kasımda İskenderiyeye varmışlardır.

A. S. 5 Konvoyu (Pireden Port Saide). 8 milden yukarı sürate malik gemiler, Kanal sahası kıdemli deniz subayının emri veçhile Yunanistan ve Türkiyeden tertiplenmişlerdir. [2]

---

[1] Mandalay ile Hannah ve Yunan Odysseus ile bir Türk gambotu iltihak etmiştir.

[2] 12 - kasımda Fiona, Chakla, Wryneck ile Sindonis ve Victorian balıkcı gemileri iltihak etmişlerdir.

Terror (monitor), 11 - kasımda Maltadan ayrılmış 13 - kasımda Suda limanına muvasalat etmiştir.

Vendetta (muhribi), Maltadan Suda limanına hareket etmiştir, hareket günü 10 - kasımdır.

Ek E

(Kısım 7 ye bakınız)

Suda Limanı

Bu sırada Giridin müdafaası başta gelen mühim bir keyfiyetti ve başkomutan 28 - ekimde Suda limanında bir mayimahruk ikmal üssü tesisi için icap eden emirleri vermiştir. Protector tarafından ağ maniası atılacak ve demir mevkiini uçaksavar toplarile mücehhez kruvazörler müdafaa edecekti. "Her nekadar birçok senelerdenberi doğu Akdenizde ileri bir üs ihtiyacı takdir edilmiş ve 1935 senesi için tamamile gözden geçirilmiş ise de, 1940 ta anavatan sularındaki müstacel ihtiyaçlar dolayısile Akdenizde personel veya hususî materiyal tahsisi mümkün olamamıştır.„ (Başkomutan, 19 - 3 - 941). Deniz, kara ve hava subaylarından mürekkep bir "komisyon„ 29 - Ekimde İskenderiyeden hava yolu ile ayrıldı. Birinci sınıf vali ve Yunan kuvvetleri komutanı General Alexakis ile bir görüşme yapıldı. 31 - ekimde Protector muvasalat etti ve ağları atmaya başladı. Liverpool gemisinden Önyüzbaşı J. N. Hicks komutasında 11 subay 147 erden mürekkep bir üs müdafaa partisi teşkil olunarak Fiona ve Chakla ile muvasalat ettiler ve beraberlerinde 4 adet 4 pusluk top, 2 makinelitüfek, 5 adet pom-pom topu ile 4 adet 3 fundluk top getirmişlerdir. Deniz silâhendaz Binbaşı P. W. Phibbs, 24 - kasıma kadar dört 6 pusluk top monte etti. Amele yokluğu ve nakliye güçlüğü en başta gelen müşkülâtı teşkil etmekte idi. 16 - Kasımda, 13,500 kişilik bir Yunan askerî kuvveti adadan ayrıldı ve adadaki 382 kamyondan 215 ini beraber götürdü. 4 pusluk toplar baulk'lar üzerine monte edilmişti lâkin yalnız bir top doğru olarak monte edilebilmişti, diğerlerinde delikler saportlardaki deliklerle bir hizada olmadığından ve elde en büyük çapta matkaplar bulunmadığından fazla mesai sarfederek yakılarak delinmeleri icap etmiştir. Binbaşı Phibbs betonlar üzerine saportları oturtup monte etmekte zorluklarla karşılaşmıştır. Suda limanına memur olan deniz subayı Önyzb. H. R. M. Nicholl idi, birçok zorluklar olduğu halde bunlar donanma personeli ve silâhendazlar tarafından fevkalâde başarılmıştır.

Koramiral Pridham - Wippell 8 - kasımda üssü ziyaret etmiş ve işlerin mucibi memnuniyet bir şekilde ilerlemekte olduğunu görmüştür. Ağ manialarının dökülmesi muvaffakıyetle ilerlemekte ise de fakat denizaltı savunma karakoluna "acele ihtiyaç„ vardı. En yakın bir zamanda

müstahkem mevki komutanının kim olacağının tesbiti meselesi kalıyordu. Suda limanına memur olan deniz subayının sekretere ihtiyacı olduğundan koramiralin kurmay heyetinde bulunan levazım teğmeni E. P. Kealey bu vazife için karaya çıkarıldı. [1]

---

[1] «Suda limanında bir deniz üssü tesisi hakkında» hafif kuvvetler komutanı koramiralın 11 - Kasım - 1940 tarihli Akdeniz başkomutanına sunduğu rapor.

Fihrist

(NOT: Numaralar kısımları iş'ar etmektedir)

Düşman konvoyuna hücum ve savaş, 16

(Britanya) uçakları, Tarantoya hücum edenlerin listesi, Ek B; hücumlara ait notlar, 12, 13; 9 : 11 - kasımda üç adedinin ziyaı, 9; Tarantoda iki adedinin ziyaı, 12, 13; atılan bombalar ile yapılan hasar, 11; ziyaa uğrayan tank, 11; top ateşi ile isabet alanlar, 13.

(İtalyan) uçaklar, düşürülen ve uzaklşatırılanlar, 6, 7, 17; Fulmar uçaklar, 6,7; Glenn Martin'lerin muvasalatı, 8.

Hava keşifleri için alanan tedbirler, 4; 8 - kasımda düşmanın uzaklaştırılması, 6; Britanya filosunun rapor edilmesi, 6,18, düşürülen uçaklar, 7,18; fotoğrafların ehemmiyeti, 19;

Uçaksavar, tedafü'î tertibatı, Tarantodaki balon ve ağalar, 8; ateşin kesafeti, 12,13;

Düşman hava hücumları, 1 - kasımda Suda limanına, 1; Canea'ya, donanmaya, 1,7. Britanya hava hücumları, Taranto'daki İtalyan filosuna yapılacak 21 - ekim tarihli plânın geri kalması, 8;

Tümamiral (A) nın plânı, 9; tadil ve son alnan tertibat, 10; notlar, 11, 12, 13; Albay Boyd'ın mütaleası, 19; başkomutanın mütaleası, 20. Taranto'daki balon barajı, 8, fotoğrafik keşiflerden alınan neceler, 8,9.

Taranto'daki savaş gemilerine yapılan hücum, 11; yapılan hasar, 14. Brinci savaş filosu (Tümamiral H. B. Rawling) 17; Ek A.

Bombardıman uçakları, Trantoya Britanyalıların yaptığı hücum, 10, 12, 13; Cagliariye yapılan hücum, 7; İtalyan uçaklarının Britanya donanmasına hücumu, 7,18; yüksek irtifadan hücum, 7,18.

Uçak gemisi İllustrious'un 11 - kasımda ayrılması, 7; harekâtı, 11, 14.

Başkomutan, Admiral Sir A. B. Cunningham, Amiral gemisi Warspite, Ek A. ; M. B. 8 hakkındaki plânlar, 2; 6 - kasımda İskenderiye'den ayrılışı, 6; 10 - kasımda takviye kuvvetleri ile buluşması, 7; 11 - kasımda Taranto hücumu için İllustrious ile 3 üncü kruvazör (Adriyatik) harekâtı için tefrikı, 7; Tarantoya yapılacak ikinci hücumdan vazgeçilmesi, 17; harekât hakkındaki mütaleası, 22.

Komutanlar ve ilâh., Ek A.

Zayiat, Britanya uçakları, 9, 12, 13; İtalyan uçakları, 7, 17, 18.

Taranto'da İtalyan filosunun, 14; İtalyan konvoyunun, 16.

Konvoy, hareket için hazır olan Britanya konvoyu, 2, 4, Ek D; hava hücumu, 6; Adriyatik'te İtalyan konvoyuna hücum, 15, 16, M. W. 3 (Batı Malta konvoyu 3), 4, 6; M. E. 3 (Doğu Malta konvoyu 3) 4, 7;

A. S. 5 (Güney Ege konvoyu 5) 4; A. N. 6 Kuzey Ege (Kuzey Ege konvoyu 6), 4; Adriyatik'te İtalyan konvoyu, 16.

Alevsiz kordaytın faydası, 21.

Girit, Sudaya mürettep konvoylar, Suda limanına bakınız.

Kruvazörler :

Tarantoda bombalanan (İtalyan) kruvazörleri, 11, 12, 13.

3. üncü kruvazör filosu (Tümamiral E. de F. Renouf) 6,7, Ek. A. ; 7 nci kruvazör filosu (Koramiral H. D. Pridham - Wippell) 6, 7; "X„ kuvveti olarak ayrılması, 7; Otranto boğazına akın, 15.

Cunningham; Admiral Sir A. B. Cunningham, Akdeniz başkomutanına bakınız.

Birinci gün, 6 - kasım, 2.

Britanya muhripleri, M. B. 8 harekâtındaki, 3, Ek A; İtalyan konvoyuna hücum, 16 Duplex tabancaları, Adenizde ilk defa kullanılması, 20.

Himaye gemileri, 4, 5, 17; uçak gemisinin himaye gemileri, Ek A.

Talim ve terbiyede kullanılan tenvir fişekleri, 8; Tarantoda kullanılanlar, 10, 11, 12, 13.

Britanya filosu, konvoyları setreden, 2, 6; teşkilâtı, 3, Ek A; takviye kuvvetlerine tesadüfü, 7; İllustrious'un ayrılması, 7; 3 üncü kruvazör filosunun ayrılması, 7; İskenderiyeye avdeti, 17; Kralın masajı, 23.

Filo hava kuvvetleri, Tarantoya hücumları, 10, 11; bu husutaki notlar, 12,

13; bu husustaki mütalealar, 19, başkomutanın mütaleası, 20.

Kuvvetler : "A„ kuvveti, 3, (Savaş filosu), 3, 6, 7, Ek A. ; "B„ "C„ "D„ kuvvetleri, 3, Ek A ; "F„ kuvveti, 3, 7 ; "H„ kuvveti, 2, 3, Ek A. ; "X„ kuvveti (tefrik olunan), 7,15; "X„ kuvvetinin vaptığı akın hakkında mütalealar, 21.

Yunanistana taarruz, 1; Yunanistana yardım, 1, 2, 4.

İtalyan filosunun kuvveti, 9 ; Tarantoya yapılan hava hücumu, 11, 12, 13; bu husustaki mütalealar, 19.

Hafif kuvvetlerin teşkilâtı, 3, Ek A; Maltanın taranması, 6; Otranto kanalına akın ("X„ kuvveti ile), 7, 15; bu husustaki mütalealar, 21. Lyster, Tümamiral, uçak gemileri K. olup forsu İllustrious'dadır, Ek, 4;

Uçak gemisi ile ayrılması, 7; Tarantoya yapılan hücumun plânı, 9. Akdeniz durumu, Kasım - 1940, 1; Britanya filosu için takviye kuvvetlari, 2;

İtalyan filosu, 9; Tarantoya yapılan hücumün tesiri, 20.

Tüccar gemileri : Britanya konvoyundaki tüccar gemileri, Ek D; İtalyan konvoyundakiler, 16.

Tarantodaki ağ maniası, 8, 9.

Gece hücumları için talim ve terbiyenin lüzumu, 8.

Taranto hücumundaki râsıtlar, 12, 13; isimleri, Ek B.

Taranto'daki yağ deposunun bombalanması, 12, 13.

Harekât : M. B. 8 harekâtının hedefi, 2; kuvvetlerin teşkilâtı, 3; tarakkiler, 5 ve ondan sonraki, "H„ kuvvetinde bulunan gemiler, Ek A; "Crack harekâtı „Cagliarinin bombalanması, 7; "Judgment harekâtı„ Tarantoya F. A. A. hücumu, için plânlar, 9, 10; tehiri sebebi, 8; notlar 11, 12, 13; neticeler, 14; mutalealar, 19, 20.

Gazin kirli olmasından dolayı üç Swordfish'in ziyaı, 19.

Fotoğrafik keşiflerin Maltada bulunan Glenn Martinler tarafından yapılması, 8; balon ve ağ manialarının keşfedilmesi, 9; muvaffakıyetin başlıca âmili, 19.

Pilotlara ait notlar, 12, 13, pilotların isimleri, Ek B.

Pridham - Wippell, koramiral olup hafif kuvvetlere komuta etmekte ve forsu Orion'dadır, Ek. A; Suda limanın ziyareti, 7, Ek E.; "X„ kuvveti ile Otranto boğazına akın için ayrılması, 7; akının tarzı icrası, 15; akın hakkında mütalealar, 21.

Kraliyet hava kuvvetleri tarafından yapılan keşifler, 4 8, 19 Pire için Orion'daki personel, 7.

Hafif kuvvetler tarafından Otranto boğazına yapılan akın, 15, 22, hafif kuvvetler komutanının bu husustaki mütaleası, 21.

Rawlings, 1. Savaş filosunun komutanı tümamiral, amiral gemisi Malaya, Ek. A, 3, 17.

Akdeniz filosu için takviye kuvvetleri, 2, Ek A; kara ordusu için takviye kuvvetleri, 2, ("F„ kuvveti), 3.

Deniz uçak üssündeki yangın - Tarantoda -, 12.

Işıldaklar, tümamiral (A) nın plânında "ayrılma„, 10; Tarantoda düşman tarafından kullanılmamıştır, 13; tercihen tenvir mermisi kullanılması hakkında hafif kuvvetler K. nın emri, 15.

Gemiler :-

Britanya Savaş gemileri :-

Barham ("F„ kuvveti) filo için takviye olarak, 2. 3.

Malaya (Tümamiralin : Amiral gemisi, 1. savaş filosu) 3; ayrılması, 17.

Ramillies, 3; himaye gemisi olarak tefrikı, 6; taarruza uğraması, 7.

Valiant, 3.

Warspite (Başkomutanın, amiral gemisi), 3, 6.

Uçak gemileri :-

Ark Royal (Kıdemli subayın forsunu havi, "H„ kuvveti) 3, 7.

Eagle, gayrı mevcut olmasının sebebi, 3, 9; uçak mürettebatı, 14, 19, Ek B. İllustrious (Tümamiral (A) nın, amiral gemisi) 3, 11; uçak

gemisi kuvveti, 7; filo hava kuvvetleri ile yapılacak hücum plânları, 9; kirli gaz vaziyeti, 14; urucu kuvvet, 11, 12, 13; albayın mütaleası, 20, 32; uçak mürettebatı, Ek B.

Kruvazörler :-

Ajax, 3; Giride askerî kuvvetler nakleder, 6; "X„ kuvvetine tefrik olunur, 7; düşman konvoyuna taarruz eder, 16.

Berwick (Kıdemli subay kuvveti) filo için takviye kuvveti, 2, 3; uçak gemisi ile birlikte, 7.

Glasgow ("F„ kuvveti), 2, 3; Uçak kuvveti ile birlikte, 7.

Glouchester (3 üncü kruvazör filosunun amiral gemisi), 3; Uçak gemisini himayesine alması, 7.

Orion (Hafif kuvvetler K. amiralin, 7 nci kruvazör filosundaki amiral gemisi) 3, 7; Giride Kraliyet hava kuvvetleri personelini nakleder, 7; "X„ kuvvetteki vazifesi, 7, 15.

Sheffield ("H„ kuvvetinden), 3.

Sydney, 3; Giride askerî kuvvetler nakleder, 6, "X„ kuvvetinde bulunması, 7,16.

York, 3; Uçak gemisini himayesine alması, 7; İskenderiyeye ayrılması, 17.

Uçaksavar gemileri :-

Calcutta, 3; A. N. 6 konvoyunu himaye etmesi, Suda limanında, 5.
Coventry, 3; M. E. 3 konvoyunu himaye etmesi, 7.
Wryneck, 3.

Ağ gemisi :-

Protector, 4

Monitor :-

Terros, 3, 4, 7.

Muhripler :-
2 nci muhrip filotillâsı :-

Hasty, 3, 7.
Havock, 3, 5, 7.
Hereward, 3.
Hero, 3, 7.
Hyperion, 3, 5, 7.
Ilex, 3, 5, 7.

10 uncu muhrip filotillâsı :-

Vampire, 3.
Vendetta, 3, 4, 7, 29.

Voyager, 3.
Watherhen, 3.

14 üncü muhrip filotillâsı.

Janus, 3, 7.
Jervis, 3, 7.
Juno, 3, 7.
Mohawk, 3, 7; "X„ kuvvetinde, 7, 15, 16, 27.
Nubian, 3; "X„ kuvvetinde, 7, 15, 16.

20 inci muhrip filotillâsı.

Dainty, 3, 5, 17.
Decoy, 3, 7.
Defender, 3, 7.
Diamond, 3, 17.

Takviye kuvvetleri.

Gallant, 2, 3, 17.
Greyhound, 2, 3, 17.
Griffin, 2, 3, 17.

"H„ kuvveti.

Duncan, 3.
Faulknor, 3.
Firedrake, 3.
Forester, 3.
Fortune, 3.
Foxhound, 3.
Fury, 3.
Isis, 3.

Müsellâh yatak gemileri.

Chakla, 4, 17, Ek E.
Fiona, 4, 17, Ek E.

Mayn tarayıcı.

Abington, 3.

Balıkçı gemileri.

Kingston Coral, 3, 5.
Sindonis, 3, 5, 17.
Victorian, 17.

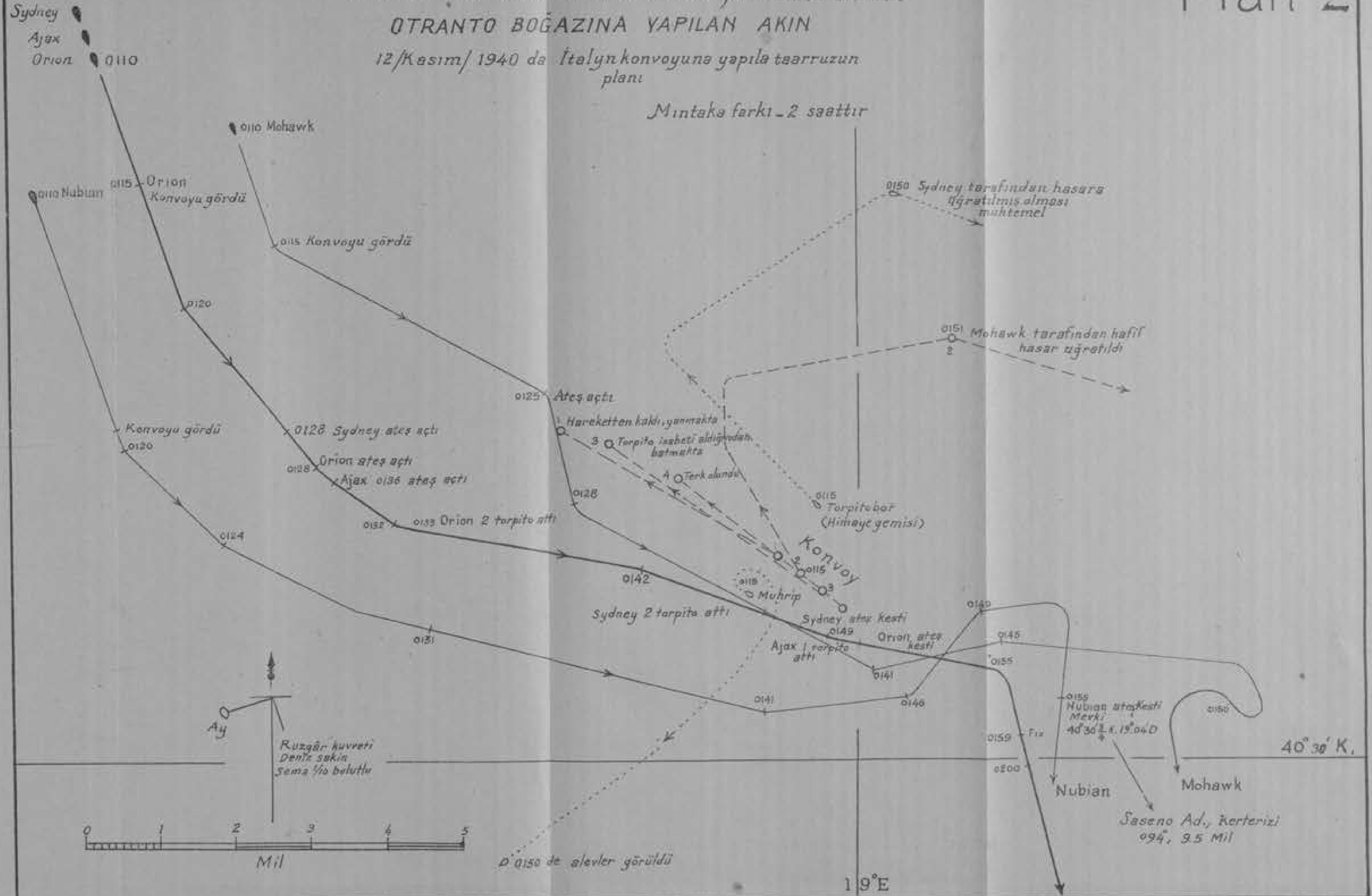
Nakliye gemileri ve tüccar gemileri.

Adinda, 4.
Brambleleaf, 4.
Brisbane Star, 4.
British Sergeant, 4, 6.
Clan Ferguson, 4.
Clan Macaulay, 4.

Devis, 4.
Honnah Moller, 4.
Lanarkshire, 4.
Mandalay, 4.
Memnon, 4.
Odysseus (Yunan), 4, 5.
Pass of Balmaha, 4, 5.
Plumleaf, 4.
Rodi, 4, 6.
Volo, 4.
Waiwera, 4.
İtalyan. Savaş gemileri.
Caio Diullio, 10, 14.
Conte di Cavour, 10, 14.
Littorio, 10, 14.
Tüccar gemisi.
Antonio Locatelli, 16.
Düşman tarafından duman perdesi yapılması, 16, 21.
Tenvir mermisi istimali, 15, 16.
(Hava) urucu kuvveti, kudreti, 9; verilen emirler, 10; hücuma ait notlar, 12, 13; pilotlar, Ek B.
Denizaltı hücumu, 7; görülmesi, 17.
Swordfish (torpito, tarassut ve keşif tayyaresi) ların mecburî inişi, 6,7; Swordfishların urucu kuvvet olarak kullanılması, 8, 10; uzak mesafe tankları, 8, 13; kirli gaz kullanılmasının neticesi, 9, 19.
Suda limanının Koramiral Pridham - Wippell tarafından ziyaret edilmesi, 7, Ek E.
Tarantoya filo uçaklarının hücumu, Tümamiral (A) nın plânı, 9; yapılan hücum, 11, neticeleri, 14.
Torpito hücumları :
Filo veya M. W. 3 konvoyuna denizaltıların torpito hücumu, 7; Ajax ile Sydneyin İtalyan konvoyuna torpito hücumu, 16; Taranto'ya yapılan hava hücumu, Taranto'ya bakınız.
Torpitobot, düşman konvoyundaki torpitobot, 16.
Nakledilen askerî kuvvetler, 2, 3, 7.
Hafif kuvvetler komutanı koramiral, Koramiral H.D. Pridham - Wippell, 7 nci kruvazör filosu K., Amiral Gemisi Orion.
Malta Koramiralinin (Koramiral W.T.R. Ford) filo hava kuvvetleri hücumu neticesi hakkındaki raporu, 14.
9 - Kasımda hava vaziyetleri, 6; filo hava kuvvetleri hücumu esnasında (11 - Kasım), 11; Maltanın verdiği doğru yayım, 19; 12 - kasımda havanın bozulması dolayısile tekrarından vazgeçilmesi, 17.

C. B. 3081 (6). Savaş özeti N° 10

C. B. 3081. (6). Savaş özeti No 10.

